

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE Z-KİTAP UYGULAMALARININ
KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İNCELENMESİ: NEW ENGLISH
FILE ITOOLS VE YEDİ İKLİM TÜRKÇE Z-KİTAP ÖRNEĞİ
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Hazırlayan
Selçuk DOĞAN

Danışman
Doç. Dr. İbrahim GÜLTEKİN

Ocak, 2018
KIRIKKALE

KABUL-ONAY

Doç. Dr. İbrahim GÜLTEKİN danışmanlığında Selçuk DOĞAN tarafından hazırlanan “Yabancı Dil Öğretiminde Z-Kitap Uygulamalarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi: New English File Itools ve Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Örneği” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

16/01/2018

(İmza)

[Unvanı, Adı ve Soyadı] (Başkan)

.....

[İmza]

[Unvanı, Adı ve Soyadı]

.....

[İmza]

[Unvanı, Adı ve Soyadı]

.....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2018

(Ünvan, Adı Soyadı)

Enstitü Müdürü

KİŞİSEL KABUL SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Yabancı Dil Öğretiminde Z-Kitap Uygulamalarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi: New English File Itools ve Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Örneği” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak faydalanılmış olduğunu beyan ederim.

....../....../20....

Selçuk DOĞAN

ÖN SÖZ

Yeni bir dilin kurallarını bilmek, bu dili konuşan insanlarla doğru ve düzgün bir şekilde iletişim kurabilmek kısacası bir dili öğrenmek son derece zor ve meşakkatli bir süreçtir. Bu zorlukları aşmanın en kolay yolu ise dili uygulamak, iletişim kurmak ve tekrar etmekten geçmektedir. Bu noktada teknolojik aletlerin önemi bir kat daha artmaktadır. Çünkü teknoloji tabanlı materyaller, öğrencinin yaparak yaşayarak öğrenmesini, dilin işlevsel ve günlük kullanımlarının sınıf ortamına taşınmasını ve öğrencilerin anlık geribildirimlerle kendini değerlendirmelerini mümkün hâle getirmektedirler. Günümüzde gelişen teknolojiyle beraber okuma ve dinleme becerisine yönelik etkinlikler teknoloji tabanlı materyaller sayesinde uygulanabilmekte, yazma ve konuşma etkinlikleri bilgisayarlar yardımıyla değerlendirilebilmektedir.

Bu çalışmada da Yunus Emre Enstitüsü tarafından Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmak üzere geliştirilen “Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap Uygulaması” ile Oxford Üniversitesi tarafından İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmak üzere geliştirilen “New English File iTools Uygulaması” arasındaki benzerlik ve farkları ortaya koyarak Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması’nı değerlendirmektedir. Değerlendirme sonuçları ışığında Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması’nın geliştirilmesi için öneriler sunulacaktır. Ayrıca yeni hazırlanacak zenginleştirilmiş kitap uygulamalarının üretim süreçlerine farklı bakış açıları sunmak ve bu yolla Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde etkileşimli tahta uygulamalarının yaygınlığını artırmak araştırmanın alt amacını oluşturmaktadır. Araştırmada ayrıca etkileşimli tahta uygulamalarının Öğretim Yönetim Sistemlerine (Learning Management System) bağlanarak dil öğretiminin sınıf dışında da takip edilebilir bir hâle gelmesine ilişkin öneriler geliştirilmektedir.

Yüksek lisans eğitimine başlamam konusunda beni destekleyen, dersler ve çalışmalar konusunda bana her türlü kolaylığı sağlayan, tez çalışmam esnasında tecrübelerini benden esirgemeyen, sabır ve anlayışla bana yol gösteren, ihtiyaç duyduğum her an fikirlerinden yararlanabildiğim saygıdeğer danışman hocam Doç. Dr. İbrahim GÜLTEKİN’e teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma sürecinde yardımını esirgemeyen ve her daim yanımda olan kıymetli dostum Uğur KILIÇ'a; fikirleriyle katkı sağlayan Tarık DEMİR, Hamza SALDUZ, Nazife Burcu TAKIL ve Kürşat ARAMAK'a; iki çocuk babası olarak tamamladığım yüksek lisans sürecinde desteği ve anlayışıyla her zaman yanımda olan eşim Sema DOğAN'a ve aileme şükran ve minnetlerimi sunarım.

ÖZET

Günümüzde teknoloji hayatımızın ayrılmaz bir parçası olmuş durumdadır. Sanayiden bilime, sağlıktan ulaşıma kadar birçok alanda etkisini hissettiren teknolojik gelişmeler eğitim hayatımızda da birtakım değişim ve gelişimleri beraberinde getirmiştir. Değişen dünya koşulları nedeniyle insanların vakitleri her geçen gün azalmakta bilgisayar, internet ve mobil cihazlarla yapılan dil öğretimleri daha fazla tercih edilir hâle gelmektedir. Teknoloji tabanlı öğretim araçlarının yaygınlaşması bu durumun kanıtı niteliğindedir. Z-Kitap Uygulamaları bu araçların en kolay hazırlanabilen ve maliyet açısından en uygun örneklerinden biridir. Basılı bir kitabı etkileşimli hâle dönüştürmek, günümüz teknolojisiyle kısa sürede gerçekleştirilebilmektedir. Hatta serbest piyasa şartlarında bu hizmeti ücretsiz sunan firmalar bile bulunmaktadır.

Bu çalışmada, yurt dışında Türkçe öğretim faaliyetleri gerçekleştiren Yunus Emre Enstitüsünün hazırlamış olduğu Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap (Z-Kitap) Uygulaması ile İngilizce öğretimini dünya genelinde birçok materyal ve kitapla yapan Oxford Üniversitesinin New English File iTool Uygulaması çalıştığı platform, barındırdığı içerik, içeriklerin güncellenebilirliği, internet gereksinimleri, dosya boyutu ve taşınabilirlik, kullanıcı deneyimlerinin kaydedilmesi, sayfa yönetim araçları ve yardım ekranları ile etkinlik şablonları açısından incelenmiştir. Bunun yanı sıra z-kitap uygulamalarının ne olduğu ve ne gibi özellikler ihtiva ettiğine ilişkin bilgiler sunulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulamasının çalıştığı platform, içeriklerin güncellenebilirliği, dosya boyutu ve taşınabilirlik, kullanıcı deneyimlerinin kaydedilmesi ve etkinlik şablonları açısından, New English File iTools Uygulamasının ise barındırdığı içerik, internet gereksinimleri ve sayfa yönetim araçları ile yardım ekranı açısından kullanıcılara daha fazla avantaj sunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Zenginleştirilmiş Kitap (Z-Kitap), Teknoloji Tabanlı Öğretim, Dil Öğretim Araçları, Yabancı Dil Öğretimi

ABSTRACH

Nowadays, technology has become an indispensable part of our lives. The technological advancements that have made their impact felt from industry to science, and from health to transportation have brought some changes and developments alongside themselves in our lives. Due to the changing conditions around the world, people have less time day by day, and language instruction made by the computers, internet and mobile devices have become more preferred. The proliferation of the technology based teaching tools is characterized as an evidence of this situation. The E-Book (Z-Kitap) Applications is one of the most appropriate examples of those tools in terms of preparation and cost. Transforming a published book into an interactive book may be realized in a fairly short amount of time with today's technology. Indeed, there are even firms that provide this service for free under the free market conditions.

In this study, the New English File iTool Application of the Oxford University that carry out teaching English around the world with many materials and books and the Seven Seasons Turkish Enhanced Book Application (E-Book) [*Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap (Z-Kitap) Uygulaması*] of the Yunus Emre Institute that carries out Turkish teaching activities abroad are analyzed in terms of the platform on which it works, the contents that it has, its ability to update its contents, internet requirements, file size and portability, ability to record users' experiences, page management tools, help screens and activity templates. Besides, information is provided regarding what the E-Book applications are and what kind of characteristics they include. According to the findings of the study, it has been determined that the Seven Seasons Turkish E-Book Application provided more advantages to the users in terms of the platform on which it works, its ability to update its contents, file size and portability, ability to record users' experiences and the activity templates while the New English File iTools Application provided more advantages to the users in terms of the contents that it has, its internet requirements, page management tools, and help screens.

Keywords: Enhanced Book (E-Book), Technology Based Instruction, Language Instruction Tools, Foreign Language Teaching

TABLolar VE ŞEKİLLER

Tablo 1. Öğretim Materyallerinin Özellikleri.....9

ŞEKİLLER

Şekil 1. oys.yee.org.tr adresinde bulunan Öğretim Yönetim Sistemi'ne giriş ekranı	39
Şekil 2. iPhone 6 Plus cep telefonu ile oys.yee.org.tr adresinden bir içeriğin çalıştırılması	40
Şekil 3. iPad ile eğitimlerin görüntüsü	40
Şekil 4. New English File iTools kurulum dosyaları	41
Şekil 5. New English File iTools yazılımının giriş ekranı	42
Şekil 6. New English File iTools yazılımında bulunan içerikler	43
Şekil 7. Z-Kitap içeriklerinin değiştirilmesi	44
Şekil 8. New English File iTools yazılımındaki etkinlik pencereleri	45
Şekil 9. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın çevrimdışı çalışma özelliği	46
Şekil 10. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması indirilebilir etkinlik paketleri	48
Şekil 11. Öğretim Yönetim Sistemi'nde kullanıcı raporları	49
Şekil 12. New English File iTools yazılımının ekran üstüne not alma sistemi	50
Şekil 13. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması giriş ekranı düğmeleri	51
Şekil 14. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması, içerik ekranı araçları	52
Şekil 15. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması yardım ekranları	53
Şekil 16. New English File iTools sayfa yönetim araçları	54
Şekil 17. İTools uygulamasının kitaplar paneli	55
Şekil 18. iTools uygulamasının tek ve çift sayfa özelliği	56
Şekil 19. iTools uygulamasının çalışma kitabı özelliği	57
Şekil 20. iTools uygulamasının zamanlayıcı özelliği	58
Şekil 21. New English File iTools uygulamasının Beyaz Tahta bölümü	59
Şekil 22. iTools yazılımının yönetim araçlarının yerini değiştirme özelliği	59
Şekil 23. iTools uygulamasının Gölge aracının kullanımı	60
Şekil 24. iTools uygulamasının vurgu aracı	61
Şekil 25. New English File iTools yazılımına ait yardım bölümünün ilk sayfası	62
Şekil 26. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması eşleştirme şablonu	63
Şekil 27. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın tamamlama şablonları	64
Şekil 28. Yedi İklim Z-Kitap Uygulaması'nın işaretleme etkinlik şablonu	65
Şekil 29. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın yazma etkinlik şablonları	65
Şekil 30. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın inceleyelim şablonları	66

Şekil 31. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın dinleme etkinlik şablonları ..	67
Şekil 32. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın test şablonu	68
Şekil 33. Yedi İklim Z-Kitap Uygulaması'nın test sonuç ekranları.....	68
Şekil 34. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın doğru-yanlış analiz ekranı....	69
Şekil 35. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın video etkinlik bölümleri.....	70
Şekil 36. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın video oynatma ekranı.....	71
Şekil 37. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın video izleme etkinlikleri	72
Şekil 38. New English File iTools Uygulaması'nın test şablonu.....	73
Şekil 39. New English File iTools Uygulaması'nın eşleştirme şablonları.....	74
Şekil 40. New English File iTools Uygulaması'nın tamamlama şablonları	74
Şekil 41. New English File iTools Uygulaması'nın resimden parça bulma şablonu.	75
Şekil 42. New English File iTools Uygulaması Flash Card şablonu	76

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	iii
ÖZET	v
ABSTRACH	vi
TABLolar VE ŞEKİLLER	vii
ŞEKİLLER.....	viii
İÇİNDEKİLER	x
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Amacı	1
1.2 Problem Durumu	1
1.3 Araştırmanın Önemi	3
1.4 Tanımlar	3
1.5 Sınırlılıklar.....	4
İKİNCİ BÖLÜM.....	5
KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve ARAŞTIRMANIN AŞAMALARI.....	5
2.1 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Tarihi Gelişimi	5
2.2 Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Ders Materyalleri....	10
2.2.1 Temel Ders Materyalleri.....	11
2.2.1.1 Ders ve Çalışma Kitapları	12
2.2.1.2 Öğretmen Kitapları	14
2.2.2 Yardımcı Ders Materyalleri.....	14
2.2.2.1 Basılı Yardımcı Ders Materyalleri.....	14
2.2.2.2 Teknoloji Tabanlı Materyaller	15
2.2.2.2.1 Çevrimdışı Materyaller	16

2.2.2.2.2 Videolar ve Filmler	17
2.2.2.2.3 Web Tabanlı Materyaller	18
2.3 Dil Öğretiminde Teknoloji Kullanımı ve Etkileşimli Tahtaların Önemi	20
2.3.1 Etkileşimli Tahta ve Etkileşimli Tahta Uygulaması Nedir?	23
2.3.1.1. Donanım Boyutu	23
2.3.1.2. İçerik Boyutu	25
2.3.2 Teknoloji Tabanlı Uygulamaların Olumlu ve Olumsuz Yönleri	27
2.3.3 Etkileşimli Tahta Uygulamalarının Dil Öğretim Yönetim Sistemleriyle Kullanımı	30
2.4 İncelenecek Uygulamalar	32
2.4.1 Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap Uygulaması	32
2.4.2 New English File iTools	34
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	35
YÖNTEM.....	35
3.1 Araştırmanın Modeli	35
3.2 Çalışma Grubu (Dokümanı)	35
3.3 Verilerin Toplanması.....	36
3.4 Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	36
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	38
BULGULAR VE YORUMLAR.....	38
4.1 Uygulamaların Çalışabildiği Platforma İlişkin Bulgular.....	38
4.2 Uygulamaların Barındırdığı Materyallere İlişkin Bulgular	42
4.3 Uygulamaların İçerik Güncellenebilirliğine İlişkin Bulgular	43
4.4 Uygulamaların İnternet Gereksinimlerine İlişkin Bulgular.....	45
4.5 Uygulamaların Dosya Boyutu ve Taşınabilirliğine İlişkin Bulgular.....	47
4.6 Uygulamaların Kullanıcı Deneyimlerinin Kaydedilmesine İlişkin Bulgular..	48

4.7 Uygulamaların Sayfa Yönetim Araçları ve Yardım Ekranlarına İlişkin Bulgular	50
4.8 Uygulamaların Etkinlik Şablonlarına İlişkin Bulgular.....	62
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	77
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	77
5.1 Sonuçlar.....	77
5.2 Öneriler.....	80
KAYNAKÇA.....	84

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın amacı, araştırma problemi, araştırmanın önemi, tanımlar ve sınırlılıklarla ilgili bilgiler yer almaktadır.

1.1 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı, Yunus Emre Enstitüsü tarafından Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmak üzere geliştirilen “Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap Uygulaması” ile Oxford Üniversitesi tarafından İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılmak üzere geliştirilen “New English File iTools Uygulaması” arasındaki benzerlik ve farkları ortaya koyarak Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması’nı değerlendirmektir. Değerlendirme sonuçları ışığında Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması’nın geliştirilmesi için öneriler sunulacaktır. Ayrıca yeni hazırlanacak zenginleştirilmiş kitap uygulamalarının üretim süreçlerine farklı bakış açıları sunmak ve bu yolla Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde etkileşimli tahta uygulamalarının yaygınlığını artırmak araştırmanın alt amacını oluşturmaktadır. Araştırmada ayrıca etkileşimli tahta uygulamalarının Öğretim Yönetim Sistemlerine (Learning Management System) bağlanarak dil öğretiminin sınıf dışında da takip edilebilir bir hâle gelmesine ilişkin öneriler geliştirilmektedir.

1.2 Problem Durumu

Araştırmanın ana ve alt problem durumlarına Yunus Emre Enstitüsünün yurt dışı kültür merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğreten okutmanların görüşleri alınarak karar verilmiştir. Ana ve alt problem durumları aşağıda belirtilmiştir:

Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan “Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap (Z-Kitap) Uygulaması” ile Oxford Üniversitesi tarafından hazırlanan “New English File iTools Uygulaması” arasında içerik ve kullanılabilirlik açısından ne gibi farklılıklar vardır?

- 1. Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap Uygulaması ile New English File iTools Uygulaması'nın çalışabildiği platformlar açısından farklılıkları nelerdir?*
- 2. Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap Uygulaması ile New English File iTools Uygulaması'nın barındırdığı materyaller açısından farklılıkları nelerdir?*
- 3. Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap Uygulaması ile New English File iTools Uygulaması'nın içeriklerin güncellenebilirliği açısından farklılıkları nelerdir?*
- 4. Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap Uygulaması ile New English File iTools Uygulaması'nın internet gereksinimleri açısından farklılıkları nelerdir?*
- 5. Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap Uygulaması ile New English File iTools Uygulaması'nın dosya boyutu ve taşınabilirlik açısından farklılıkları nelerdir?*
- 6. Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap Uygulaması ile New English File iTools Uygulaması'nın kullanıcı deneyimlerinin kaydedilmesi açısından farklılıkları nelerdir?*
- 7. Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap Uygulaması ile New English File iTools Uygulaması'nın sayfa yönetim araçları ve yardım ekranları açısından farklılıkları nelerdir?*
- 8. Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap Uygulaması ile New English File iTools Uygulaması'nın etkinlik şablonları açısından farklılıkları nelerdir?*

1.3 Araştırmanın Önemi

Bu bölümde, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde etkileşimli tahta uygulamalarına niçin ihtiyaç duyulduğu ve çalışmanın alana sağlayacağı katkılar açıklanmıştır.

Yeni bir dil öğrenmek bazı zorlukları da beraberinde getirmektedir. Bu zorlukların önüne geçilmesi ise başarılı bir dil öğretiminin temelini oluşturur. Dil öğrenim sürecinde öğrencilerin mümkün olduğunca çok pratik ve uygulama yapması gerekmektedir (Özbay ve Melanlıoğlu, 2008: 40). Bu noktada teknoloji tabanlı öğretimin ve buna uygun gereçlerin önemi bir kat daha artmaktadır. Çünkü teknoloji tabanlı materyallerde öğrencinin yaparak yaşayarak öğrenmesi, dilin işlevsel ve günlük kullanımlarının sınıf ortamına taşınmasını ve öğrencilerin anlık geri bildirimlerle kendini değerlendirmelerine imkân sunmaktadır. Okuma ve dinleme becerisinde teknoloji tabanlı materyaller sayesinde öğrenciler birçok ana dili kullanıcısının sesini duyabilmekte, yazma ve konuşma etkinlikleri bilgisayarlar yardımıyla değerlendirilebilmektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sırasında teknolojik araç ve gereçlerin kullanımının ele alındığı çalışmalar incelendiğinde bunların ağırlıklı olarak sosyal medya araçları, web 2.0 araçları, bilgisayar oyunları ve online sözlüklerle ilgili olduğu görülmektedir (Demiral ve Yavuz, 2016: 142).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için hazırlanmış Türkçe öğretim setleri incelendiğinde bütün seviyelerde z-kitap uygulamasının sadece Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinde olduğu görülmektedir. Bu bağlamda çalışma, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi üzerine hazırlanan z-kitap uygulamalarının incelenmesine yönelik yapılan ilk çalışma olma niteliğini taşımaktadır.

1.4 Tanımlar

Platform: Bilgisayar uygulamalarının donanımla iletişim kurmasını sağlayan yazılım mimarileri ve programlama dilleri. (Örneğin; Windows, .NET vb.)

İçerik: Bilgisayar uygulamalarına konu olan kaynak ders materyalleri ve bu materyallerden geçen her bir etkinlik (okuma, dinleme, yazma, konuşma, alıştırma vb.).

Güncellenebilirlik: Bir uygulamanın değiştirilebilme kapasitesi.

İnternet Gereksinimi: Bir uygulamanın çalışma öncesinde veya esnasında internet bağlantısına ihtiyaç duyması durumu.

Dosya Boyutu: Bir bilgi, program ya da dosyanın bilgisayar depolama birimleri üzerinde kapladığı alan.

Taşınabilirlik: Bir bilgisayar programının kurulum dosyasının olup olmaması veya sistem sürücüsü dışında çalışabilip çalışamaması durumu.

Kullanıcı Deneyimi: Bilgisayar ortamında hazırlanmış bir eğitim içeriği üzerinde kullanıcıların yaptığı hareketlerin tümü, başarı, süre vb. bilgilerin tamamı.

Sayfa Yönetim Araçları: Bilgisayar programları tarafından sunulan içeriğin yönetebilmesini ya da kullanılabilmesini sağlayan araçların tamamı.

Etkinlik Şablonu: Bilgisayar programlarında sunulan eğitim içeriklerinin belirli bir düzen içerisinde kullanıcıya sunulması, sayfa biçimleri.

Z-Kitap: Öğretim içeriklerinin etkileşimli tahtalar veya yansıtıcılar aracılığıyla kullanılabilmesini sağlayan bilgisayar yazılımları, zenginleştirilmiş kitaplar.

1.5 Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılığını karşılaştırma yapılacak setlerin seçimi hususu oluşturmaktadır. Karşılaştırma yapılacak setler metinlerin boyutu, ünitelerdeki etkinlik sayıları, metin altı alıştırmaların sayısı gibi kriterler baz alınarak incelenmiş olup her iki dil öğretim setinin de B1 seviyesi birbirine benzerlikler gösterdiği için seçilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE ve ARAŞTIRMANIN AŞAMALARI

Bu bölümde, araştırmaya ait uygulamaların inşa edilmesinde esas alınan temel görüşlere, açıklamalara ve çeşitli araştırmaların sonuçlarına yer verilmiştir.

2.1 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Tarihî Gelişimi

Dünya üzerindeki bütün büyük millet ve medeniyetler, başka milletlerle iletişim kurmak için önemli gördükleri dilleri öğrenmiş ve kendi dillerini başkalarına öğretme arzusu ile birtakım çalışmalar yapmışlardır. İnsanlık tarihinin ilk dönemlerinden itibaren birçok devlet ve beylik kuran Türkler de dünya tarihinin belirlenmesinde rol oynamış, farklı coğrafyalarda devletler yönetmişlerdir (Balcı, 2016: 11). Dolayısıyla iletişim içine girdikleri milletlerin dilini öğrenmiş ve onlara kendi dillerini öğretmeye yönelik bazı faaliyet ve çalışmalar göstermişlerdir.

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimine yönelik ilk çalışmaların Uygurlar döneminde başladığı söylenmektedir (Caferoğlu, 1984: 181). Ancak alana yönelik yapılan çalışmalara bakıldığında Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi üzerine bilinen ve günümüze kadar gelen en eski eserin Kaşgarlı Mahmut'un Divanu Lugati't-Türk olduğu söylenmektedir (Güzel, 2013: 24). Kaşgarlı Mahmud, Divanu Lugati't-Türk'ü, Arapçanın Türkçeden yüksek bir dil olmadığını göstermek için yazdığı bilinmektedir. 1072'de bitirildiği anlaşılan eserin Bağdat'ta yazılmış olması ihtimali kuvvetlidir. Eserde bugün ölmüş birçok güzel kelime bulunduğu gibi, o vakitteki kültürün ve medeni varlığın yüksekliğini gösterir bir hayli kanıt da vardır (Atalay, 2013: VIII-XV).

Divanu Lugati't-Türk'ün Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi üzerine yazılmadığını savunan çalışmalarda bulunmaktadır. Ceval Kaya (2009: 145), Divanu Lugati't-Türk

üzerine yaptığı bir çalışmada dil öğretimi için hazırlanan eserlerin özelliklerine atıfta bulunarak Divanu Lugati't-Türk'ün sadece bir sözlük olduğu, sözlüklerin yabancı dil öğrenimi için önemli olmakla birlikte bir öğretim aracı sayılamayacağı hususlarına dikkat çekmektedir. Balcı (2016: 12) ise Türklerin tarihteki belirleyici rolleri ve yönetici olmaları nedeniyle Türk diline her zaman ilgi gösterildiğini söylemekle birlikte Divanu Lugati't-Türk'ün dil öğretme kaygısıyla yazılmadığına dikkat çekerek Divanu Lugati't-Türk'ü dil öğretim kitabı saymanın ilmî bir yaklaşımdan uzak olduğu belirtmektedir. Söz konusu muhalif görüşlerin aksine Divanu Lugati't-Türk'ü dil öğretim kitabı olarak sayan birçok çalışma da mevcuttur (Barın, 2010: 122; Biçer, 2012: 114; Güzel ve Barın, 2013: 24; İşcan, 2014: 11).

Divanu Lugati't-Türk'ün dil öğretim kitabı olup olmadığına yönelik tartışmalar bir kenara bırakıldığında konuya en doğru yaklaşımın nasıl olacağını yine kitabın kendisi vermektedir. Kaşgarlı kitabında, eseri Araplara Türkçe öğretmek amacıyla değil, Türkçenin de Arapça kadar zengin bir dil olduğunu göstermek amacıyla yazdığını kaleme almıştır. Ayrıca devrin şartlarına ve Araplarla Türklerin münasebetlerine bakıldığında Araplara Türkçe öğretmekten ziyade Arapların Türkçe öğrenmesinin ne kadar önemli olduğu vurgulanmaktadır (Balcı, 2016:12).

Bu doğrultuda eserin yazılış sebebini, Araplara, Türk dili, tarihi, kültürü ve coğrafyası hakkında bilgi vermek; Türk dilini öğrenmenin Araplar için ne kadar önemli olduğunu kanıtlamak olarak özetleyebiliriz (Akyüz, 2001: 77).

Divanu Lugati't-Türk'ün dışında Arapça bilmeyen Türk ve Farslara Arapça öğretmek amacıyla Zemahşeri'nin yazdığı Mukaddimetü'l-Edeb, Harezmi Türkçesi döneminin dil bilgisiyle ilgili tek eseridir (Yüce, 2003: 120). Harezmi Türkçesi döneminde yazılan İbn-ü Mühennâ Lûgati olarak da bilinen Hilyetü'l-İnsân ve Heybetü'l-Lisân da Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi tarihi açısından önemli bir eser olarak karşımıza çıkmaktadır (Bayraktar, 2003). Merâğa veya Bağdat civarında 13. yüzyılda kaleme alındığı tahmin edilen eserde İlhanlı Devletinde kullanılan Arapça, Farsça ve Moğolca dillerine ilişkin belli başlı özelliklere yer verilmiştir (Balcı, 2016: 13).

Çağatay Türkçesi döneminde ise Ali Şir Nevaî'nin, Türkçenin Farsçadan üstünlüğünü savunduğu Muhakemetü'l-Lugateyn adlı eseri yabancılara Türkçe öğretimi konusunda

yazılmış önemli bir kaynak olarak görülmektedir (Balcı, 2016: 17). Eserin, Türkçeye dair barındırdığı bilgiler sayesinde Farsça bilen ve Türkçe öğrenen bir öğrencinin başvurabileceği önemli kaynaklardan biri olduğunu söyleyen Balcı (2016: 17), Muhakemetü'l-Lugateyn'in, 15. asırdan itibaren Türkçenin devlet yöneticileri tarafından kullanılan seçkin bir dil olduğu ve Türkçenin Farsça karşısında varlığını koruyup gelişebilmesine imkân sağladığını söylemektedir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda en fazla eserin verildiği, Türkçenin talep edilen diller arasına girdiği dönemlerin başında Memlüklüler (1250-1517) dönemi gelmektedir. Halkın Arap, yöneticilerin ise Türk olduğu bu dönemde (Baskın, 2012:23) Codex Cumanicus, Kitabü Bulgati'l-Müştak fi Lugâti't-Türk ve'l-Kıfçak, Kitâb-ı Mecmû-i Tercümân-ı Türkî ve Acemî ve Mongolî, El-Kavaninü'l-Külliyeye li Zabti'l- Lügati't- Türkiyye, EtTuhfetü'z-Zekiyye fi'l-lugâti't- Türkiyye, Kitabü'l-İdrâk li-lisânü'l- Etrak gibi onlarca eser kaleme alınmıştır.

Osmanlı Devleti zamanında da yabancılara Türkçe okuma-yazma öğretimi çalışmalarına rastlanmaktadır. Selim Gürcü, (Ecnebilere Mahsus) Elifbâ-yı Osmanî adlı alfabe kitabı ile yabancılara Türkçe öğretmeyi amaçlamıştır (Barın, 2010). Bergamalı Kadri tarafından yazılan Müyessiret'ül-Ulum, Batı Türkçesinin bilinen ilk dil bilgisi kitabı olarak bilinir (Bozkurt, 2005:343; Güner, 2003:151; Avşar, 1996:2). 1850'lerde Ahmed Cevdet Paşa ve takipçileri tarafından Sarf-i Türkî, Nahv-i Türkî, Sarf-i Osmanî gibi adlarla birçok kitap yayınlanmış, ancak bu kitaplarda da Türkçe, birkaç okuma kuralıyla yer almıştır (Ağar, 2004). Türkçenin öğretilmesiyle ilgili yapılan çalışmalara yabancı Türkologlar da katkı sağlamışlardır. Yabancılar tarafından Türkçeyi yabancılara öğretmek için yazılmış eserlerden en önemlisi, 1612 yılında H. Megiser tarafından Leipzig'de yayımlanan Institutionum Lingua Turcicae Libri Quator adlı eserdir (Barın, 2010).

Osmanlı Devleti döneminde belirli bir yöntem ve teknik izlenmese de yabancıların ciddi bir Türkçe öğrenme gayreti içinde olduğu görülmektedir. Çünkü özellikle Avrupa devletlerinin üç kıtaya yayılmış Osmanlı Devleti ile elçilikleri aracılığıyla yürüttüğü ticari ve diplomatik ilişkiler, söz konusu elçiliklerde çalışan görevliler ve tercümanlar tarafından Türkçenin yabancı dil olarak öğrenimini zorunlu kılmaktaydı. Bu konudaki ilk örnek Venedik Cumhuriyeti'nin 1551 yılında İstanbul'daki elçiliğinin

bünyesinde açtığı ilk dil oğlanları (İt. giovani della lingua) okuludur. Venedikliler, bahse konu okulda, kendi vatandaşlarına Türkçe öğretmek ve devletin en üst kademeleriyle Türkçe konuşabilen tercümanlar yetiştirmek istemişlerdir (Ağıldere, 2010: 694). Bunların yanı sıra Osmanlı'da, devlet eliyle Türkçenin öğretilmesi noktasında sistemli bir gayret olmasa da doğal sürecin bunu gerektirdiği görülmekteydi.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun ilk yıllarından itibaren Türk diliyle ilgili çalışmalar devlet desteğiyle yapılmaya başlanmıştır. Bu çalışmalar daha sonraki yıllarda giderek artmıştır. Türk Dil Kurumu, Türk Dili Tetkik Cemiyeti adıyla 12 Temmuz 1932'de Atatürk'ün talimatıyla kurulmuştur. Türk Dili Tetkik Cemiyetinin amacı, "Türk dilinin öz güzelliğini ve zenginliğini meydana çıkarmak, onu yeryüzü dilleri arasında değerine yaraşır yüksekliğe erdirmek" olarak belirlenmiştir (TDK, 2013). Ülkemiz 1923 yılında cumhuriyetin ilanı ile uluslararası düzeyde yerini almış; dil ve kültür politikaları oluşturarak bu konudaki çalışmalarına ağırlık vermeye başlamıştır. Cumhuriyet sonrası dönemde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi açısından tespit edilebilen ilk örneğin Londra Halkevinde 1942 yılında düzenlenmeye başlanan Türkçe kursları olduğu söylenebilir (Balcı vd. 2016: 53). Buna rağmen 1950 yılı öncesi siyasi, ekonomik ve eğitim alanında yeniden yapılanma sürecine giren Türkiye Cumhuriyeti, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda çok fazla bir çalışma yapamamıştır. 1950 yılından sonra ise yapılan çalışmalar üniversiteler ve elçilikler bünyesinde yürütülmüştür. Bu çalışmalara ek olarak Türk askerinin bazı ülkelerdeki faaliyetleri de göze çarpmaktadır. 2003 yılında Afganistan'da görevli Türk askerleri tarafından verilmeye başlanan Türkçe kursları buna en iyi örnektir (Gültekin, 2016: 68).

Bunun ilk örneği Türkçenin Yabancı dil olarak öğretimine yönelik kitap da yazan Sermet Sami Uysal'ın, Brüksel Üniversitesinde (1965-1970) Türk Dili ve Edebiyatı okutmanı olarak görev yapmasıdır (Balcı, 2016: 54). Bu çalışmalar her ne kadar şahsî kalsa da Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi üniversiteler bünyesinde daha sistemli ve ciddi bir biçimde ele alınmıştır (Akdoğan, Özkan ve Kurt, 2001).

Cumhuriyet Dönemi'nde yabancılara Türkçe öğretimi çeşitli üniversitelerin önderliğinde gelişmiştir. Boğaziçi Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi bu faaliyetlerin

öncüleridir (Balcı ve Gültekin, 2017: 64). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine öncülük eden bu kurumlar yabancılara Türkçe öğretimi ile ilgili ilk kaynakların yazılmasına da vesile olmuşlardır (Erdem, 2009).

Bu üniversitelerden sonra Türkiye'deki diğer üniversitelerin bünyesinde açılan Türkçe Öğretim Merkezlerinin sayısı her geçen gün artmaktadır. Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının Türkiye Bursları ile Türkiye'de lisans, yüksek lisans ve doktora yapmak için gelen öğrenci sayısı ise bugün itibariyle 20.000'i bulmaktadır. İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan Göç Raporuna (2016: 44) göre ise 2016-2017 eğitim-öğretim döneminde Türk üniversitelerinde okuyan uluslararası öğrenci sayısı 103.727'dir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yurt dışında açılan Türkçe Öğretim Merkezleri, özel müteşebbisler eliyle açılan ve Türkçe öğretilen yurt içi ve yurt dışı kurumlar ve 2007 yılında Yunus Emre Vakfı bünyesinde kurulan Yunus Emre Enstitüsünün yurt dışında açtığı Türk Kültür Merkezleri ile son yıllarda Türkçe öğretim faaliyetleri hız kazanmış durumdadır. Özellikle Enstitü, 2009 yılından bu yana 8 yılda 43 ülkede 54 Türk Kültür Merkezi'ne ulaşmış, kuruluşlarından bugüne Merkezler, Türkoloji Projesi ve Tercihim Türkçe Projesiyle 100 bini aşkın öğrenciye Türkçe öğretilmiştir (Yunus Emre Enstitüsü, 2017). Özellikle Balkanlar ve Ortadoğu'da Türkiye'nin son yıllarda model ülke olarak görülmesi bu faaliyetlerin hız kazanmasını tetiklemiştir.

Türkçenin ve Türk kültürünün yurt dışında tanıtılmasında atılan dikkate değer adımlardan biri de Türkoloji projesidir. Türkoloji Projesi, 1999 yılında Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA) tarafından başlatılmış ve ilk defa 2000-2001 eğitim-öğretim yılında uygulamaya konulmuştur. Türkoloji Projesi kapsamında; Türk dili öğreniminin nitelikli hâle getirilmesi, Türkiye ile diğer ülkeler arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi, dolayısıyla bu ülkelerde yapılacak eğitim, kültür ve sosyal faaliyetler çerçevesinde Türkçe konuşabilen mevcut bir kitlenin oluşturulması; Türkiye'nin ve Türk kültürünün yurt dışında daha iyi tanıtılması hedeflenmektedir. Proje, 20 Eylül 2011 tarihinde imzalanan protokolle Yunus Emre Enstitüsüne devredilmiştir (Yunus Emre Enstitüsü, 2017). Devir işleminden sonra proje kapsamında yürütülen faaliyetler hız kazanmış ve yurt dışındaki birçok üniversite Türkoloji çalışmalarının odağı olmuştur.

Türkiye’de son on yılda Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi hususunda yapılan bu dikkate değer çalışmalar hızla devam etmektedir. Ancak şu an gelinen seviye olması gerekenin çok gerisindedir. Tarih boyunca büyük devletler kurmuş büyük bir medeniyetin, dilinin ve kültürünün öğretimi konusuna daha çok zaman ayırması ve daha büyük maddi destek sağlaması gerekmektedir. Aksi takdirde yüzlerce yıl önce kurulmuş ve çok ciddi yatırımlar yapılmış Cervantes Enstitüsü, Goethe Enstitüsü ve British Council gibi büyük kurumlarla yarışmak pek mümkün görünmemektedir.

Alanda yapılan yazılı araştırmalar incelendiğinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi hususunda istenilen düzeye ulaşılamadığı bir gerçektir (Alyılmaz, 2010). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, ayrı bir disiplin olarak görülmeli ve bu alanda kullanılacak bir eğitim programı hazırlanmalıdır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde görevlendirilecek eğitimcilerin donanımlı olmasına ve verilen eğitimin çağdaş dünyadakine benzer yürütülmesine önem verilmelidir (Göçer ve Moğul, 2011). Börekçi (Börekçi, 1997’den akt. Yıldız, 2016:100) Türkçenin çok zengin, maksadı en güzel, en ayrıntılı biçimde ifadeye muktedir ve en önemlisi çok düzenli bir sistemi olan bir dil olduğundan, ama bu sistemi oluşturan yapıların dilden hareketle belirlenmediği için dilimizin tam olarak öğretilmediğinden ve öğrenilemediğinden bahsetmektedir. Bu kanı Türkçenin bir dünya dili olarak milletler arenasında yerini alması gerektiğini düşünen bütün uzmanların ortak görüşüdür.

2.2 Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Ders Materyalleri

Hemen hemen her bilginin öğretiminde bir materyale ihtiyaç duyulduğu aşikârdır. Eğitim-öğretim süreçlerinin temel unsurlarından olan materyaller, bazen bir nesne olabileceği gibi bazen de ihtiyaçlar göz önüne alınarak hazırlanmış, belirli bir program dâhilinde ilerleyen ders materyalleridir.

Her öğretim sürecinde gerekli olan materyallerin, bir dilin yabancı dil olarak öğretilmesi gibi zor ve meşakkatli öğretim süreçlerinde önemi bir kat daha artmaktadır. Bu sebeple sistematik yabancı dil öğreniminde farklı öğretim stratejileri, program ve müfredatlar, yöntem ve teknikler ile ders araç ve gereçleri kullanılmaktadır. Bu materyaller öğretilen dilin, öğrencilerin, öğretmenlerin ve öğretim ortamının imkânları göz önüne alınarak geliştirilmektedir.

Yukarıda bahsedildiği üzere Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi de aşamalı ve zorlu bir süreçtir (Balcı, 2017: 33). Bu süreç için hazırlanacak ders materyallerinin de ana dil öğretiminden farklı bir bakış açısı ile ele alınması gerekmektedir. Öğretim süreçlerinde materyallerin temel amacının öğretimi desteklemek olduğunu ifade eden Yalın, (Yalın, 2017:82-90) faydalarını şöyle sıralamaktadır;

1. Çoklu öğrenme ortamı sağlarlar.
2. Öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olurlar.
3. Dikkat çekerler.
4. Hatırlamayı kolaylaştırırlar.
5. Soyut şeyleri somutlaştırırlar.
6. Zamandan tasarruf sağlarlar.
7. Güvenli gözlem yapma imkânı sağlarlar.
8. Farklı zamanlarda birbiriyle tutarlı içeriğin sunulmasını sağlarlar.
9. Tekrar tekrar kullanılabilirler.
10. İçeriği basitleştirerek anlaşılmasını kolaylaştırırlar.

Bu özellikleri bünyesinde barındıran ders materyalleri öğretim ortamında öğretmene yardımcı olacağı gibi öğrencileri öğretim sürecinde de aktif tutacaktır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde her türlü nesneyi materyal olarak kullanmak mümkün olsa da sistematik materyalleri “Temel Ders Materyalleri” ve “Yardımcı Ders Materyalleri” şeklinde ikiye ayırmak mümkündür.

2.2.1 Temel Ders Materyalleri

Ders ve çalışma kitapları ile öğretmen kılavuz kitapları öğretim süreçlerinde temel ders materyali olarak adlandırılmaktadır. Bu materyallerde işlenen konular belli düzen içerisinde, müfredat program dâhilinde verilmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda ise seviye, yeterlikler ve dil bilgisi yapıları göz önünde bulundurularak hazırlanan ders ve çalışma kitapları temel ders araç gereçleridir (Gültekin, 2016: 402).

2.2.1.1 Ders ve Çalışma Kitapları

Bilinen ilk kaynaklara göre M.Ö. 4000 yılında ilk kez Mısır'da kullanılan ders kitapları, bir dersin öğretimiyle ilişkili olarak hazırlanan ve seçilen kitaplardır (Oğuzkan, 1993: 83). Ders kitaplarının öğretmenin neleri öğreteceği, hangi etkinlikleri gerçekleştireceği, öğretim sonucunda hangi kazanımların elde edileceği, bazı durumlarda bu kazanımların kazanılıp kazanılmadığının ölçüleceği gibi bazı görevleri bulunmaktadır. Bir diğer deyişle dersin akışını belirleyen öğretmenden sonra en önemli bileşendir (Oruç ve Yavuz, 2013: 399). Günümüzde düzenlenen her öğretim faaliyetinde ders kitapları kullanılmaktadır. Zira Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırmaya göre öğrenciler, sınıftaki zamanlarının %80'ini ders kitabında yer alan etkinlikleri yapmak için harcamaktadır (Semerci, 2004: 50). Benzer sonuçların ülkemizde de alındığı göz önünde bulundurulduğunda ders kitaplarının öğretim süreçlerindeki önemi de ortaya çıkmaktadır.

Gerek yabancı dil öğretimi gerekse bütün eğitim süreçlerinde ders kitaplarının önemine kanaat getiren Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK), 2001-2002 eğitim-öğretim döneminden geçerli olmak üzere yabancı dil eğitimi bölümleri de dâhil olmak üzere bütün eğitim bölümlerinin müfredatlarına "Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme" isimli bir ders ilave etmiştir. Bu sayede öğretmen adaylarının öğretim süreçlerinde faydalanacakları ders kitaplarının gerek hazırlanması gerekse seçimi noktasında bilgi sahibi olması beklenmektedir.

Bu bilgiler ışığında ders kitaplarının yabancı dil öğretim sürecine katkılarını şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Müfredatın takip edilmesini kolaylaştırır.
2. Ders içeriğinin düzenli ve tematik bir sıra hâlinde verilmesini sağlar.
3. Dil öğretiminin vazgeçilmezi dört temel becerinin eşit bir şekilde geliştirilmesine olanak sağlar.
4. Öğretmene rehberlik eder ve eksik ya da unutulmuş bir konu olmamasını sağlar.
5. Öğrencilerin öğrenme alanını çeşitlendirir.

6. Konunun öğretimine ilişkin ek çalışmalar ve tekrar şansı sunar.
7. Yeterlik ve kazanımların gerçekleştirilmesine imkân sağlar.
8. Öğrencilerin ekonomik bir şekilde öğrenme yaşantıları gerçekleştirmesini sağlar.
9. Öğretmen tarafından sözlü olarak öğretilen bilgilerin unutulmamasını sağlar.
10. Öğretmenin ve öğrencinin derse hazırlıklı gelmesine yardımcı olur.
11. Öğretmenin alan bilgisi, meslek bilgisi ve genel kültür anlamındaki eksiklerini giderir, öğretmenin alandaki yeniliklere uyum sağlamasını sağlar.

Ders kitaplarının temel ders materyali olması sebebiyle bazı sınırlılıkları da vardır. Bu sınırlılıkları şöyle sıralayabiliriz;

1. Öğretmeni kolaycılığa alıştırmak öğretmenin yardımcı ders materyalleri kullanmasına engel olur.
2. Teknoloji, istatistik, ekonomi gibi içeriği değişken olanlarda çok hızlı bir şekilde güncelliğini yitirir.
3. Bireysel kullanımda öğrencilerin okuma becerisini geliştirerek diğer becerilerin ihmal edilmesine neden olur.
4. Öğrencinin sürekli alıcı olarak kalmasından dolayı öğrencilerin eleştirel düşüncelerini engeller.

Çalışma kitapları ise ders kitaplarını destekleyici, ders kitaplarındaki konuların daha derinlemesine ve ek çalışmalarla zenginleştirilmiş şekilleridir (Coşkun, 2017: 245). Öğretmenin konuyla ilgili ödev vermesini kolaylaştırır. Bu sayede öğrenciler de öğrendiği bilgileri pekiştirmiş olurlar. Çalışma kitapları bireysel öğrenime yönelik hazırlandıkları için ağırlıklı olarak dinleme ve okuma becerilerine yönelik etkinlikler barındırmaktadırlar. Sınırlı sayıda ve kontrol gerektirmeyecek şekilde yazma etkinlikleri de bulunabilmektedir.

2.2.1.2 Öğretmen Kitapları

Çağdaş yöntem ve teknikler doğrultusunda hazırlanmış ders kitaplarının olmazsa olmaz parçalarından biri de öğretmen kitaplarıdır. Günümüzde hemen hemen her Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için hazırlanmış kitap setinde öğretmen kılavuz kitabı bulunmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğretmenlerin, öğrenciye bilgiyi sunan değil öğrencinin bilgiye ulaşmasına rehberlik eden bir rolü bulunmaktadır. Bu doğrultuda hazırlanan öğretmen kitapları, ders kitabında yer alan etkinliklerin öğretmen tarafından nasıl uygulanacağına ilişkin birtakım bilgiler barındırmaktadır. Bir diğer deyişle sınıf içi etkinliklerin süreç yönetimine ilişkin bilgiler ihtiva etmektedir (Coşkun, 2016: 245).

2.2.2 Yardımcı Ders Materyalleri

Belirli bir konunun öğretimi ya da pekiştirilmesi amacıyla ders kitaplarına destek olması için sistematik bir şekilde hazırlanan kaynaklara yardımcı ders materyalleri denir. Yardımcı ders materyalleri basılı ve teknoloji tabanlı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Coşkun, 2017:246).

2.2.2.1 Basılı Yardımcı Ders Materyalleri

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi gerek öğrenci gerek öğretmen açısından büyük çaba gerektiren bir öğretim sürecidir. Bu süreçte öğretmenler, öğrencilerin hedef dili öğrenebilmesi için değişik yollara başvurmak, öğrenciyi aktif kılmak, öğrenilenin bir dil olmasından hareketle öğrencinin bol bol pratik yapmasını sağlamak zorundadır. Bu da ancak doğru ve etkili materyal kullanımıyla mümkün olmaktadır. Sınıf ortamında öğrencinin konuşturulması için bile bir materyal gerekmektedir. Bu sebeple yabancı dil öğreten okutmanlar ders ve çalışma kitaplarının yanı sıra ek kaynak ve materyallere ihtiyaç duyarlar.

Programlı bir şekilde okul veya kurs ortamlarında gerçekleşen yabancı dil öğretimlerinde en çok tercih edilen materyallerin başında basılı yardımcı materyaller gelmektedir. Basılı yardımcı materyallerin en önemli tercih sebebi kaynağa ulaşmanın kolay ve ek bir teknoloji gerektirmemesidir.

Sözlükler, imla kılavuzları, deyim ve atasözü sözlükleri, dil bilgisi kitapları, tematik hazırlanmış çalışma kitapları, sınavlara hazırlık kitapları, pratik el kitapları, çalışma yaprakları ve seviyeye uygun hazırlanmış her türlü okuma parçası (hikâye kitapları, gazeteler, dergiler vb.) basılı yardımcı ders materyallerine birer örnektir.

2.2.2.2 Teknoloji Tabanlı Materyaller

Günümüzde hızlı gelişen teknolojinin etkilediği alanların başında eğitim dünyası gelmektedir. Her geçen gün hayatımıza giren yeni bir teknoloji, kısa bir süre sonra karşımıza bir eğitmen, bir öğretmen olarak çıkmaktadır. Bu tür gelişmeler özellikle yabancı dil öğretimi noktasında daha hızlı yaşanmaktadır. Bilindiği üzere dünya genelinde insanların yabancı dil öğrenmek için çok fazla gayret ve para harcadıkları bilinmektedir.

İşman (2013: 34), eğitim-öğretim ortamlarında teknoloji kullanımının öğretim esnasında çeşitli sebeplerle meydana gelen aksaklıkları gidermeyi ve çıktı kalitesini yükseltmeyi amaçladığını ifade etmektedir. Aynı çalışmada İşman (2013: 38-40), eğitim teknolojilerinin öğretime sağladığı on faydasını şöyle sıralamaktadır;

1. Serbesti: Materyaller zamana bağlı kalmaksızın kullanılabilir.
2. Birinci kaynaktan bilgi: Ağ bağlantıları sayesinde uzman kişilerle bilgi alışverişinde bulunulabilir.
3. Fırsat eşitliği: En ücra köşelere ulaşabilmede kolaylık sağlar. Bu sayede imkânların kullanılmasında eşitlik sağlar.
4. Çeşitlilik ve kalite: Dersleri etkili sunuş teknikleri (PowerPoint, akıllı tahta uygulamaları) sayesinde tek düzelikten kurtarır.
5. Yaratıcılık: Bireysel yetenekleri ortaya çıkaracak imkân ve fırsatlar ortaya koyar.
6. Bireysel öğretim: Farklı teknolojilerle öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun bireysel eğitim fırsatları içerir.
7. Üretken eğitim ve hızlı öğrenme: Öğrencilerin öğrenme hızını farklı teknolojilerle arttırmaya imkân sağlar.

8. Gerçek öğrenme deneyimleri: Öğretim teknolojilerinde kullanılan simülasyon araçları gerçek yaşamdan hareketle öğrenmeyi kolaylaştırır.

9. Yaşam boyu öğrenme: Eğitim teknolojileri ile her zaman, her yerde eğitim fırsatlarından yararlanmayı sağlar.

10. Aktif öğrenme: Öğrencinin pasif/durağan değil aktif/mobil öğrenme konumuna gelmesini sağlar.

Buradan da anlaşılacağı üzere teknoloji tabanlı materyallerin öğretim süreçlerine birçok olumlu katkısı bulunmaktadır. Teknoloji tabanlı materyalleri çevrimdışı materyaller, görsel materyaller ve filmler, web tabanlı materyaller olarak üçe ayırmak mümkündür.

2.2.2.2.1 Çevrimdışı Materyaller

Çevrimdışı materyaller, herhangi bir ağ bağlantısı olmaksızın münferit olarak çalışabilen, genelde geri bildirim vermeyen ya da sınırlı geri bildirimde bulunan eğitim donanım ve yazılımlarıdır. Seslendirme kaset ve CD'leri, internetsiz çalışabilen bilgisayar yazılımları, eğitim bilgisayar oyunları bu grupta yer alan teknoloji tabanlı çevrimdışı yardımcı materyallerdir.

Dil öğretimi için hazırlanan metinleri, okumak ve dinlemek suretiyle anlamlandırılmaya çalışılması sürecine anlama denilirken kişinin sözlü veya yazılı olarak kendini ifade etmesi sürecine de anlatma denmektedir (Gültekin ve Arhan, 2013: 9). İnsanoğlunun anne karnında kullanmaya başladığı dinleme becerisi, iletişim sürecinde kulak tarafından algılanan seslerin anlamlandırılması, beyinde yorumlanması ve bu yorumlama sonucu tepkiye dönüştürülmesi sürecinin bütünü ifade etmektedir (Melanlıoğlu, 2013: 34). Dil öğretiminin önemli bir parçası olan dinleme becerisi, sınıf ortamında kullanılan kaset, CD veya DVD benzeri medya ortamlarının içerisine kaydedilen ses kayıtları aracılığı ile yapılmaktadır.

1984 yılında Ankara Üniversitesi TÖMER'in kurulmasıyla birlikte dört temel beceriye göre hazırlanmış, dil öğretimini destekleyici bir öğretim materyali ihtiyacı hissedilmiştir. Bu sebeple TÖMER tarafından Hitit Türkçe Öğretim Seti hazırlanmıştır. Dinleme becerisinin geliştirilmesi için hazırlanan dinleme metinleri

kaset, CD veya DVD'lere kaydedilerek sınıf ortamında kullanılması üzere setle birlikte hazırlanmıştır. Bu durum kaset, CD ve DVD gibi medya türlerinin çalınabilmesine imkân sağlayan cihazların eğitim ortamlarında bulunması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bu sayede teknolojik aletler dil öğretim ortamlarına dâhil edilmeye başlanmıştır.

Günümüzde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için hazırlanan hemen hemen bütün Türkçe öğretim setlerinin dinleme kayıtları CD ya da DVD ortamında setlerin yanında bulunmaktadır.

Türkçe öğretim setleriyle birlikte sunulun dinleme CD'lerinin yanı sıra yardımcı okuma materyali olarak hazırlanan kitapların da yanında benzer CD'ler bulunmaktadır. 2014 yılında Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan "Hikâye Kitapları Dizisi" 12 hikâye kitabından oluşmaktadır. Her hikâye kitabının yanında seslendirme CD'si de bulunmaktadır. Söz konusu CD'lerde bulunan hikâyelerin, radyo tiyatroları şeklinde sürükleyici, duygu ve düşünceleri yansıtan biçimde ve duruma uygun müziklerle desteklenerek seslendirildiği görülmektedir. Seslendirmeler doğal ortam gözetilerek stüdyo ortamında oluşturulmuştur.

2.2.2.2.2 Videolar ve Filmler

Son elli yılda yaşanan teknolojik gelişmeler ışığında televizyonun icadının günlük hayatı ve birçok alanı büyük ölçüde etkilediği söylenebilir. Televizyonların bu denli yaygınlaşması eğitim-öğretim ortamlarında da kullanılmasını sağlamıştır.

Televizyonlar aracılığıyla eğitim ortamında kullanılabilen videolar, öğrencilerin güdülenme düzeylerini artırdığı bilinmektedir (Demirel, 2007: 59). Bu durum öğrencilerin kalıcı öğrenmeler elde ederek hedef dile ait seviyelerini arttırmalarına katkı sağlamaktadır.

Videoların öğretim ortamlarında kullanılmaya başlamasıyla birlikte en güvenilir dinleme kaynağı olmuş ayrıca yazma ve konuşma becerisi için yapılacak etkinliklerin başlatılabilmesine de olanak sağlamışlardır. (İşcan, 2011: 940). Dolayısıyla videolar, dört temel becerinin geliştirilmesini destekleyerek kısa sürede Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan vazgeçilmez eğitim materyalleri arasında yer almışlardır.

Videoların, televizyon teknolojisinin yaygınlaşmasıyla birlikte Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde etkin olarak kullanılmasına rağmen Türkçe öğretiminde kullanılabilecek, bu alana özel olarak hazırlanmış materyal sayısı son derece azdır. Bunun yanı sıra internetin yaygınlaşmasıyla birlikte Youtube, Vimeo, İzlesene gibi video sitelerinde okutmanların hazırlamış olduğu amatör çalışmalar bulunmaktadır. Bunlar ağırlıklı olarak tanışma, selamlaşma gibi kalıpların canlandırma yoluyla öğretimini amaçlayan videolardır. Bu videoların dışında da bazı okutmanların İngilizce çeviri yöntemiyle hazırlamış olduğu ders anlatım videoları bulunmaktadır.

Profesyonel anlamda videolarla Türkçe öğretiminin amaçlandığı ilk çalışma 2013 yılında Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Videolarla Türkçe Öğretimi isimli kitaptır. Bu kitap özel olarak dil öğretimi amacıyla çekilmiş 32 adet kısa filmden oluşmaktadır. Bahse konu çalışmada sinema ve tiyatro oyuncularından oluşan bir ekiple Yedi İklim Türkçe setinin A1 ve A2 düzeyinde bulunan 16 ünite için 32 adet kısa film senaryosu hazırlanmış, ardından bu senaryolar Türkiye'nin değişik illerinde çekilmiştir. Çekilen kısa filmlerin ardından videolarla ilgili izleme öncesi, izleme esnası ve izleme sonrasına dayanan bir dizi etkinlik yapılmıştır (Gönül vd. 2016: 366).

2016 yılında Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığının proje desteğiyle Hacettepe Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi tarafından "Selin Türkiye'de" isimli bir öğrencinin Türkiye'ye eğitim için geldikten sonra başından geçen olayların anlatıldığı A1 ve A2 düzeylerinde 16 adet kısa film hazırlanmıştır. (Ayrıntılı bilgi için http://www.turkiyat.hacettepe.edu.tr/selin_turkiyede.shtml adresini ziyaret edebilirsiniz.)

2.2.2.2.3 Web Tabanlı Materyaller

Teknolojinin etkisi eğitim alanında da kendisini göstermekte özellikle dil öğretimi alanında çeşitli çalışmaların yapılmasını sağlamaktadır. Ülkemizde ciddi bir pazar payı olan yabancı dil öğretimi bu konuda en çok programın geliştirildiği alanların başında yer almaktadır. Bugün herhangi bir platforma ait mobil uygulama indirme merkezine girip "Dil Öğretimi, İngilizce Öğretimi, Kelime Öğretimi" gibi kelimelerle arama yapıldığında birçok programla karşılaşmaktadır. Ancak bu uygulamaların büyük bir kısmının Türkçenin öğretimi için değil İngilizcenin öğretimi için hazırlandığı görülmektedir.

Dil öğretimi için hazırlanmış yazılımlar incelendiğinde Türkçe için yeterince çalışmanın olmadığı fakat diğer dillerin öğretimi için ya da herhangi bir dilin öğretiminden ziyade bütün dillerin öğretiminde kullanılabilecek bazı uygulamaların geliştirilmiş olduğu görülmektedir.

Hands Of Turkish internet ortamında Türkçe öğretmek için hazırlanmış bir web sitesidir (<http://handsonturkish.com>, 2017). 2013 yılında Almanya’da Türkçe öğreten bir grup öğretmenin girişimleriyle başlatılmış olan proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Sitede bir iş adamının Türkiye’ye iş gezisi düzenlemesi ve havaalanından itibaren diyalog kurduğu kişiler üzerinden bir Türkçe öğretimi gerçekleştirilmektedir (Ayrıntılı bilgi için <http://handsonturkish.com/> sitesini ziyaret edebilirsiniz.).

Türkçe için hazırlanmış olmasa da bütün dillerin öğretiminde kullanılabilen bazı uygulamalar da vardır. Bu uygulamalar arasında Kanada’daki University of Victoria Humanities Computing and Media Centre tarafından geliştirilen Hot Potatoes isimli bilgisayar yazılımı belki de en tanınmış olanıdır. İlk sürümü 1 Eylül 2009 tarihinde yayınlanan Hot Potatoes’un zaman içerisinde geliştirilen versiyonlarıyla birlikte altı sürümü piyasaya çıkmıştır. Bu uygulama sayesinde bulmaca oluşturma, boşluk doldurma etkinliği, test etkinliği gibi bazı öğretim etkinlikleri hazırlanabilmektedir. Bu özellikleri sayesinde bir dönem dil öğretimi için kullanılan Hot Potatoes, ilgili kurum tarafından 2013 yılında üretimden kaldırılmıştır.

İspanyol bir ekip tarafından geliştirilen eXeLearning ise Hot Potatoes’un kaldığı yerden devam eden çok başarılı bir masaüstü yazılımdır. Masaüstü yazılım olmasına rağmen bilgisayarınızı bir internet sunucusuna dönüştürerek çalışan uygulamada 21 farklı şablonda etkinlik ve web sayfası yapma araçları bulunmaktadır. ExeLearning ile sadece eğitim etkinlikleri değil profesyonel web sayfaları da yapılmaktadır. Her geçen gün kendini geliştiren uygulamanın şu anda 2.1 versiyonu yayımlanmıştır.

Bilgisayar ortamında çalışan Adobe Captivate, Articulate, ActivePresenter ve Kazam öğretim etkinliklerinin tasarlanabildiği en yaygın programlardır.

Web tabanlı uygulamalara bakıldığında 2015 yılında Google Play ve App Store’da “En Çok İndirilen Dil Öğretim Uygulaması” seçilen ve Temmuz 2017 itibarıyla dünya

genelinde 200 milyon kullanıcısı olan Duolingo'nun kullanımı en yaygın araçlardan biri olduğu söylenebilir. Duolingo, yukarıda bahsedildiği gibi herhangi bir dilin öğretiminden ziyade her dilin öğretilmesine olanak sağlayan web tabanlı bir bilgisayar yazılımıdır. New York Üniversitesinden Roumen Vesselinov ve John Grego'nun yaptığı bir araştırmaya göre üniversite öğrencilerinin 35 saatlik Duolingo kullanımının yarım dönemlik İngilizce dersinden daha iyi sonuç verdiği saptanmıştır (Vesellinov ve Grego, 2012:1).

2015 yılının ağustos ayı itibariyle Türkçeyi de öğrettiği diller arasına alan Duolingo, çeviri yöntemiyle dil öğretimi gerçekleştirmektedir. Bu sebeple şu an için Türkçe öğretimi sadece İngilizce bilenler için gerçekleştirilmekte, İngilizce aracı dil olarak kullanılmaktadır.

Ölçme ve değerlendirme etkinlikleri hazırlanabilen Kahoot ise bir diğer web tabanlı öğretim aracıdır. Kahoot ile etkileşimli testler ve dinleme etkinlikleri hazırlanabilmektedir.

İnternette bu ve benzeri daha birçok web sitesine rastlamak mümkündür. Kahoot, Edpuzzle ve Socrative web tabanlı dil öğretim araçlarının en yaygın olanlarıdır.

2.3 Dil Öğretiminde Teknoloji Kullanımı ve Etkileşimli Tahtaların Önemi

Günümüz dünyasında her gün yeni bir teknolojik alet hayatımıza girmektedir. Her teknolojik gelişme de birden çok sektörü ve alanı etkilemektedir. Belki de çağımızın icadı olan internetin çıkış hikâyesi bile bu durumun bir göstergesidir. İnternet, her ne kadar askerî amaçlarla geliştirilmiş olsa da bugün bütün dünyanın hizmetine sunulmuş büyük bir kütüphane, bir veri bankasıdır. Yıllardır yapılan internet tanımlarına bakıldığında onun barındırdığı bilginin büyüklüğüne atıfta bulunarak bilgi denizi, bilgi havuzu, bilgiyi aramanın en kolay yolu gibi tanımlamalar yapıldığı görülmektedir. Günümüzde ise internetin farklı bir yönünü bilgiyi aktarmada oynadığı rolü keşfetmeye başlamaktayız (Taş ve Kestellioğlu, 2011: 73). Öyle bir dünya düşünün ki kullandığımız araçların her biri birbiriyle konuşabilsin, yanımızda olanlar olmayanlara isteklerimizi iletebilsin, hatta yolda cep telefonunuz aracılığıyla vereceğiniz bir talimat doğrultusunda yemeğiniz hazırlansın. Bugün evlerden tutun da son model arabalara, bankacılık sistemlerinden ulaşımaya kadar birçok cihaz internet sayesinde birbiriyle

konusmakta, insanların hayatını kolaylaştırmak için çaba sarf etmektedir. İnternetin yaygınlaşmasıyla birlikte de teknolojik alanda yaşanan gelişmeler kartopu etkisi altında her geçen gün katlanarak artmaktadır.

Söz konusu gelişmelerden eğitim dünyası da nasibini almakta, teknolojik gelişmeler eğitim sistemlerini çok yönlü olarak etkilemektedirler. Çakıroğlu, Akkan ve Güven'e (2012: 1044) göre eğitim ortamlarının teknolojik aletlerle donatılması, öğretim süreçlerine bu aletlerin uygulanarak öğretimin daha kalıcı hâle getirilmesi eğitim dünyası için yapılacak en önemli iyileştirmelerden biri olarak görünmektedir. Teknoloji dünyasında yaşanan bu gelişmelere ülkemizde kayıtsız kalmamakta, Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi gibi eğitimde teknoloji kullanımını artırmaya yönelik faaliyetlere imza atmaktadır. Bonifaz ve Zucker'e atfen, Pamuk vd. (2013: 1808), bahse konu proje kapsamında Türkiye'deki bütün sınıfların etkileşimli tahtalar ile donatılmasının, öğrencilerin öğretim süreçlerini ders dışına da taşıyabilmesi ve öğrenciler arasındaki teknolojiye erişimdeki fırsat eşitsizliklerinin en aza indirilmesi açısından fayda sağladığını ifade etmektedirler.

Newby ve arkadaşlarına atfen, Balkaş ve Barış (2015: 208) yaptıkları bir araştırmada öğretim materyallerini öğrencilerin duyu organlarına hitap etmesi açısından incelemişler ve aşağıdaki tablo ortaya çıkmıştır.

Tablo 1. Öğretim Materyallerinin Özellikleri

Materyal Türü	Görsel	Ses	Hareket	Etkileşim	Dokunma
Gerçek eşyalar ve modeller	*				*
Yazılı materyaller	*				
Görseller (fotoğraf, resim, çizim, grafikler vb.)	*				
Gösteri tahtaları (tebeşir, bülten, çok amaçlı)	*				
Tepegöz saydamları	*				
Slayt ve film şeritleri	*	*			
Ses araçları (kaset, Cd)	*	*			
Video ve film	*	*	*		
Televizyon	*	*	*		

Bilgisayar yazılımı	*	*	*	*	
Multimedya	*	*	*	*	
Etkileşimli tahta	*	*	*	*	*

(Newby vd. [1996:147, Akt. Barış ve Balkaş (2015)]. *Etkileşimli Akıllı Tahta Kullanımının Öğretmen Rollerine, Sınıf İçi Etkileşime ve Öğrenci Motivasyonuna Etkisi*, , *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, C:4, S:8, 206-222.)

Tablo 1’de de görüldüğü üzere şu an için tablonun en başında etkileşimli tahtalar yer almaktadır. Bugüne kadar eğitimde kullanılan materyaller göz önünde bulundurulduğunda yeterlik olarak en gelişmiş cihazların etkileşimli tahtalar olduğu görülmektedir.

Bir diğer önemli konu ise hedef kitlenin elinde var olan teknolojik imkânlardır. Her yaşta insanın internete bağlı cihazlarla saatler geçirdiği günümüzde eğitimciler, insanların internette harcadığı zamana gözünü dikmiş durumdadır. Çünkü internet tabanlı yapılan eğitimlerin geleneksel yollarla ya da bilgisayara kurulan masaüstü programlarla yapılan eğitimlere oranla büyük avantajları vardır. Eğitim içeriklerinin güncellenebilmesi, anında kullanıcılara ulaşım imkânı, kullanıcıların deneyimlerine göre eğitimi şekillendirme ve geri bildirim alma gibi daha sayısız faydası sıralanabilecek web tabanlı eğitim uygulamalarında son zamanlarda büyük artış görülmektedir (Odabaş, 2003: 24).

Özellikle cep telefonları sayesinde hayatımıza giren “dokunmatik” aletler web tabanlı eğitime olanak vermekte, insanlar her an eğitim-öğretime zaman ayırabilmektedir. Cep telefonları, etkileşimli tahtalar, bilgisayarlar, tabletler gibi dokunmatik ekrana sahip teknolojik aletlerin her geçen gün sayısının artması bu cihazlarla kullanılacak eğitim içeriklerinin de hazırlanması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Çünkü maliyet gerektiren bu yatırımlardan en üst düzeyde fayda sağlamak gerekmektedir. Örneğin sınıf ortamına dâhil edilen bir etkileşimli tahtayı sadece yansıtıcı gibi kullanmak bir nevi teknoloji israfı demektir. Çünkü etkileşimli tahtanın maliyetiyle yansıtıcının maliyeti karşılaştırıldığında ortalama 10/1 oranında bir fark olduğu görülmektedir. Bu durumu engellemek için ise bu aletlerle çalışan yetenekli ve fonksiyonel yazılımlar geliştirmek gerekmektedir.

2.3.1 Etkileşimli Tahta ve Etkileşimli Tahta Uygulaması Nedir?

Türk Dil Kurumu Güncel Sözlük'te (2011: 830) etkileşim “Birbirini karşılıklı olarak etkileme işi.” biçiminde tanımlanmaktadır. Günümüzde bu cihazlar için dijital beyaz tahta, elektronik tahta, akıllı tahta, etkileşimli beyaz tahta ve etkileşimli tahta şeklinde farklı adlandırmalar mevcuttur (Keser ve Çetinkaya, 2013: 379). Etkileşimli tahtaların klasik tahtalardan veya projeksiyon yardımıyla tahtaya yansıtılan sabit görüntülerden en önemli farkı öğrencilere etkileşime girme şansı vermesidir. Öğrenciler ekranda gördükleri etkinliklere, sorulara, alıştırmalara, metinlere, seslere temas edebilmekte, verdikleri tepkiye karşı etkileşimli tahtadan geri bildirim almaktadırlar. Bu noktada devreye “Software” denilen etkileşimli tahta yazılımları girmektedir. Bu bağlamda sınıflarda kullanılan etkileşimli tahtalar incelendiğinde iki farklı bölümden oluştuğu görülmektedir. İlk bölüm içeriği ve gösterilecek bilgileri kontrol eden bilgisayar yani yazılım tarafı, ikinci bölüm ise dokunmatik ekrana bağlı olarak çalışan ve bilgisayardan dokunmatik ekrana yansıtılan içeriğin etkileşimli bir şekilde kullanılmasını sağlayan panel ya da projeksiyon tarafıdır (Türel, 2012: 424).

2.3.1.1. Donanım Boyutu

Etkileşimli tahtaların ilk sürümleri incelendiğinde projeksiyon cihazı yardımıyla oluşturulan tahtaların ağırlıkta olduğunu görülmektedir. Bu tahtalar, sınıflarda kullanılan standart beyaz tahtaların dört köşesine dokunma hareketlerini algılayan kamera sistemlerinin eklenmesi ve içeriği tahtaya yansıtan tepe üstü projeksiyon cihazlarının birleşimiyle oluşmaktadır. Projeksiyon cihazıyla oluşturulan etkileşimli tahtaların şüphesiz en büyük avantajı dayanıklılığıdır. Tahta olarak beyaz tahta kullanılması, ekran barındırmaması, tahtanın fiziksel darbelere daha dayanıklı olmasını sağlamaktadır. Beyaz tahtanın köşelerinde yer alan kameraların sürekli kalibrasyon gerektirmesi ayrıca etkileşimli tahtanın sürekli harici bir bilgisayar gerektirmesi ise bu modellerin en önemli dezavantajlarından bazılarıdır.

Günümüzde büyük ekran televizyon teknolojisinin gelişmesiyle projeksiyon cihazıyla oluşturulan etkileşimli tahtaların yerini dokunmatik ekranlı etkileşimli tahtalar almaktadır. Dokunmatik ekranlı etkileşimli tahtaların içerisinde bilgisayar barındırmasından dolayı harici bir bilgisayara ihtiyaç duymaması, uzun yıllar ayar

gerektirmeden kullanılabilmesi, arıza olasılığının daha az olması en önemli avantajlarından. Harici bir beyaz tahtanın bulunmadığı sınıflarda tahta kalemiyle üzerine yazı yazmanın zor oluşu ise en önemli dezavantajdır denilebilir. Ayrıca dokunmatik ekranlı etkileşimli tahtaların 7-16 yaş arası sınıflarda kullanımını durumunda darbeye dayanıklı olmaması ise bir diğer dezavantajı olarak görülebilir. Bahse konu sorun ülkemizde yürütülen FATİH Projesi kapsamında sınıflara takılan akıllı tahtalarda kurşungeçirmez cam teknolojisi kullanılarak aşılmıştır.

Konuyla ilgili olarak yapılan araştırmalara göz atıldığında etkileşimli tahtaların faydalarına ilişkin iki çalışma dikkati çekmektedir. İlk çalışmada etkileşimli tahtaların öğrenci ve öğretmene sunduğu faydalar listelenmiştir:

- Uyumluluk ve çok yönlülük,
- Yeterlik ve etkinlik,
- Multimedya sunum,
- Materyal planlama ve geliştirme,
- Bilişim becerilerini şekillendirme,
- Ders içindeki etkileşim ve katılım,
- Motivasyon (Smith, Higgins, Wall ve Miller 2005'ten Akt. Adıgüzel, Gürbulak, Sarıçayır, 2011: 461).

İkinci çalışmada ise konu daha çok öğretmen kullanımı ve öğretim ortamının çeşitlendirilmesi anlamında düşünülerek konuya yaklaşmıştır:

- Kopyala-yapıştır ve ekran görüntüsü özellikleriyle zaman tasarrufu,
- Bir metnin sürekli ekranda hareket etmesi, büyütülmesi, altına çizilmesi yoluyla vurgulayabilme,
- Sonraki dersler için tahtadakileri ve bağlantıları saklayabilme,
- Kalemi yardımıyla öğretim materyaline işaretler, resimler, açıklamalar ekleyebilme,
- Sayfaları (flipchart) birbirine bağlayabilme (Beauchamp, Parkinson, 2005'ten Akt. Çubukçu ve Tosuntaş, 2016: 193).

Etkileşimli tahtaların dil öğretim sınıflarında verimli olarak kullanılabilmesi için sınıf ortamının da sahip olması gereken bazı nitelikler vardır. Bu nitelikleri geniş bant internet bağlantısı ve renkli yazıcıdır. Şayet bahse konu sınıflarda öğrencilerin oturdukları yerden etkileşimli tahtalar ile iletişime geçebilecekleri tablet bilgisayarlar veya mobil uygulamalar, doküman tarayıcı kameralar, web kameraları ve oylama (yanıt) cihazları olursa verimliliğin daha yüksek olacağı öngörülmektedir.

2.3.1.2. İçerik Boyutu

Etkileşimli tahta yazılımları ise yukarıda tanımladığımız donanımlarda kullanılmak üzere hazırlanmış yazılımların genel adıdır. Söz konusu yazılımların öğrenme ve öğretme ortamını destekleyici, öğrencilerin etkileşime girerek yaparak yaşayarak öğrenmesine ortam hazırlayıcı ve öğretmenin etkili sunumlar yapmasını sağlayıcı olması yapılan araştırmalarda ortaya çıkmaktadır (Tatar, Zengin ve Kağızmanlı, 2013: 105-106).

Etkileşimli tahta yazılımları üzerine yapılan araştırmalar ve mevcut etkileşimli tahta yazılımları incelendiğinde bahse konu yazılımların taşınması gereken özellikleri şöyle sıralayabiliriz;

- Her türlü platformda çalışabilecek bir alt yapıya sahip olmalı,
- Kullanıcı deneyimlerinin kaydedilmesinde bir standart (SCORM, TinCan API vb.) benimsenmiş olmalı,
- Öğretim Yönetim Sistemi desteğiyle kullanıcı deneyimleri kaydedilmeli,
- Bireysel öğretime uygun olarak tasarlanarak kullanıcıların ders dışında da çalışabilmesine imkân sağlayacak 3. parti (Mobil uygulama, bilgisayar oyunu vb.) yazılımlara sahip olmalı,
- Öğretmenlerle öğrencilerin sınıf ortamı dışında da iletişim kurmalarını sağlamalı,
- Temel dış kaynakları (Görüntü dosyaları, ses dosyaları, video dosyaları, Powerpoint sunumları vb.) desteklemeli,
- El yazısı tanıma sistemine sahip olmalı,

- Ses kaydı yaparak söylenenleri yazılı hâle getirebilecek teknolojik alt yapıya sahip olmalı veya internet bağlantısı aracılığıyla ile Speech Engine yazılımlarına ulaşabilmeli,
- Geniş bir görsel ve ses arşivine sahip olmalı,
- Text to Speech teknolojisine sahip olmalı ve belirli bir metni standart bir ses tonuyla okuyabilmeli,
- Temel sayfa yönetimi nesnelere (Yazdırma, büyültme, küçültme, ileri-geri oynatma/çevirme, yazı yazma, not alma vb.) sahip olmalı,
- Kolay değiştirilebilir ve güncellenebilir olmalı,
- Ses ve görüntü kaydı yaparak ders arşivi tutabilmeli,
- Yardım sayfaları aracılığıyla kendi kendini öğretebilmeli,
- İstenildiğinde uygulama kendini beyaz tahtaya dönüştürmeli ve yazılanları saklayabilmeli,
- Sayfa üzerindeki etkileşim miktarı iyi ayarlanmalı ve kullanıcılar göreve boğulmamalı.
- Öğretmenlerin içerik geliştirebilmesi için gerek internet ortamında gerekse etkileşimli tahtanın kendisinde içerik geliştirme özellikleri olmalı.

Etkileşimli tahta yazılımlarında belki de en önemli bileşen içerik geliştirebilme özelliğidir. Bu özellik sayesinde öğretmenler derse hazırlık yaparak gelebilmekte, istedikleri ek çalışmalarını etkileşimli tahtalar üzerinde hazırlayarak sınıflarında uygulayabilmektedir.

Dil öğretiminde etkileşimli teknolojilerin kullanımına dönük bir Avrupa Birliği projesi olan İTILT (Interactive Technologies in Language Teaching) kılavuzunda etkileşimli tahta yazılımlarını değerlendirmek için aşağıdaki dokuz soruyu sormaktadır:

- Etkinlikler iletişimsel mi?
- Hedefler açık mı?
- Öğrenciler öğrenecek mi?
- Öğretmenin hazırlamak için harcadığı vakte degecek mi?
- Diğer öğretmenler dosyaları kolaylıkla kullanabilir mi?
- Yeterince görsel-işitsel girdi var mı?
- Etkileşimli tahta araçları iyi kullanılıyor mu?

- Öğrenci katkısı için yer var mı?
- İçerikte kullanılan kaynaklar nerede alınmış? Telif hakkı var mı yoksa öğretmen kendisi mi üretmiş? (ITiLT, 2011: 14).

2.3.2 Teknoloji Tabanlı Uygulamaların Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Günümüzde çoğu eğitim kurumu tarafından benimsenen yapılandırmacı yaklaşıma göre eğitimin en önemli amacı, öğrenene bilgiyi vermek değil, onun bilgiyi oluşturmasına, yorumlamasına ve geliştirmesine fırsat vermektir. Geleneksel yöntemlerde öğrenen bilgiyi öğretmenden alır fakat yapılandırmacı yaklaşım öğrenenin bilgiyi her şekilde öğrenebileceğini düşünür. Öğrenciler günümüz teknolojisinde istedikleri bilgiye öğretmenler, kütüphaneler, kitaplar ve internet gibi farklı kaynaklardan ulaşabilmektedirler. Brooks ve Brooks'a (1993: 9) göre bir bilgiyi öğrenmek ile o bilgiyi kullanmak farklı şeylerdir.

Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğretmen; bireyin öğretimi sırasında ona rehberlik eden, onun öğrenmesine yardımcı olacak etkinlikler düzenleyen, öğrenenin hem kendi hem de çevresindeki bireylerle doğru ve etkili iletişim kurmasını sağlayan, onu cesaretlendiren ve teşvik eden kişidir (Brooks ve Brooks, 1999: 21). Bu gibi büyük görevleri olan öğretmenlerin de yeterli donanıma sahip olması gerekir. Öğretim ortamlarının oluşturulmasında birinci derecede rol alan öğretmenler için eldeki bütün imkânları kullanmak gerekmektedir. Ayrıca sınıf ortamında bulunan öğrencilerin bireysel farklılıkları da göz önünde bulundurulduğunda öğretmenin rolünün zorluğu bir kat daha artmaktadır.

Çoklu zekâ kuramına göre de sınıftaki bireylerin hepsinin farklı zekâ alanlarında gelişim gösterdikleri bilinmektedir. Örnekleyecek olursak sınıftaki bazı öğrenciler bir dil bilgisi yapısını şarkılarla daha iyi öğrenirken bazı öğrenciler dil bilgisi tablolarıyla daha iyi öğrenebilirler. Ya da bazı öğrenciler bir görselle daha iyi öğrenirlerken bazı öğrenciler oyunla daha iyi öğrenebilirler (Doğan, 2014: 145). Bu farklılıklar göz önüne alındığında öğretmenden beklenen aynı konuları farklı zekâ türlerine hitap eden etkinliklerle öğrencilere sunmasıdır.

Öğrenilen bilgilerin hatırlanmasına ilişkin Texas Üniversitesi'nde yapılan bir araştırmaya göre zaman kavramı sabit tutulduğunda insanlar okuduklarının %10'unu,

işittiklerinin %20'sini, gördüklerinin %30'unu, görüp işittiklerinin %50'sini, söylediklerinin %70'ini, yapıp söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadırlar (Arslan, M. ve Adem, E., 2010). Bu bilgi göz önüne alındığında eğitim-öğretim ortamlarında teknolojiden faydalanmanın sağladığı katkılar görülmektedir. Bilindiği gibi sınıf ortamında öğretilen her bilgiyi canlandırmak, göstermek hatta uygulamak mümkün değildir. Buna karşın teknolojiyi kullanarak gösterim yapabilir, uygulama yaptırabilir, öğrencilerin bilgiyi kullanmalarını sağlayabiliriz. Hele ki bu durum dil öğretiminin yapıldığı sınıflarda önemini bir kat daha artırmaktadır. Öğrencilerin zihninde hiçbir anlam taşımayan kelimelerin somut görsellerle ya da şarkılarla desteklenmesi öğrenimi kalıcı hâle getirecektir.

Örneğin Türkçenin yabancı dil olarak öğretildiği bir sınıf ortamında geniş zamanın öğretiminden sonra gösterilen sıklık zarflarının öğretimini düşünelim. İngilizce dâhil günümüz dil öğretim setlerinin birçoğunda bu konu, ilk olarak mantıksal-matematiksel zekâsı gelişmiş kişiler için yüzdelerle değerler kullanılarak açıklanır, ardından görsel zekâsı gelişmiş kişiler için haftalık plan tablosu şeklinde verilir. Ders kitabının yapabilecekleri bu noktada son bulurken devreye teknolojinin girdiğini düşünelim. Bahse konu yapının öğretimi için internet yardımıyla konuyu destekleyen yapıları içeren bir şarkı açalım. Ardından etkileşimli tahta üzerinden bu konunun öğretimiyle ilgili olarak hazırlanmış canlandırma etkinliğini yaptıralım. Son olarak ise öğrencileri tahtaya kaldırıp etkileşimli hâle getirilmiş tamamlama etkinliğini yapmalarını sağlayalım. Bu şekilde hem birden çok zekâ türüne hitap eden bir öğretim gerçekleştirmiş hem de öğretilen konuyla ilgili öğrencilerin yaşantı geliştirmesini sağlayarak öğrenilenlerin kalıcı hâle getirilmesini sağlamış bulunmaktayız. Bu gibi yöntemlerle dersleri daha eğlenceli ve öğrenciler açısından faydalı hâle getirmek mümkündür.

Eğitim ortamlarında, özellikle dil öğretimi yapılan gruplar üzerine yapılan araştırma ve çalışmalarda, teknoloji kullanımının faydaları şöyle sıralanabilir;

- Bireyselleştirilmiş öğretim imkânı sunarak öğrencinin kendi hızını kendisinin belirlemesine olanak sağlar.
- Etkileşim sağlamasından dolayı en sıkıcı çalışmalar bile eğlenceli hâle gelir.

- Renk, görsel, video, ses gibi birden fazla duyu organına hitap eden öğretim etkinlikleri düzenlenerek etkili öğrenme gerçekleşir.
- Sınıf içerisinde uygulanması imkânsız ya da tehlikeli durumları simülasyonlar kullanılarak öğrencilerin doğal ortama yakın sanal ortamlarda öğrenmesi sağlar.
- Öğretmenin tahtaya yazı yazmakla vakit kaybetmemesini sağlayarak etkileşimli etkinliklere daha fazla zaman kalmasına yardımcı olur.
- Kaydedilen eğitimlerde öğrencilerin herhangi bir konuyu kaçırmaması durumunda ortaya çıkan açığı öğrencinin kendi kendisine kapatmasına yardımcı olur.
- Öğrenen ve öğretenlerin motivasyonlarını yüksek tutmalarını sağlar.
- Ders ortamında birden fazla yöntem ve tekniğin bir arada kullanılmasını sağlar.
- Oyunlaştırılmış bir öğretim ortamı oluşturduğu için gizli öğrenmeye neden olur.
- Öğrencilerin öğretim sürecinde aktif olmalarını sağlar (Odabaşı, 1998: 138, Doğan, 2014: 144, Çankaya ve Karamete, 2008: 117, Doğusoy ve İnal, 2006).

Bahse konu faydaların yanı sıra öğretim ortamlarında teknoloji kullanımının bazı olumsuz yönleri de vardır. Teknoloji kullanımının olumsuz yönlerini şöyle sıralayabiliriz:

- Dil öğretim sınıflarında öğrencilerin öğretmenleriyle ve birbirleriyle iletişime geçmeleri çok önemlidir. Teknoloji tabanlı yapılan bir öğretimde öğrencinin kendi başına sınırlı iletişim olanaklarının olması, özellikle konuşma ve dinleme becerisinin gelişmesini olumsuz etkiler.
- Bilgisayar dünyasında Türkçenin ek-kök yapısının henüz tam olarak deşifre edilememiş olmasından dolayı öğrencinin verdiği cevaplardaki küçük yanlışlıkları bilgisayar algılayamayacak ve yanlış olarak kabul edecektir. Bu durumun öğrencinin motivasyonunu olumsuz yönde etkilemesi muhtemeldir.
- Bilgisayar destekli eğitimlerden faydalanmak için belirli bir seviyede bilgisayar okur-yazarı olmak gerekir. Bu koşulu yerine getiremeyenler için öğretim süreci olumsuz yönde etkilenir.

- Teknoloji tabanlı materyaller geliştirebilmek belirli bir emek ve zaman gerektirmektedir. Bu durum gerek bilgi bakımından gerekse zaman bakımından öğretmenler için olumsuz bir durumdur.
- Bazı teknoloji tabanlı materyalleri ve etkileşimli tahtaları klasik beyaz tahta gibi kullanmak ergonomi açısından mümkün değildir.
- Teknolojik aletlerin çok sık arızalanmaları öğretim süreci için olumsuz bir durumdur.
- Etkileşimli tahta, doküman kamera gibi bazı teknolojik aletlerin günümüzde henüz maliyetleri yüksektir.
- Her ne kadar fen bilimleri alanında yaygın olsa da sosyal bilimler alanında teknoloji tabanlı öğretim yapabilecek yazılım bulmak son derece zordur. Bu da yüksek maliyetlere temin edilen teknolojik aletlerin gerekliliğini düşürmektedir (Odabaşı, 1998: 139, Aydın ve Açıköz, 2014: 51).

2.3.3 Etkileşimli Tahta Uygulamalarının Dil Öğretim Yönetim Sistemleriyle Kullanımı

Teknolojinin hayatımıza girmesiyle birlikte her alanda yaşattığı kolaylıklardan birisi de Öğretim Yönetim Sistemi denilen otomasyon programlarıdır. Bu yazılımlar başta öğrenci kayıtlarını tutmak için tasarlanmış olsa da günümüz dünyasında daha çok öğrenim sürecini planlamak, değerlendirmek ve uygulamak için kullanılan web tabanlı yazılımlardır (Aydın ve Biroğul, 2008: 31). Öğretim Yönetim Sistemi'nin (ÖYS) en karmaşık görevi ise kullanıcılara içeriğin sunulduğu bölümdür. ÖYS, bu bölümde e-öğrenme içeriğini belirli bir sırayla öğrenciye sunarken aynı zamanda öğrencinin yaptığı her hareketi yine belirli bir standartta kaydeder. Daha sonra sistem yöneticileri bu sonuçları yorumlayarak değerlendirmelerini yaparlar.

Öğretim Yönetim Sistemleri'nin taşıması gereken özellikler arasında belki de en önemlisi Öğretim Kayıt Servisi (Learning Record Service) diye Türkçeye çevrilebilecek olan kullanıcı deneyimlerinin kaydedildiği bölümdür. Kullanıcı deneyimlerinin saklandığı bu bölümde yapılan kayıtlar, belli standartlar çerçevesinde yapılmalıdır. Çünkü bir e-öğrenme portalında en önemli veri kullanıcıların öğretim sürecine ilişkin kayıtlardır. Bu verilerin kullanılamaz hâle gelmemesi için belli bir

düzende veri tabanına kaydedilmesi gerekir. Olası bir aksilikte sırasında bu standarda sahip herhangi bir ÖYS, bahse konu verileri okuyabilecek, öğrencilerin kayıtları silinmemiş olacaktır.

Hâlihazırda birçok ücretli ve ücretsiz ÖYS'nin bulunduğu günümüzde elbette açık kaynak kodlu diye tabir edilen kullanımı ve geliştirilmesi ücretsiz olanlar ön plandadır. Bunların arasında en çok bilinenlerini Moodle, ATutor, OpenLMS, Claroline, Dokeos, eFront, Fle3, ILIAS, LON-CAPA, OLAT, Sakai, Bodington, Drupal, eStudy, LAMS, Docebo, DotLRN, eLedge şeklinde sıralamak mümkündür (Ozan, 2008: 62). Bunlar arasında en çok kullanılan Moodle ÖYS'dir.

Kullanıcı deneyimlerini SCORM ve IMS Content Package standardında kaydedebilen Moodle, açık kaynak kodlu olması sebebiyle dünya üzerinde en çok kullanılan Öğretim Yönetim Sistemi'dir. Başkent Üniversitesi, Atılım Üniversitesi, Bilkent Üniversitesi gibi eğitim kurumları da Moodle kullanmaktadır. Moodle.org adresinden geliştirilen ve kullanıma sunulan Moodle, kullanıcılarına yakın zamanda SCORM'dan TinCan'a geçeceğini de duyurmuştur.

SCORM (Sharable Content Object Reference Model), ÖYS'ler tarafından veri tabanına kaydedilen kullanıcı deneyimlerinin ÖYS'den ÖYS'ye farklılık göstermesi nedeniyle ortaya çıkan karmaşaya bir son vermek için ADL isimli bir firma tarafından geliştirilmiştir (İbili vd. 2009: 277). Daha açık bir dille ifade edecek olursak; ÖYS'lerin içerisinde bulunan uzaktan öğretim içeriklerinin bilgisayar programcıları tarafından ortak bir dil ve kod mantığıyla kodlanması demektir. Bu sayede örneğin bir eğitim kurumu ÖYS değişikliğine gittiğinde daha önce kullandığı eğitim içeriklerini ek bir masrafa girmeksizin alıp başka bir ÖYS içerisine koyabilecektir. Çünkü ÖYS'ler teknolojinin gereği çok hızlı değişir ve gelişirler. Eğitim içeriklerini geliştirmek ise daha zahmetli ve uzun zaman almaktadır. Örneğin hazırlanan bir e-öğrenme içeriği yıllarca aynı kalabilirken ÖYS'ler birkaç yılda bir değişebilir.

TinCan ise yine ADL firması tarafından geliştirilen bir teknolojidir. Kısaca TinCan'e SCORM'un gelişmiş hâli diyebiliriz. Aralarındaki önemli farklardan biri TinCan'in SCORM'a göre daha detaylı kayıt tutması denilebilir.

Bir örnekle açıklayacak olursak SCORM standardı öğrencilerin kayıtlarını şu şekilde tutar;

A öğrencisinin bugün X etkinliğine girdiğini ve bu etkinlikte 5 dakika harcayarak %45 ilerleme kaydettiğini düşünelim. Aynı öğrenci bir sonraki gün aynı etkinliğe tekrar girerek 15 dakika daha çalıştığını ve %55 ilerleme daha kaydettiğini farz edelim. Böyle bir durumda SCORM standardı bu öğrenci için “Tamamlandı” bilgisini gönderir. SCORM standardında yöneticiler her öğrenci için tek satır kayıt görürler. Sonuç olarak rapor şöyle çıkar: “A öğrencisi X etkinliği için 20 dakika harcadı ve etkinliği tamamladı.” TinCan standardında ise bu rapor şöyle görünecektir; “A öğrencisi X etkinliğine iki defa girdi. İlk girişinde 5 dakika harcadı ve %45 ilerleme kaydetti. İkinci girişinde ise 15 dakika harcadı ve %55 ilerleme kaydetti. Sonuç olarak etkinliği tamamladı.” SCORM ile TinCan arasındaki temel farklardan birisi budur.

Araştırmamıza konu olan etkileşimli tahta uygulamalarından Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması, TinCan standardından hazırlanmaktadır. Yedi İklim Türkçe Seti'nin her düzeyinde bulunan üniteler için 4 TinCan paketi hazırlanmış, toplamda her bir ders kitabı 32 TinCan paketinden oluşmuştur. Bahse konu TinCan paketleri şu anda istenilen herhangi bir ÖYS'de çalışabilecek niteliktedir. Ayrıca TinCan içeriklerinin HTML5 formatında hazırlanmasından dolayı içerikler bilgisayar programcılarına ihtiyaç duyulmaksızın istenilen değişiklikler yapılabilmektedir. Bu, hazırlanan e-öğrenme içeriklerinin tekrar kullanılabilirliğini artırmaktadır.

2.4 İncelenecek Uygulamalar

Araştırma kapsamında incelenecek olan uygulamalardan ilki Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti'ne ait “Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap Uygulaması”dır. Diğer uygulama ise Oxford Üniversitesi tarafından hazırlanan New English File isimli İngilizce öğretim setlerine ait “New English File iTools” uygulamasıdır.

2.4.1 Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap Uygulaması

Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması, 2012 yılında yazımına başlanan ve 2014 yılında yazımı tamamlanan “Yedi İklim Türkçe” isimli kitap setinde bulunan ders

kitabı içeriklerinin etkileşimli hâle getirilmiş şeklidir (Gönül vd. 2016: 340). Yedi İklim Türkçe Seti, Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesindeki kriterler dikkate alınarak A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 düzeylerinde hazırlanmıştır. Her seviyede beş farklı materyalden oluşan setlerin içeriğini ders kitabı, çalışma kitabı, dinleme kitapçığı, seslendirme CD'si ve öğretmen kitabı oluşturmaktadır.

DİAOÖÇ'nin temel prensibi olan eylem odaklı yaklaşıma göre hazırlanan kitaplar tematik olarak hayatın içinden konuları ele almaktadır (Gönül vd. 2016: 341). Her düzey toplam sekiz üniteden oluşmakta ve her ünitenin altında da üç alt bölüm bulunmaktadır. Her ünitenin sonunda öğrencilerin ilgili üniteye öğrendiği yapıları ölçen birer değerlendirme bölümü bulunmaktadır. Değerlendirme bölümlerinin sonrasında ise ünitenin yeterlikleriyle oluşturulmuş öğrencinin kendi kendini değerlendirebileceği “Kendimi Değerlendiriyorum” isimli bölümler yer almaktadır.

Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması da yukarıda bahsedilen alt bölümlere ve değerlendirme testlerine göre hazırlandığı görülmektedir. Z-Kitap uygulamasının her ünitesinde dört etkinlik paketi yer almaktadır. Bu paketlerden ilk üçü ünitenin A, B ve C bölümlerindeki etkinlikleri oluştururken son paket ünitenin “Değerlendirme” ve “Kendimi Değerlendiriyorum” bölümlerini oluşturmaktadır.

Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulamasında bir de video bölümleri yer almaktadır. A1 ve A2 düzeyinde temalarla uyumlu olarak hazırlanan 32 adet kısa filmin ve etkinliklerinin yer aldığı bölümlerde dinleme/izleme etkinlikleri bulunmaktadır. Yunus Emre Enstitüsü tarafından “Yedi İklim Türkçe Video Etkinlik Kitabı” adıyla ayrı bir materyal olarak hazırlanan bu materyal Z-Kitap uygulamasının içinde ücretsiz olarak sunulmaktadır.

Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulamasının en önemli özelliklerinden biri de Öğretim Yönetim Sistemi içerisinde yer almasından kaynaklı gerek öğrencilerin gerekse öğretmenlerin hareketlerini kayıt altına almasıdır. Tin Can teknolojisi kullanılarak hazırlanan içerikler, öğrencilerin hangi etkinliği ne kadar sürede ve ne şekilde tamamladığının öğretmen tarafından görülebilmeye imkân sağlamaktadır. Bu yönüyle diğer Z-Kitap uygulamalarından ayrılan Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nda bir öğretmen sınıfında bulunan öğrencilerin performanslarını

izleyebilmekte ayrıca öğrencilerine ders kitabından belirli konuları ödev verdiğinde bunların yapılıp yapılmadığını kontrol edebilmektedir. Bu durum öğrencilerin yaptığı hataların anında tespit edilmesini ve doğru müdahalelerle zamanında düzeltilerek öğretimin doğru bilgilerle gerçekleşmesini sağlamaktadır.

Araştırmamızda Yedi İklim Türkçe Setinin B1 seviyesinde hazırlanmış olan Z-Kitap Uygulaması incelenecek olup tezin yazıldığı süreçte B1 seviyesinde videoların henüz hazır olmaması sebebiyle sadece video bölümleri A1 seviyesi üzerinden incelenecektir.

2.4.2 New English File iTools

Oxford Üniversitesi tarafından geliştirilen ilk kez 1995 yılında geliştirilen New English File isimli yabancı dil olarak İngilizce öğretim seti zaman içerisinde üç kez güncellenmiş ve hâlihazırda üçüncü sürümü piyasada bulunmaktadır. “Beginner, Elementary, Pre-Intermediate, Intermediate, Intermediate Plus, Upper-Intermediate ve Advanced isimlerinde yedi düzeyde hazırlanan New English File setinin her bir düzeyinde Student’s Book, Workbook, Teacher’s Book, Class Audio CD, Class Video DVD, iTools ve iTutor isimli üç kitap, bir CD ve üç DVD’den oluşmaktadır.

Araştırmamıza konu olan New English File iTools Uygulaması bir set içerisinde bulunan bütün materyalleri bünyesinde toplayan bir yazılımdır. Söz konusu yazılımın içinde öğrenci, çalışma ve öğretmen kitaplarının etkileşimli içerikleri, dinleme kayıtları, videolar, oyunlar, dilbilgisi konularının anlatıldığı sunumlar ve kelime kartları bulunmaktadır. Görüldüğü gibi iTools yazılımı sadece bir Zenginleştirilmiş Kitap değil aynı zamanda tüm eğitim içeriğini tek bir çatı altında toplayan gelişmiş bir yazılımdır.

Araştırmamızda New English File Intermediate iTools yazılımı incelenecektir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırmada yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yakın geçmişte kullanılmaya başlanan zenginleştirilmiş kitap uygulamasının daha eski tarihlerden beri kullanılan diğer dillerdeki örnekleriyle kıyaslanarak bu uygulamanın birtakım özellikler bakımından incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır (Şimşek vd. 2012:96).

Araştırma kapsamında Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti'ne ait “Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap Uygulaması” ile Oxford Üniversitesi tarafından hazırlanan New English File isimli İngilizce öğretim setlerine ait “New English File iTools” uygulamaları mukayese edilmiştir. Bu bağlamda nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi gerçekleştirilmiştir (Şimşek vd. 2012:151).

3.2 Çalışma Grubu (Dokümanı)

Bu çalışmada yabancı dil öğretiminde kullanılan zenginleştirilmiş kitap uygulamalarından Türkçe öğretimi için Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan ve çalışmanın yapıldığı tarihte Türkçe öğretimi yapan tek z-kitap uygulaması olan “Yedi İklim Türkçe B1 Zenginleştirilmiş Kitap Uygulaması” ile ülkemizdeki birçok İngilizce öğretimi yapan kurumlar tarafından kullanılan Oxford Üniversitesi tarafından hazırlanmış New English File Pre-Intermediate isimli İngilizce öğretim setine ait “New English File iTools” uygulaması incelenmiştir.

3.3 Verilerin Toplanması

Yedi İklim Türkçe B1 Zenginleştirilmiş Kitap Uygulaması ile New English File iTools Uygulamalarının incelenmesi amacıyla öncelikle kontrol listesi hazırlanmıştır.

Kontrol listesinin hazırlanma sürecinde öncelikle alan yazın ve daha önce yapılmış benzer çalışmalar incelenmiştir. Bu doğrultuda uygulamaların teknoloji, materyaller, içerik, kullanılabilirlik, kullanıcı dostu olma, etkinlikler alt boyutları bağlamında incelenmesine karar verilmiştir Her bir alt boyutu temsil edecek göstergeler yazılmıştır.

- Teknoloji alt boyutu için uygulamaların çalıştığı platformun farklı teknolojik cihazlardaki özellikleri,
- Materyaller alt boyutu için uygulamaların barındırdığı materyallerin hedef-kitleye uygunluğu, özelliği,
- İçerik alt boyutu için içeriğin güncellenebilirliğine yönelik özellikler,
- Kullanılabilirlik alt boyutu için internet gereksinimleri,
- Kullanıcı dostu olma için dosya boyutu ve taşınabilirliğine ilişkin özellikler,
- Etkinlikler için de etkinlik şablonlarının özellikleri

göstergeleri oluşturulmuştur. Hazırlanan kontrol listesine yönelik yabancılara Türkçe öğretiminde görev yapan toplam altı konu alan uzmanının görüşleri alınmıştır. Uzmanların görüşleri doğrultusunda kullanılabilirlik ve kullanıcı dostu olma alt boyutlarının benzer olduğu ve tek bir alt boyutta ifade edilebileceği belirtilmiştir. Aynı zamanda kullanıcı dostu alt boyutunda “sayfa yönetim araçları ve yardım ekranına ilişkin özelliklerin” de incelenebileceğine karar verilmiştir.

Uzmanların görüşleri doğrultusunda uygulamaların teknoloji, materyaller, içerik, kullanıcı dostu olma, etkinlikler olmak üzere beş alt boyutta ve sekiz başlıkta incelenmesine karar verilmiştir.

3.4 Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmada doküman analizi neticesinde öncelikle hazırlanan veri toplama aracı ile Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap Uygulaması incelenmiştir. Ardından New

English File iTools Uygulamalarının teknoloji, materyaller, içerik, kullanıcı dostu olma, etkinlikler olmak üzere beş alt boyutta ve sekiz başlıkta incelemesi yapılmıştır. Araştırmada son olarak iki uygulamadan elde edilen sonuçlar karşılaştırılmıştır. Sonuçların karşılaştırılmasında detaylı incelemeler yapılmış ve raporlama sürecinde görsellerden yararlanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

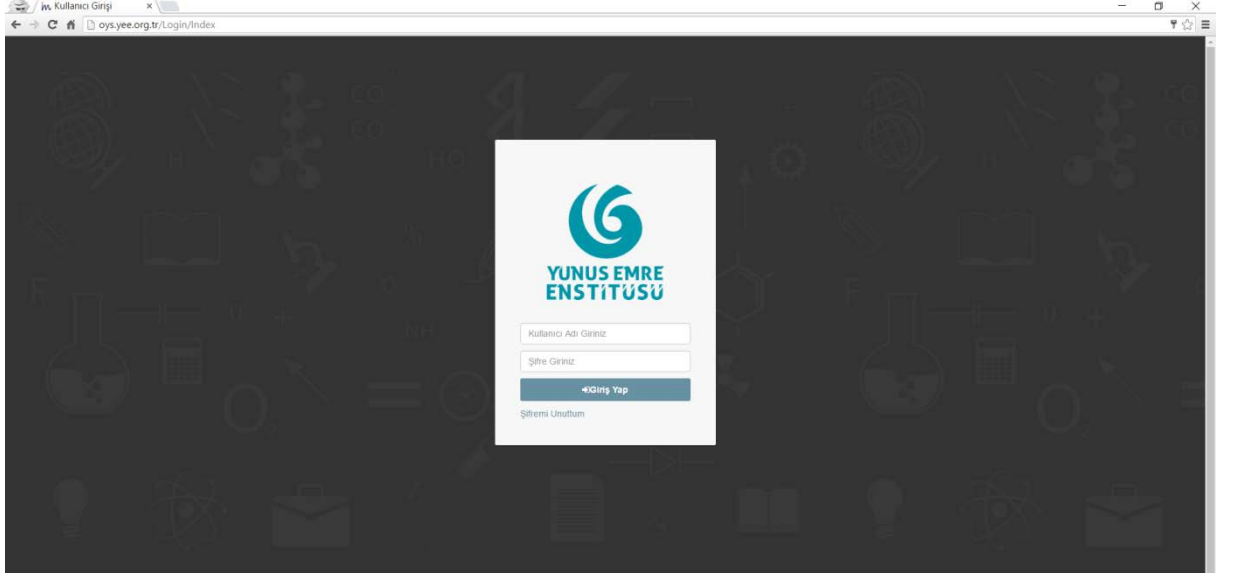
BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde; araştırmanın temel bulgularına ve bu bulguların yorumlanmasına yer verilmiştir.

4.1 Uygulamaların Çalışabildiği Platforma İlişkin Bulgular

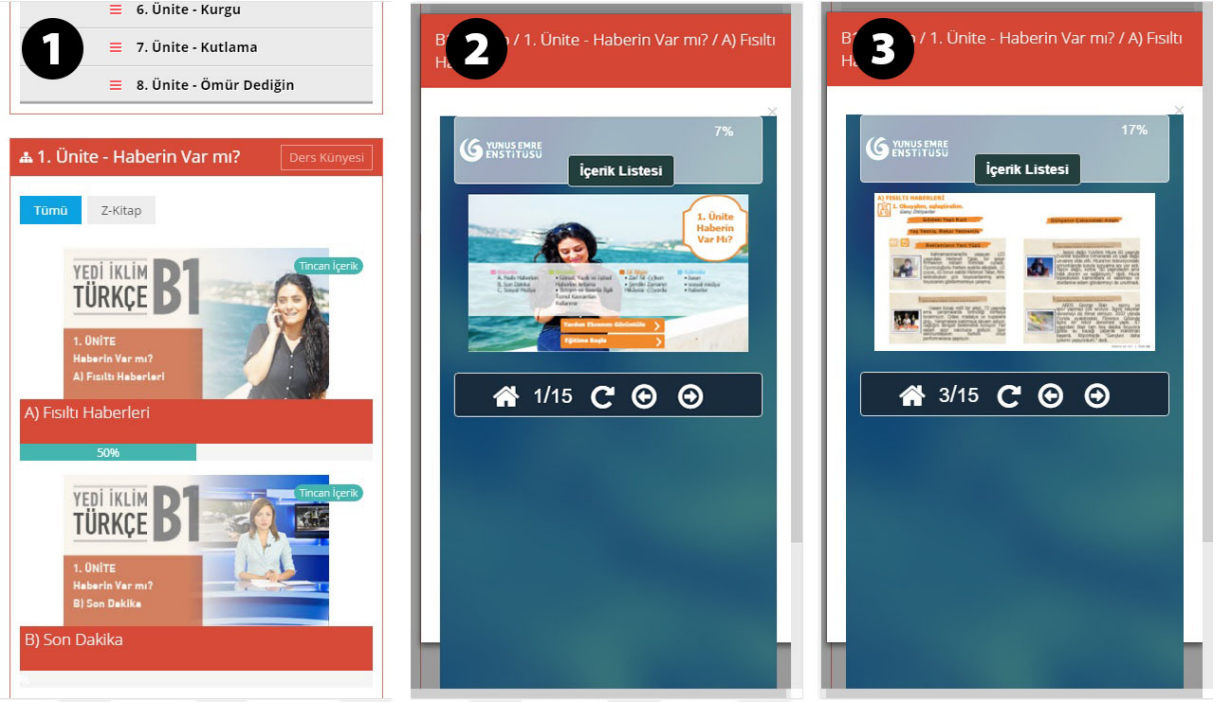
Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması incelendiğinde hâlihazırda iki farklı sürümünün bulunduğu görülmektedir. İlk sürüm Flash programlama dili kullanılarak ikinci sürüm ise HTML5 teknolojisi kullanılarak hazırlanmıştır. Araştırmamızda HTML5 teknolojisi ile hazırlanan B1 düzeyindeki Z-Kitap uygulaması incelenecektir.

Yedi İklim Türkçe B1 Z-Kitap Uygulaması çevrimiçi ve çevrimdışı kullanılabilir şekilde iki ayrı giriş platformu hazırlanarak kullanıma sunulmuştur. İnternet bağlantısının olduğu ortamlarda Z-Kitap, herhangi bir yazılım gerektirmeksizin Şekil 1’de görüldüğü gibi Yunus Emre Enstitüsüne ait Öğretim Yönetim Sistemi’ne girilmek suretiyle kullanılabilir.

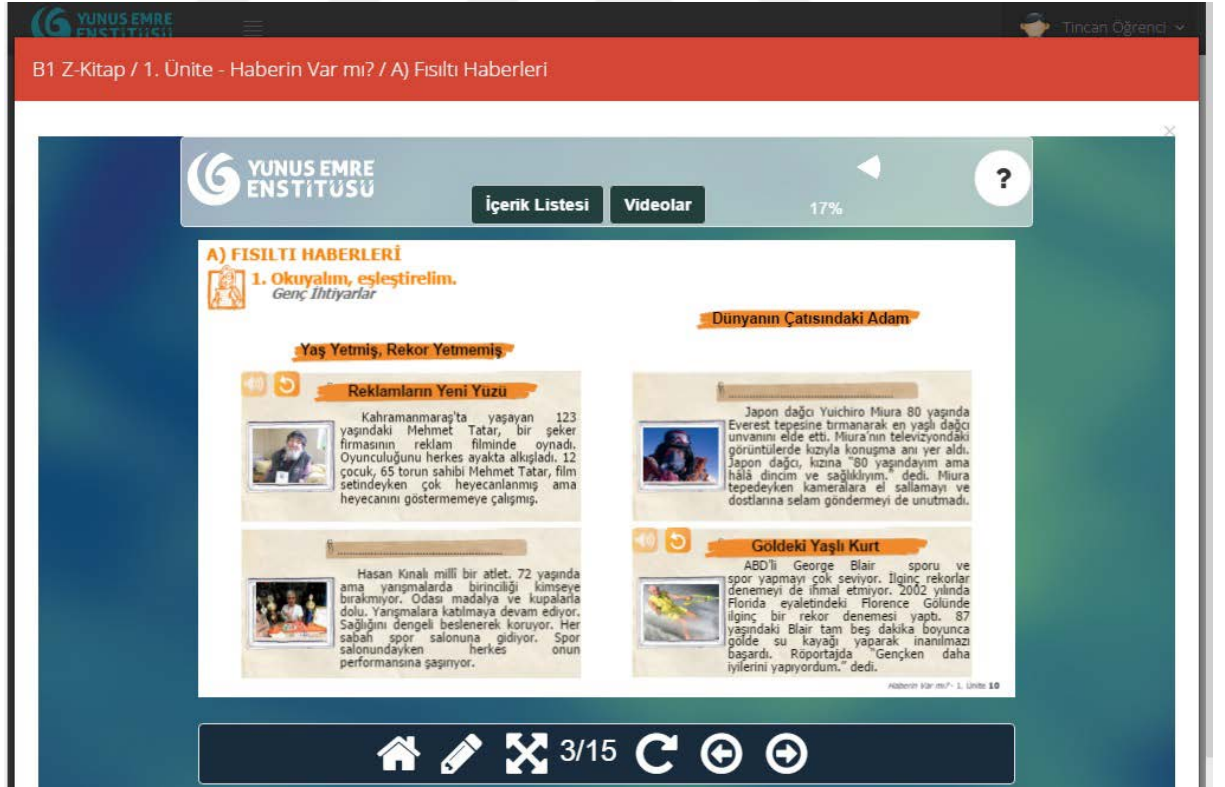

Şekil 1. oys.yee.org.tr adresinde bulunan Öğretim Yönetim Sistemi'ne giriş ekranı

Böylece Z-Kitaplar istenilen her türlü cihazda çalışabilmektedir. Ayrıca HTML5 tasarımların “Responsive” olarak kodlanmasından dolayı mobil uygulama gerektirmeksizin cep telefonlarında çalışabilmektedir. Şekil 2 ve Şekil 3'te görüldüğü gibi hem Öğretim Yönetim Sistemi hem de hazırlanan içerikler cep telefonu ve tabletler ile sorunsuz çalışmaktadır.

Şekil 2. iPhone 6 Plus cep telefonu ile oys.yee.org.tr adresinden bir içeriğin çalıştırılması

Şekil 3. iPad ile eğitimlerin görüntüsü

Görüldüğü gibi hazırlanan içerikler internetin olduğu ortamlarda mobil uygulamaya ihtiyaç duymamaktadırlar. Yazılım, giriş yapılan cihazın türünü, ekran boyutu ve özelliklerini algılayarak içerikleri yeniden şekillendirmektedir. Şekil 3'te görüldüğü gibi sabit düğmelerden tam ekran düğmesi bilgisayarlarda ve tabletlerde görüntülenirken cep telefonlarında görüntülenmemektedir (Bakınız: Şekil 2).

İnternetin olmadığı durumlarda ise devreye Yedi İklim Türkçe Çevrimdışı Z-Kitap Uygulaması girmektedir. Bu uygulama sayesinde kullanıcılar internet bağlantısının olduğu ortamlarda indirdikleri içerikleri söz konusu uygulamayla çevrimdışı olarak kullanabilmektedirler. Bahse konu uygulama şu anda sadece Windows işletim sistemlerinde çalışabilecek şekilde yapılmıştır.

Burada hedeflenen kullanım şekli, okutman ya da öğrencilerin evlerinde ya da internetin olduğu herhangi bir ortamda Z-Kitap uygulamasına giriş yapıp ardından kullanacağı paketleri indirdikten sonra istediği yerde çevrimdışı olarak Z-Kitap uygulamasını kullanabilmesidir.

New English File iTools uygulaması Şekil 4'te görüldüğü gibi üç farklı platformda kullanılabilir. Uygulama Flash programlama dili kullanılarak hazırlanmış, masaüstü bir programdır. Bu sebeple sadece bilgisayarlarda kullanılabilir. Mobil cihazlar için desteği henüz bulunmamaktadır.

linux_flash_installers	20.06.2013 10:29	Dosya klasörü
linux_x64_flash_installers	20.06.2013 10:29	Dosya klasörü
mac_flash_installers	20.06.2013 10:29	Dosya klasörü
program_files_linux	24.06.2016 17:46	Dosya klasörü
program_files_linux_x64	24.06.2016 17:46	Dosya klasörü
program_files_osx	20.06.2013 10:29	Dosya klasörü
program_files_windows	24.06.2016 17:46	Dosya klasörü

Şekil 4. New English File iTools kurulum dosyaları

iTools yazılımı Flash programlama diliyle yazıldığından bilgisayarlarda çalışabilmesi için Adobe Flash Player eklentisinin bilgisayarda kurulu olması gerekmektedir. Söz konusu programın kurulum dosyası da yükleme dosyalarının içerisinde yer almaktadır. Adobe Flash Player programını da bilgisayarınıza kurduktan sonra Şekil 5'teki gibi program açılmaktadır.

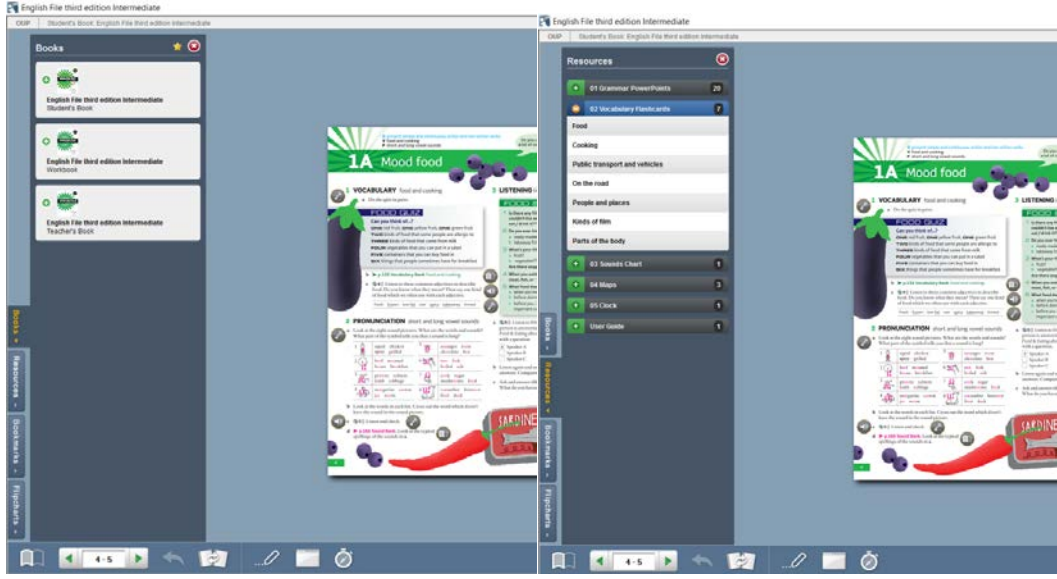
Şekil 5. New English File iTools yazılımının giriş ekranı

4.2 Uygulamaların Barındırdığı Materyallere İlişkin Bulgular

Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması daha önceki bölümlerde de bahsedildiği gibi Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinde bulunan ders kitaplarının etkileşimli hâle getirilmiş şeklidir. Bu sebeple sete ait kitaplardan sadece öğrenciler tarafından kullanılan ders kitapları Z-Kitap Uygulaması'nda bulunmaktadır. Yalnız Z-Kitap Uygulaması'nda bazı etkinliklerde kitabın dışına çıklıldığı, özellikle öğretiminde problem yaşanacağı düşünülen bazı yapıların işlenmesi sırasında fazladan etkinlikler kullanıldığı görülmektedir.

Z-Kitap Uygulaması'nda ders kitabında bulunmayan videolara yardımcı materyaller olarak yer verilmiş, Her etkinlik paketinin üstündeki "Videolar" düğmesinde bu videolara yer verilmiştir.

New English File iTools yazılımı ise içerik olarak kullanıcılara daha fazla seçenek sunmaktadır. iTools yazılımı içerisinde, şekil 6'da görüldüğü gibi New English File setinde bulunan öğrenci kitabı, çalışma kitabı, öğretmen kitabı yer almaktadır. Ayrıca sette olmayan dil bilgisi anlatım sunumları, kelime kartları ve kelime oyunları uygulama içerisine eklenmiştir.

Şekil 6. New English File iTools yazılımında bulunan içerikler

4.3 Uygulamaların İçerik Güncellenebilirliğine İlişkin Bulgular

Bilindiği gibi basılı materyaller, özellikle öğretim materyalleri, çok sık içeriği değişen eserlerdir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan “Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği”nin 25. maddesinde de “*Ders kitaplarının okutulma süresi, Kurul kararında belirtilen öğretim yılından itibaren 5 öğretim yılıdır.*” denmektedir (mevzuat.meb.gov.tr, 2016). Bu doğrultuda ciddi emekler ve paralar harcanarak yapılan etkileşimli içerik çalışmalarının güncellenebilir olması çok önemlidir.

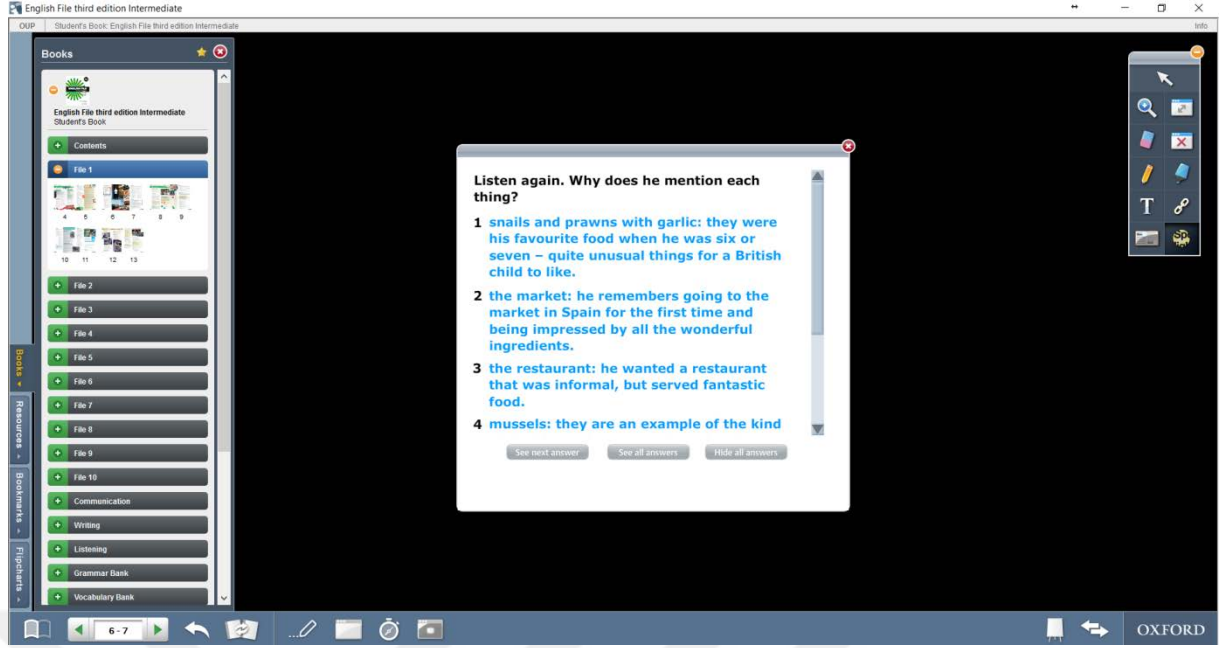
Flash ya da masaüstü programlama ile hazırlanan Z-Kitapların basılı materyalleri değiştiğinde içeriklerinin de değiştirilmesi, güncellenmesi son derece zahmetlidir. Böyle bir durumda Z-Kitaptaki içerikler sadece programcı kişiler tarafından düzeltilebilmektedir. Bu da fazladan emek ve maliyet demektir. HTML5 olarak hazırlanan içeriklerde ise herhangi bir yazılıma ihtiyaç duyulmaksızın yazılar, küçük bir eğitimle birlikte hemen hemen bütün içerikler Türkçe öğretmenleri tarafından düzeltilebilmektedir. HTML5 formatında hazırlanan Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın belki de en önemli özelliği kolay bir şekilde güncellenebilir olmasıdır.

Şekil 7. Z-Kitap içeriklerinin değiştirilmesi

Şekil 7’de görüldüğü gibi sadece Windows işletim sistemlerinde varsayılan olarak bulunan Not Defteri uygulaması kullanılarak içerikteki bir metin değiştirilmiştir.

New English File iTools yazılımı ise yukarıda bahsedildiği gibi Flash programlama dili ile geliştirildiği için güncellenebilmesi için iyi düzeyde Flash kodlama dili bilmek gerekmektedir. New English File kitaplarında yaşanacak olası bir değişiklikte ilgili sayfanın görseli ile Şekil 8’de görüldüğü gibi o etkinlik için hazırlanan swf dosyasının değiştirilmesi yeterli olacaktır. Bu da Z-Kitap içerikleri için olumsuz bir durum oluşturmaktadır. New English File kitapları üzerinde yer alan etkinliklerin her birinin ayrı bir swf dosyası olarak hazırlanması ise olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir. Bu sayede olası bir değişiklikte bütün yazılımı değiştirmek yerine ilgili etkinlik dosyasını değiştirmek yeterli olacaktır.

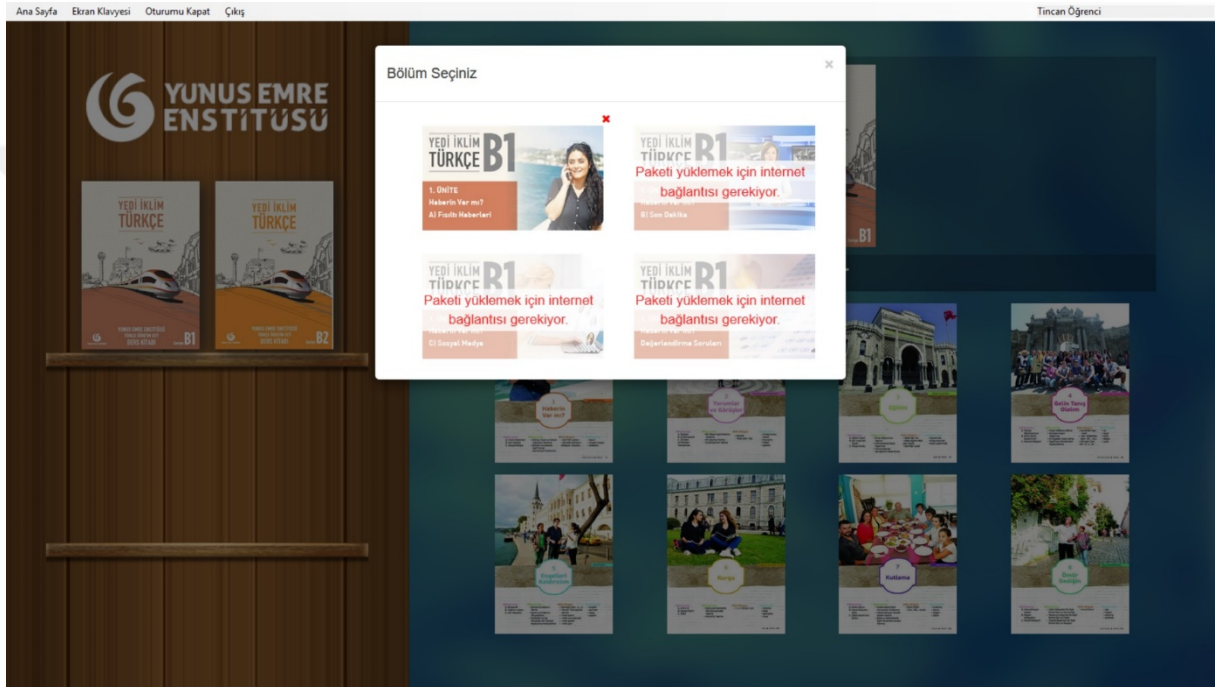
Şekil 8. New English File iTools yazılımındaki etkinlik pencereleri

4.4 Uygulamaların İnternet Gereksinimlerine İlişkin Bulgular

Bilindiği üzere internet ortamında çalışan uygulamaların birtakım olumlu yönleri olduğu gibi bazı olumsuz yönleri de vardır. Z-Kitap uygulamalarının kullanıldığı etkileşimli tahtalarda her zaman internet bağlantısı olmayabilir. Ayrıca bazı kurumsal firmalar ya da kamu kurumları dersliklerde bulunan bilgisayarlara yükleme yapmaya izin vermemekte, bu bilgisayarlarda her zaman internet erişimi olmamaktadır. İnternet olduğu zamanlarda bile yoğunluktan dolayı dosya indirmek, veri alış-verişi yapmak mümkün olmamaktadır. Bu sebeplerden dolayı uygulama kurulum gerektirmeyecek şekilde portatif program olarak hazırlanmıştır. Kullanıcılar Z-Kitap uygulamasını ve içeriklerini taşınabilir bellekte taşıyabilmekte ve herhangi bir bilgisayara kurulum gerektirmeden çalıştırabilmektedirler.

Söz konusu olumsuz durumların ortaya çıkmasını engellemek adına Z-Kitap uygulamalarının çevrimdışı yani internetin olmadığı zamanlarda da çalışabilmesi beklenmektedir. Bu sebeple Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın içeriklerinin çevrimdışı olarak da çalışabilmesini sağlayan Windows tabanlı bir uygulaması bulunmaktadır. "Çevrimdışı Oynatıcı (Offline Player)" adı verilen uygulama internetin olmadığı zamanlarda uygulamanın kullanılmasını sağlar. Bu uygulama, bilgisayar

üzerinde sanal bir İnternet Bilgi Servisi (Internet Information Service) oluşturarak programın yerel internet ortamında çalıştırılmasını sağlar. Bu sayede Tin Can servisleri çalışır ve kullanıcının Tin Can paketlerinde yaptığı hareketler, etkinliklerdeki ilerleme durumları kaydedilir. Program ilk internet bağlantısını gördüğünde de Tin Can verilerini Öğretim Yönetim Sistemine kaydeder. Şekil 9’da görüldüğü gibi internet bağlantısı yokken yeni etkinlik paketleri indirilememekte, son oturum açan kullanıcı Yunus Emre Enstitüsü tarafından belirlenen süre boyunca önceden indirdiği paketler üzerine çevrimdışı olarak çalışabilmektedir.

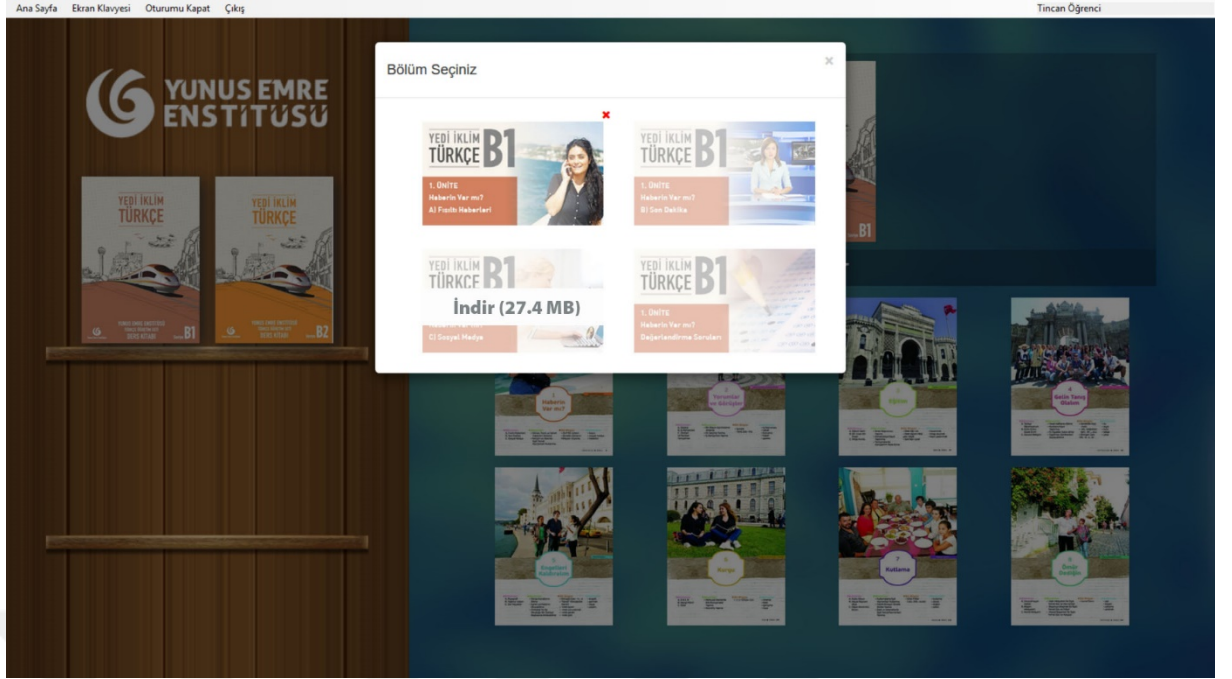

Şekil 9. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması’nın çevrimdışı çalışma özelliği İTools Yazılımı, çalışma esnasında internet bağlantısı istememektedir. Zorunlu olmamak kaydıyla açılış esnasında lisans durumunu sorgulamak amacıyla internet bağlantısını kontrol etmekte, internetin olmaması durumunda da açılmaya devam etmektedir.

İTools yazılımı, SCORM ya da Tin Can standardında kullanıcı deneyimi kaydetme özelliği bulunmamaktadır.

4.5 Uygulamaların Dosya Boyutu ve Taşınabilirliğine İlişkin Bulgular

HTML5 formatında hazırlanan ikinci sürüm Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması ile Flash tabanlı olarak hazırlanan birinci sürüm Z-Kitap uygulamasının en önemli farklarından biri de modüler bir yapıda hazırlanarak boyutunun küçülmesi olduğu görülmektedir. Birinci sürüm Yedi İklim Türkçe A1 Z-Kitap Uygulaması'nın boyutu 1.7 GB'dır. Bu durum Z-Kitap uygulamasının internet üzerinden gönderilmesini veya indirilmesini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durumun önüne geçmek için yeni sürümde yazılım ile içerikler birbirinden ayrılmış ve yazılımın boyutu sıkıştırılmış şekilde 80 MB'a düşürülmüştür. Önceki bölümlerde bahsedildiği üzere her bir düzeye ait kitabın içeriği etkileşimli hâle getirilirken bir ünitenin altındaki alt bölümlerin her biri bir Tin Can paketi olarak hazırlanmıştır. Dolayısıyla bir kitapta toplamda 32 Tin Can etkinlik paketi yer almaktadır. Şekil 10'da görüleceği gibi ilk olarak sol tarafta bulunan kitaplıktan bir kitap seçilmesi gerekmektedir. Kitap seçiminin ardından ilgili kitaptaki ünitelerin listesi gelmektedir. Ünite listesinden herhangi bir ünitenin üzerine tıklandığında ise seçilen üniteye bulunan etkinlik paketleri dosya boyutlarıyla birlikte görüntülenmektedir. İstenilen etkinlik paketleri tek tek indirilebileceği gibi ekranın alt kısmında bulunan "Tümünü İndir" seçeneği ile tamamı da indirilebilir. Ayrıca bu özellik sayesinde Z-Kitap uygulamasının boyutu kullanıcı tarafından kontrol altında tutulabilmekte, istenildiği takdirde etkinlik paketleri tekrar silinebilmektedir.

Şekil 10. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması indirilebilir etkinlik paketleri

New English File iTools yazılımı incelendiğinde ise dosya boyutunun son derece büyük olduğu görülmektedir. İTools yazılımının kurulum DVD'si 3.4 GB boyutundadır. Ayrıca bu araştırmamıza konu olan Intermediate seviyesindeki iTools programının boyutudur. Program kurulduktan sonra ise Windows işletim sistemlerindeki boyutu 3.12 GB'dır. Bu yönüyle iTools yazılımı taşınabilecek özellikte bir program değildir.

4.6 Uygulamaların Kullanıcı Deneyimlerinin Kaydedilmesine İlişkin Bulgular

Kullanıcı deneyimi, bir bilgisayar programını kullanan kişilerin program üzerinde gerçekleştirdikleri her türlü işleme denilmektedir. Kullanıcı deneyimlerinin kaydedilmesi ise bahse konu kullanıcı işlemlerinin Öğretim Yönetim Sistemleri tarafından kaydedilerek eğitimciler tarafından incelenmesini ifade etmektedir.

Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması, web tabanlı bir uygulama olduğu için Öğretim Yönetim Sistemi (Learning Management System) ile koordineli çalışan Öğretim Kayıt Servisi (Learning Records Service) olarak Tin Can standardını kullanan bir uygulamadır. Bu standart sayesinde kullanıcının etkinlik paketlerinden ünitelere kadar hatta kitaplara kadar tamamlama oranları kayıt edilmekte, ayrıca Öğretim Yönetim Sistemi aracılığı ile ders kitabında bulunan her bir etkinliğin öğrenci

tarafından yapılıp yapılmadığı, hangi sayfada kaç dakika harcadığı, toplam etkinliği bitirme süresi, hangi gün hangi saatte kaç kez sisteme giriş yapıldığı gibi öğretim sürecine ilişkin bilgiler kayıt altına alınabilmektedir. Şekil 11’de görüldüğü üzere kullanıcının Z-Kitap etkinliklerinin kaçına başladığı, kaç tanesini yarım bıraktığı, kaç tanesini tamamladığı, yarım olanların yüzde kaç tamamlanmadığı görülmektedir. Ayrıca her kullanıcının detay sayfası görülebilmekte, bu sayfa aracılığıyla kullanıcının etkinlik paketinde bulunan her bir etkinliği tamamlayıp tamamlamadığı görülebilmektedir.

Öğrenci Adı	Tamamlanan Etkinlik	Yarım Etkinlik	Girilmeyen Etkinlik	Toplam Etkinlik	Tamamlanma Yüzdesi	İşlem
(35927) test tincan	0	5	27	32	% 7,8	Detay
(41039) Tincan Öğrenci	0	1	31	32	% 1,6	Detay
Ortalamalar	0	3	29	32	% 4,7	

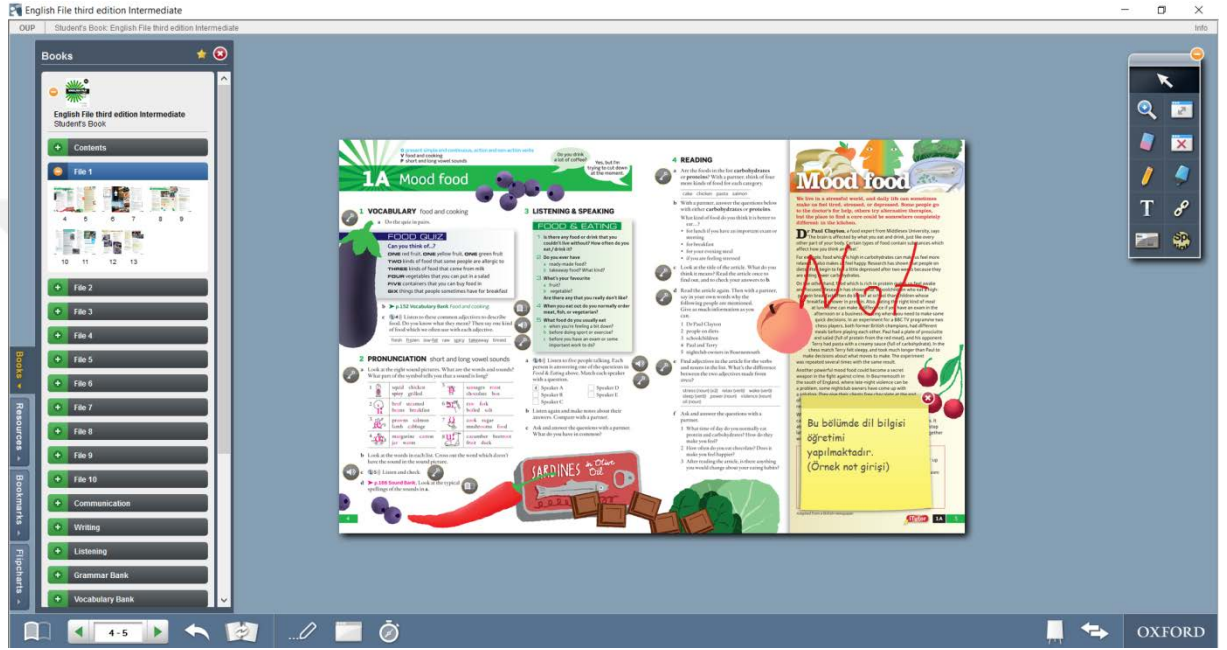
Şekil 11. Öğretim Yönetim Sistemi’nde kullanıcı raporları

Önceki bölümlerde incelemesi yapılan Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması’na ait Çevrimdışı Uygulama’da da kayıt özelliği bulunmaktadır. Uygulama, internetin olmadığı zamanlarda kullanıcının deneyimlerini bilgisayarda saklayarak ilk internet bağlantısını geldiğinde verileri Öğretim Yönetim Sistemi’ne göndermektedir. Böylece kullanıcı deneyimleri internetli ya da internetsiz kullanımda kaybolmamaktadır.

Yedi İklim Z-Kitap Uygulaması, kullanıcının deneyimi ile ilgili hemen hemen birçok veriyi tutarken kullanıcının cevaplarını tutmaması bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Özellikle yazma etkinliklerinde şayet kullanıcının cevapları tutulsaydı eğitimciler öğrencilerin nerelerde yanlış yaptıkları konusunda da bilgi sahibi olabilir ve öğrencilerine ilgili konularla ilgili ek çalışmalar yaptırabilirlerdi.

New English File iTools yazılımı incelendiğinde herhangi bir Öğretim Yönetim Sistemi bağlantısı görülemedi. Bu sebeple kullanıcıların deneyimleri tutulmamakta, yazılımı kullanan kişilere ilişkin veriler kaydedilmemektedir.

Kullanıcı deneyimlerini kaydetmemesine rağmen iTools yazılımı, kullanıcıların öğretim sürecinde kitabın üzerine aldığı notları sayfa temelli olarak kaydetmektedir. Bu özellik sınıf içi kullanımda eğitimcilere büyük kolaylıklar sağlamakta, eğitimci farklı sınıflarda aynı konuyu işlerken konu takibini bu özellik sayesinde yapabilmektedirler. Şekil 12’de görüldüğü gibi ekran üzerine alınan notlar uygulamadan çıkış yapılsa bile kalmakta, eğitici notları silmediği sürece de ilgili sayfaya gelindiğinde notlar görünmektedir.

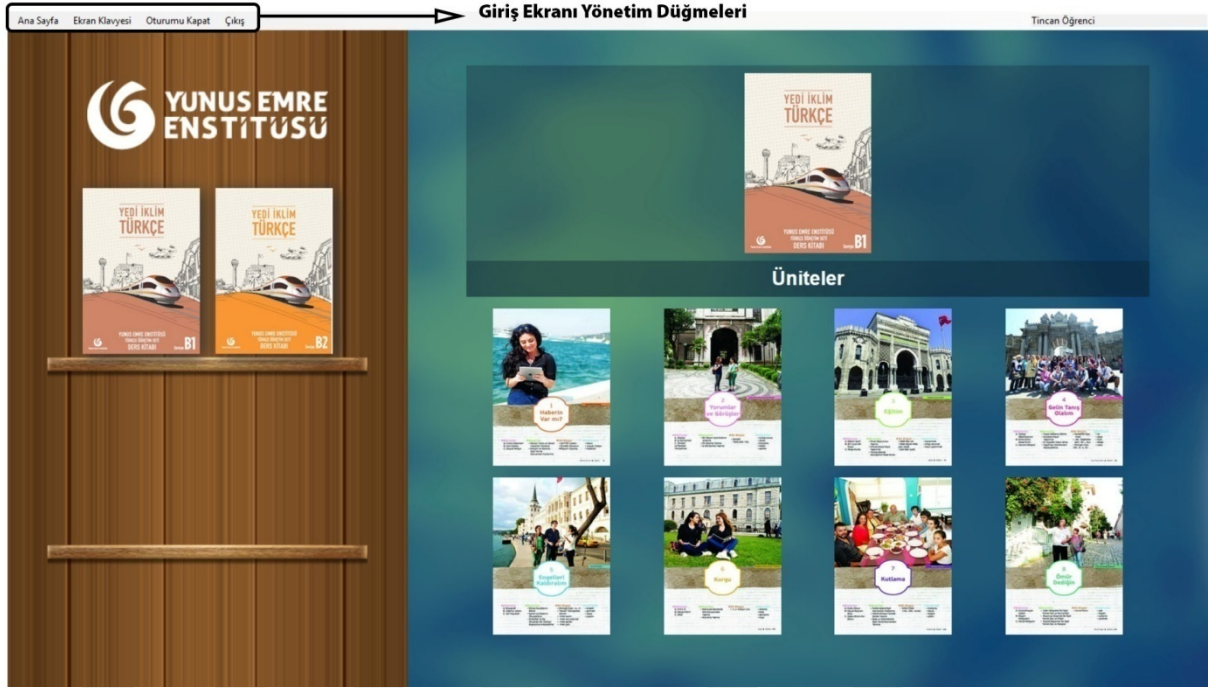

Şekil 12. New English File iTools yazılımının ekran üstüne not alma sistemi

4.7 Uygulamaların Sayfa Yönetim Araçları ve Yardım Ekranlarına İlişkin Bulgular

Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulamasının sayfa yönetim araçlarını iki bölümde incelemek gerekmektedir. İlk olarak programa giriş yapıldığında karşılaşılan kitaplık bölümü incelenmiştir. Şekil 13’te görüldüğü gibi giriş yapıldıktan sonra kitaplık bölümü açılmakta, bu bölümden seçilen kitaba göre sağ tarafa üniteler açılmaktadır. Bu bölümde yönetim araçları ekranın sol üst köşesinde menü şeklinde yer almaktadır. İlk olarak “Ana Sayfa” düğmesi bulunmakta ve bu düğme programın neresinde olursanız olun, tıklamanız hâlinde uygulamanın giriş ekranına dönmesini sağlamaktadır. İkinci sırada “Ekran Klavyesi” düğmesi bulunmaktadır. Bu düğmeye

tıklamanız halinde ise Windows işletim sisteminin ekran klavyesi açılmaktadır. Bir sonraki “Oturumu Kapat” seçeneği ise ekranında sağ üst köşesinde adı yazan kullanıcının çıkış yapmasını sağlamaktadır. Son sıradaki “Çıkış” seçeneği ise programı kapatmaktadır.

Şekil 13. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması giriş ekranı düğmeleri

Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın ikinci bölümünü ise içerik ekranları oluşturmaktadır. Şekil 14'te görüldüğü gibi bu ekranda içeriklerin oynatımını sağlayacak bazı araçlara yer verilmektedir.

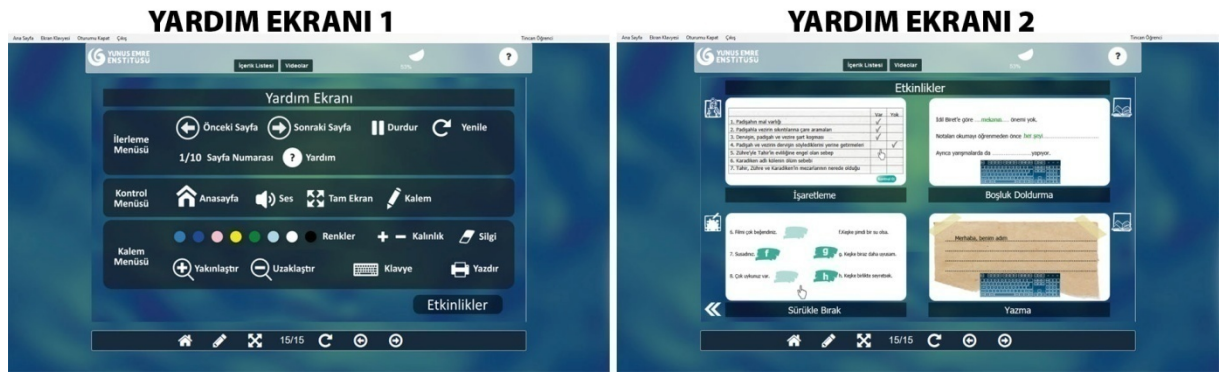

Şekil 14. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması, içerik ekranı araçları

1 numaralı “İçerik Listesi” düğmesine tıklandığında Şekil 15’te görüleceği gibi ilgili alt ünitenin içerik listesi gelmektedir. Bu sayede kullanıcılar ders kitabındaki ilgili etkinliklerin Z-Kitap uygulamasındaki ekranlarına hızlı geçiş sağlayabilmektedirler. 2 numaralı düğmeye tıklandığında üniteye ait videoların listesi gelmektedir. 3 numaralı yüzde sayacında ise kullanıcının ilgili etkinlik paketini tamamlama oranı görüntülenmektedir. Bu bölüm etkinlik paketindeki her sayfa değişiminde ve etkileşimli olarak hazırlanan her etkinliğe bilgi girişi yapıldığında artmaktadır. 4 numaralı “Yardım” düğmesine tıklandığında yardım ekranı açılmaktadır. Yardım ekranında hem yönetim araçlarının tanıtımı hem de etkinlik çeşitlerinin örnek gösterimleri bulunmaktadır. 5 numaralı “Ana Sayfa” düğmesine tıklandığında kaçınıcı ekranda olursanız olun birinci ekrana yani etkinlik paketinin giriş ekranına gidilmektedir. 6 numaralı “Kalem” aracına tıklandığında en alt bölümde görünen ikinci araç kutusu paneli açılmaktadır. Ayrıca bu araç sayesinde kullanıcılar ekrana not alabilmektedirler. 7 numaralı tam ekran düğmesine tıklandığında ise etkinlik penceresi büyüyerek ekranı kaplamaktadır. 8 numaralı sayfa sayacı bölümünde ise iki farklı rakam bulunmaktadır. Birinci rakam bulunduğunuz ekranı ikinci rakam ise bu bölümde bulunan toplam ekran sayısını göstermektedir. 9 numaralı “Yenile” düğmesine tıklandığında ise bulunduğunuz ekrandaki kullanıcı girişleri silinerek ekran

yeniden yüklenmektedir. 10 numaralı “İleri – Geri” düğmelerine tıkladığında bulunduğunuz ekrandan sonraki ya da önceki ekrana gidilmektedir. Her ekranın sağ alt köşesinde bulunan 11 numaralı bölümde ise ilgili ekranın ders kitabındaki ünitesi ve sayfa numarası kullanıcıya bildirilmektedir. 12-17 numaralı bölümde yer alan araçlar yukarıda anlatılan 6 numaralı kalem işaretine basıldığında görüntülenebilmektedir. 12 numaralı “Renk Kutuları”ndan herhangi birine tıkladığında seçilen renkte ekrana yazı yazılabilmektedir. 13 numaralı “Yazı Kalınlığı” bölümünde bulunan “artı” ve “eksi” düğmelerine basıldığında ise yazı aracının kalınlığı ayarlanabilmektedir. 14 numaralı “Silgi” düğmesine tıkladığında ekrana yazılan yazılar silinebilmektedir. 15 numaralı “Büyüteç” düğmelerine tıkladığında da ekranı kademe kademe büyültmek ve küçültmek mümkün olmaktadır. 16 numaralı “Yeni Sayfa” düğmesine basıldığında ekrana alınan notlar silinmekte, varsa büyültme ve küçültme özellikleri de sıfırlanmaktadır. 17 numaralı son düğmeye tıkladığında ise seçili ekran üzerindeki notlarla birlikte yazdırılmaktadır.

Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması’nda, yukarıda anlattığımız düğmelerin ne işe yaradıklarını gösteren bir yardım sayfası da hazırlanmıştır. Şekil 15’te görüldüğü gibi yardım ekranı iki sayfa hâlinde tasarlanmıştır. İlk sayfada yukarıda anlattığımız düğmelerin ne işe yaradıkları verilirken sayfanın altında bulunan “Etkinlikler” düğmesine basıldığında ikinci sayfa gidilmektedir. İkinci sayfada ise etkinlik çeşitlerinin nasıl yapılacağını gösteren kısa animasyonlar bulunmaktadır.

Şekil 15. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması yardım ekranları

New English File iTools yazılımı sayfa yönetim araçları açısından incelendiğinde ilk göze çarpan farklılık uygulamanın bütün özelliklerini kullanmak için tek bir ekranın olmasıdır. Bu özellik kullanılabilirlik seviyesini yükseltmekle birlikte uygulamanın

kullanıcılar tarafından öğrenilme süresini olumsuz yönde etkilemektedir. Özellikle bilgisayar okur yazarı olmayan kişiler tarafından alışılması zorlaşmaktadır.

Şekil 16’da görüldüğü gibi New English File iTools yazılımının ekranda görünen araç sayısı son derece fazladır. Bu sebeple bu araçları gruplayarak vermenin daha doğru olacağı düşünülmüştür.

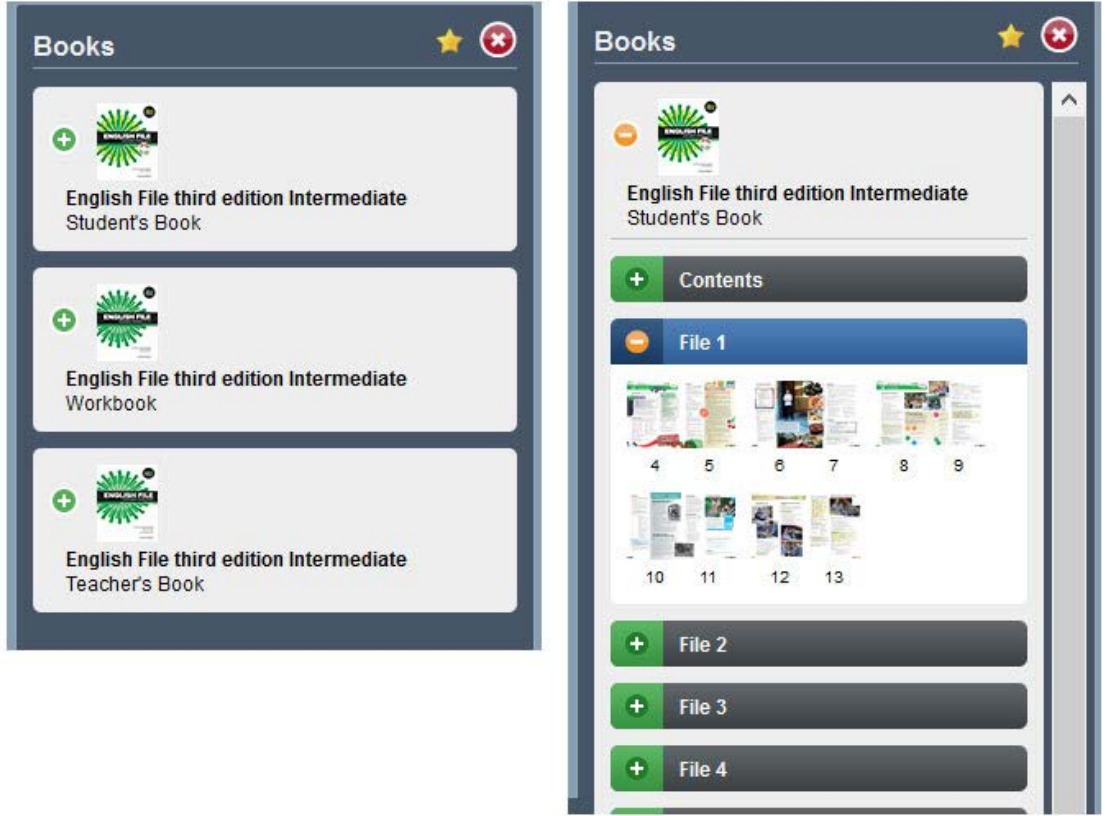

Şekil 16. New English File iTools sayfa yönetim araçları

Şekil 16 üzerinde işaretlenen ve numaralandırılan araçlardan 1-7 arası olanlar uygulamadaki içerikleri kontrol eden araçlardır. 8-16 arası olanlar sayfaları ve sayfaların görüntülenme şeklini ayarlayan araçlardır. 17-27 arası olanlar ise hızlı erişim adı verilen en çok kullanılan araçların bulunduğu bölümdür. 28 numaralı son araçta ise bir yardım menüsü bulunmaktadır.

1 numaralı “Kitaplar” bölümünde iTools uygulamasına dâhil edilen kitapların listesi ağaç yapısı içerisinde verilmektedir. Şekil 17’de görüldüğü gibi bu düğmeye basıldığında sağ tarafa içerik paneli açılmakta ve bu panel içerisinde iTools yazılımı içerisinde hâlihazırda bulunan öğrenci kitabı, çalışma kitabı ve öğretmen kitabı görüntülenmektedir. Bu bölümün az önce bahsedildiği gibi ağaç yapısı dediğimiz aşağıya doğru kategoriler hâlinde genişleyen bir yapıda olduğu görülmektedir. İstenilen kitabın başında bulunan “+” işaretine basıldığında ilgili kitabın ünite, konu,

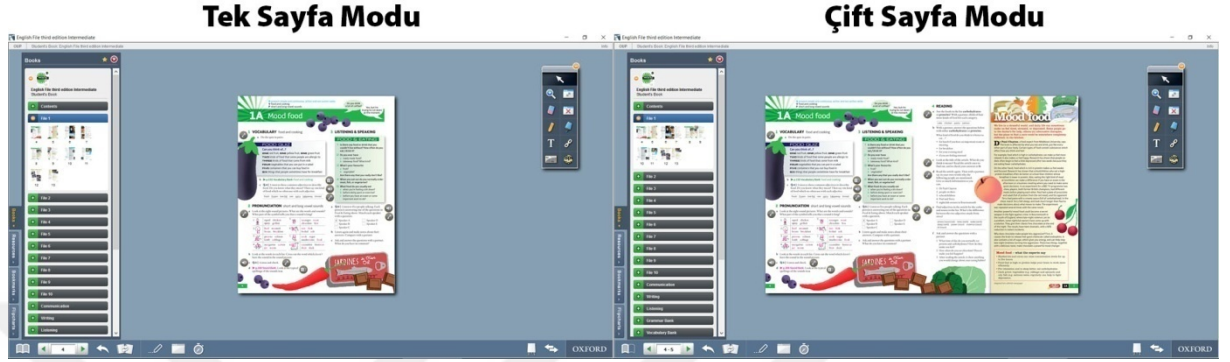
etkinlik, dil bilgisi, düzensiz fiiller, sesler gibi bölümleri görüntülenmektedir. Daha sonra bu bölümlerin başında bulunan “+” işaretine tıkladığında ise ilgili bölümün sayfaları listelenmektedir.

Şekil 17. İTools uygulamasının kitaplar paneli

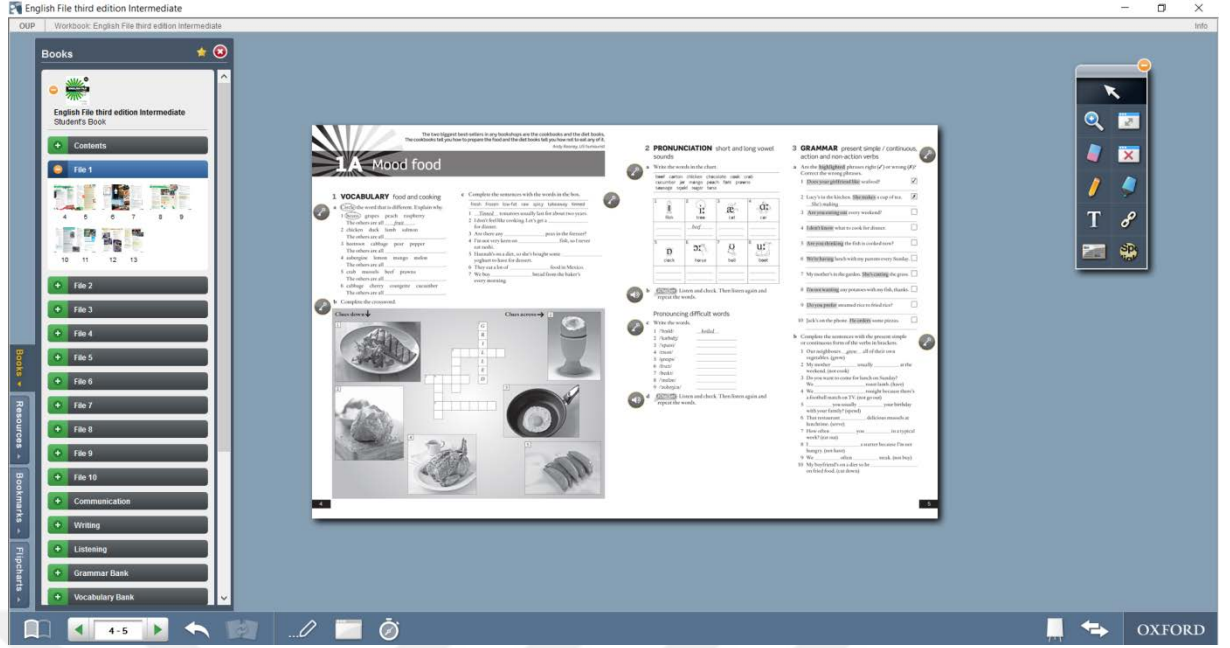
2. numaralı “Kaynaklar” düğmesine basıldığında yardımcı materyaller paneli açılmaktadır. 3 numaralı “Favoriler” bölümüne tıkladığında ise kullanıcılar tarafından işaretlenmiş sayfalar görüntülenmektedir. 4 numaralı “Yazma Tahtası” düğmesine tıkladığında İTools yazılımına özel “Yazma Tahtası” bölümünde kullanıcı tarafından hazırlanan tahta kayıtları listelenmektedir. 5 numaralı bölüm yapılan seçimlere göre içeriklerin görüntülediği paneldir. 6 numaralı “Favorilere Ekleme” düğmesine tıkladığında aktif sayfa favoriler sayfasına eklenmekte ve daha sonra “Favoriler” panelinde bu sayfalara kolay bir şekilde ulaşılması sağlanmaktadır. 7 numaralı “Kapat” düğmesine tıkladığında ise içerik panelinin kapatılması sağlanmaktadır.

iTools yazılımının alt tarafına yayılmış olan ikinci bölümde ilk sırada 8 numaralı “Tek/Çift Sayfa” düğmesi bulunmaktadır. Şekil 18’de görüldüğü gibi bu düğmeye basıldığında orta kısımda görüntülenen kitap sayfaları tek ya da çift şekilde görüntülenmektedir. iTools uygulaması özellikle geniş ekran (Wide Screen) cihazlarla kullanılırken çift sayfa modu büyük kolaylık sağlamaktadır.

Şekil 18. iTools uygulamasının tek ve çift sayfa özelliği

9 numaralı bölümde “İleri-Geri” düğmeleri ve sayfa numaraları yer almaktadır. Kullanıcılar bu düğmeler aracılığıyla sayfalar arasında iler-geri hareket edebilmekte ayrıca sayfa numarasının yazdığı alana tıklayıp istedikleri bir sayıyı girerek istenilen sayfaya gidilebilmektedir. 10 numaralı “Geri” düğmesine tıkladığında ise daha önce görüntülenen sayfalara sondan başlayarak tekrar gidilmektedir. 11 numaralı “Çalışma Kitabı” düğmesine tıkladığında ilgili ünitenin çalışma kitabındaki etkinlikleri görüntülenmektedir. Şekil 19’da görünen bu özellik ders esnasında ödev verme, ödevleri kontrol etme veya ek alıştırmaların gerektiği durumlarda çalışma kitabı sayfaları arasında gezinti yapmaksızın ilgili yerin hemen açılmasını sağlayarak kullanıcılara büyük kolaylıklar sağlamaktadır.

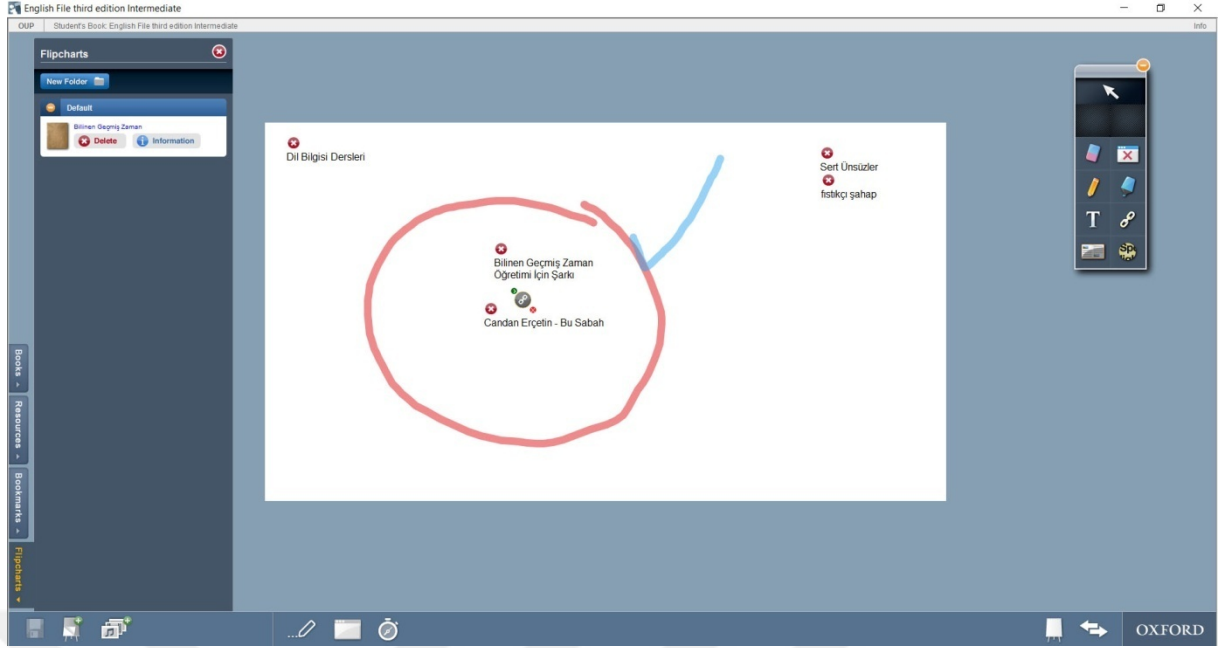
Şekil 19. iTools uygulamasının çalışma kitabı özelliği

12 numaralı “Açıklamaları Göster/Kapat” düğmesine tıklandığında kullanıcı tarafından ekran üzerine alınan not, çizim, tablo, internet bağlantısı vs. gibi içeriğin aslında olmayan kullanıcı tarafından eklenmiş bütün ilaveleri açık kapatmayı sağlamaktadır. 13 numaralı “Beyaz Ekran” düğmesine tıklandığında kullanıcının ekrandaki bütün içerikleri gizlediği, etkileşimli tahta üzerine normal tahta kalemle yazılabilmesini sağlayan bir görünüme geçilmektedir. 14 numaralı “Zamanlayıcı” düğmesine tıklandığında ise bir kronometre açılmaktadır. Şekil 20’de görünen zamanlayıcı sayesinde gerek kullanıcılar gerekse eğitimciler etkinliklerin tamamlanma süresini kontrol altında tutabilmektedirler. Zamanlayıcının geriye ve ileriye sayım yapabilen iki ayrı bölümü bulunmaktadır.

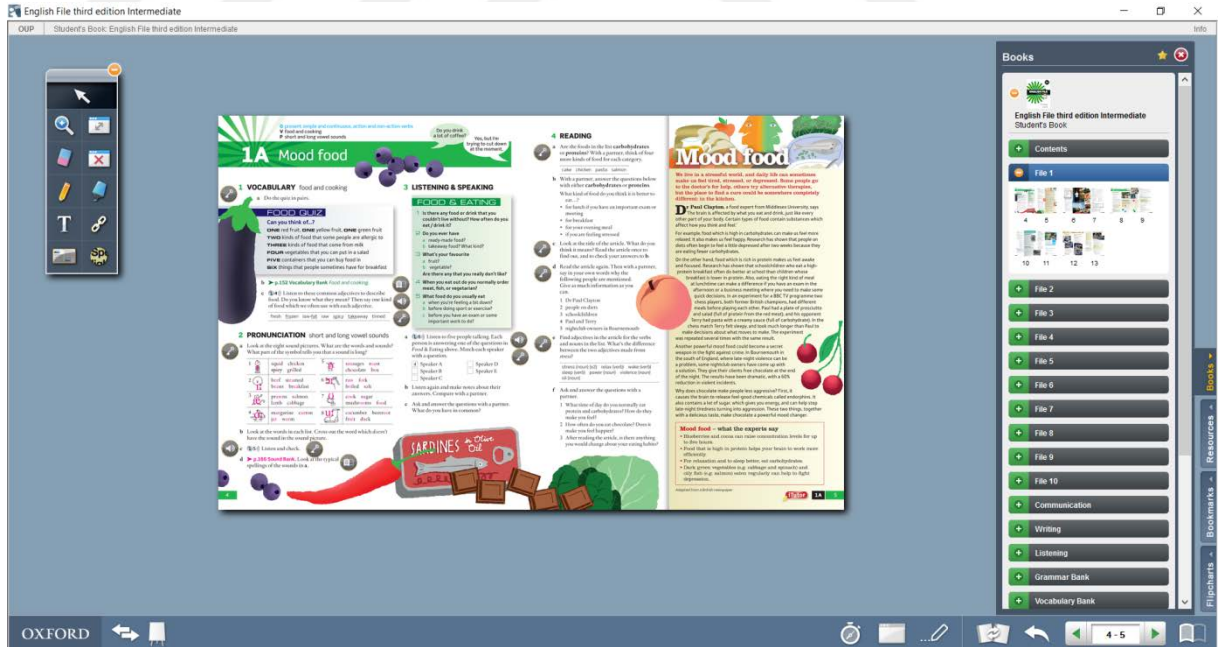
Şekil 20. iTools uygulamasının zamanlayıcı özelliği

15 numaralı “Yazma Tahtası Ekle” düğmesine tıklandığında Şekil 21’de görüldüğü gibi iTools uygulaması “Yazma Tahtası” bölümüne geçmektedir. Bu bölüme girildiğinde beyaz bir sayfa açılarak iTools araçlarıyla sayesinde kullanıcıların kendi notlarını alabileceği, eğiticilerin öğrencileri için bazı küçük notlar alabileceği veya ek çalışmalar yapabileceği görülecektir. Ayrıca bu bölümde oluşturulan içerikler kaydedilmekte ve daha önceki bölümlerde bahsedilen “Yazma Tahtası” paneline kaydedilmektedir. Kullanıcılar daha öne aldıkları notlara tekrar ulaşmak istediklerinde bu bölümden açabilmektedirler.

Şekil 21. New English File iTools Uygulaması'nın Beyaz Tahta bölümü

16 numaralı “Soldan Sağa-Sağdan Sola” düğmesine basıldığında Şekil 22’de görüldüğü gibi ekranda bulunan bütün araçların yeri değişmekte, araçların dağılımı sağdan sola doğru toplanmaktadır.

Şekil 22. iTools yazılımının yönetim araçlarının yerini değiştirme özelliği

17-27 arasında numaraların bulunduğu bölüm iTools uygulamasının en çok kullanılan araçlarının toplandığı hızlı erişim bölümüdür. Bu bölümün ilk aracı 17 numaralı “Fare

İşaretçisi”dir. Bu araç seçildiğinde iTools uygulamasının genel kullanımı yapılmaktadır. Ayrıca bu araç sayesinde sürekle-bırak fonksiyonuyla orta kısımda bulunan içerikler istenilen şekilde kaydırılabilmektedir. 18 numaralı “Büyüteç” aracı seçilip orta kısımda bulunan kitap sayfalarının üzerindeki herhangi bir alan seçildiğinde görünüm büyütülmekte ve seçilen alan ekranı kaplamaktadır. 19 numaralı “Silgi” aracı ekrana kullanıcı tarafından yazılan/çizilen notların bir kısmını silebilme imkânı sağlamaktadır. 20 numaralı “Kalem” aracı seçildiğinde ekran üzerine çizim yapılabilmekte ayrıca bu araç seçildiğinde çıkan yeni bir panel sayesinde çizginin rengi ve kalınlığı seçilebilmektedir. 21 numaralı “Yazı” aracına tıkladığında ise kitap sayfaları üzerine yazma kutusu bırakılmaktadır. Bu kutunun içerisine kullanıcı istediği yazıyı yazabilmekte notlar alabilmektedir. 22 numaralı “Gölge” aracına tıkladığında ekrana siyah bir dikdörtgen bırakılmaktadır. Şekil 23’te görüldüğü gibi kullanıcılar bu dikdörtgeni sayfadaki bir bilgiyi kapatmak için kullanabilmektedirler.

1A Mood food

0 present simple and continuous, action and non-action verbs
 ✓ food and cooking
 P short and long vowel sounds

Do you drink a lot of coffee? Yes, but I'm trying to cut down at the moment

1 VOCABULARY food and cooking

a Do the quiz in pairs.

FOOD QUIZ

Can you think of...?

ONE red fruit, **ONE** yellow fruit, **ONE** green fruit
TWO kinds of food that some people are allergic to
THREE kinds of food that come from milk
FOUR vegetables that you can put in a salad
FIVE containers that you can buy food in
SIX things that people sometimes have for breakfast

b ▶ p.152 Vocabulary Bank Food and cooking.

c 🎧 4 Listen to these common adjectives to describe food. Do you know what they mean? Then say one kind of food which we often use with each adjective.
 fresh frozen low-fat raw spicy takeaway tinned

2 PRONUNCIATION short and long vowel sounds

a Look at the eight sound pictures. What are the words and sounds? What part of the symbol tells you that a sound is long?

1	squid	chicken	5	sausages	meat
2	beef	steamed	6	raw	fork
3	prawns	salmon	7	cook	sugar
4	margarine	carrot	8	cucumber	beetroot
	jar	warm		fruit	duck

b Look at the words in each list. Cross out the word which doesn't have the sound in the sound picture.

c 🎧 5 Listen and check.

d ▶ p.166 Sound Bank. Look at the typical spellings of the sounds in a.

3 LISTENING & SPEAKING

a Are the foods in the list carbohydrates or proteins? With a partner, think of four more kinds of food for each category.
 cake chicken pasta salmon

b With a partner, answer the questions below with either carbohydrates or proteins. What kind of food do you think it is better to eat...?

- for lunch if you have an important exam or meeting
- for breakfast
- for your evening meal
- if you are feeling stressed

c Look at the title of the article. What do you think it means? Read the article once to find out, and to check your answers to b.

d Read the article again. Then with a partner, say in your own words why the following people are mentioned. Give as much information as you can.

- 1 Dr Paul Clayton
- 2 people on diets
- 3 schoolchildren
- 4 Paul and Terry
- 5 nightclub-owners in Bournemouth

e Find adjectives in the article for the verbs and nouns in the list. What's the difference between the two adjectives made from stress?

stress [nʌrɪ] [sɪ] relax [vɛrɪ] wake [vɛrɪ] sleep [vɛrɪ] power [nʌrɪ] violence [nʌrɪ] oil [nʌrɪ]

f Ask and answer the questions with a partner.

- 1 What time of day do you normally eat protein and carbohydrates? How do they make you feel?
- 2 How often do you eat chocolate? Does it make you feel happier?
- 3 After reading the article, is there anything you would change about your eating habits?

4 READING

Mood food

We live in a stressful world, and daily life can sometimes make us feel tired, stressed, or depressed. Some people go to the doctor's for help, others try alternative therapies, but the place to find a cure could be somewhere completely different: in the kitchen.

D Dr Paul Clayton, a food expert from Middlesex University, says "The brain is affected by what you eat and drink, just like every other part of your body. Certain types of food contain substances which affect how you think and feel."

For example, food which is high in carbohydrates can make us feel more relaxed. It also makes us feel happy. Research has shown that people on diets often begin to feel a little depressed after two weeks because they are eating fewer carbohydrates.

On the other hand, food which is rich in protein makes us feel awake and focused. Research has shown that schoolchildren who eat a high-protein breakfast often do better at school than children whose breakfast is lower in protein. Also, eating the right kind of meal at lunchtime can make a difference if you have an exam in the afternoon or a business meeting where you need to make some quick decisions. In an experiment for a BBC TV programme two chess players, both former British champions, had different meals before playing each other. Paul had a plate of prosciutto and salad (full of protein from the red meat), and his opponent Terry had pasta with a creamy sauce (full of carbohydrate). In the chess match Terry felt sleepy, and took much longer than Paul to make decisions about what moves to make. The experiment was repeated several times with the same result.

Another powerful mood food could become a secret weapon in the fight against crime. In Bournemouth in the south of England, where late-night violence can be a problem, some nightclub owners have come up with a solution. They give their clients free chocolate at the end of the night. The results have been dramatic, with a 60% reduction in violent incidents.

Why does chocolate make people less aggressive? First, it causes the brain to release feel-good chemicals called endorphins. It also contains a lot of sugar, which gives you energy, and can help stop late-night tiredness turning into aggression. These two things, together with a delicious taste, make chocolate a powerful mood changer.

Mood food – what the experts say

- Blueberries and cocoa can raise concentration levels for up to five hours.
- Food that is high in protein helps your brain to work more efficiently.
- For relaxation and to sleep better, eat carbohydrates.
- Dark green vegetables (e.g. cabbage and spinach) and oily fish (e.g. salmon) eaten regularly can help to fight depression.

Adapted from a British newspaper

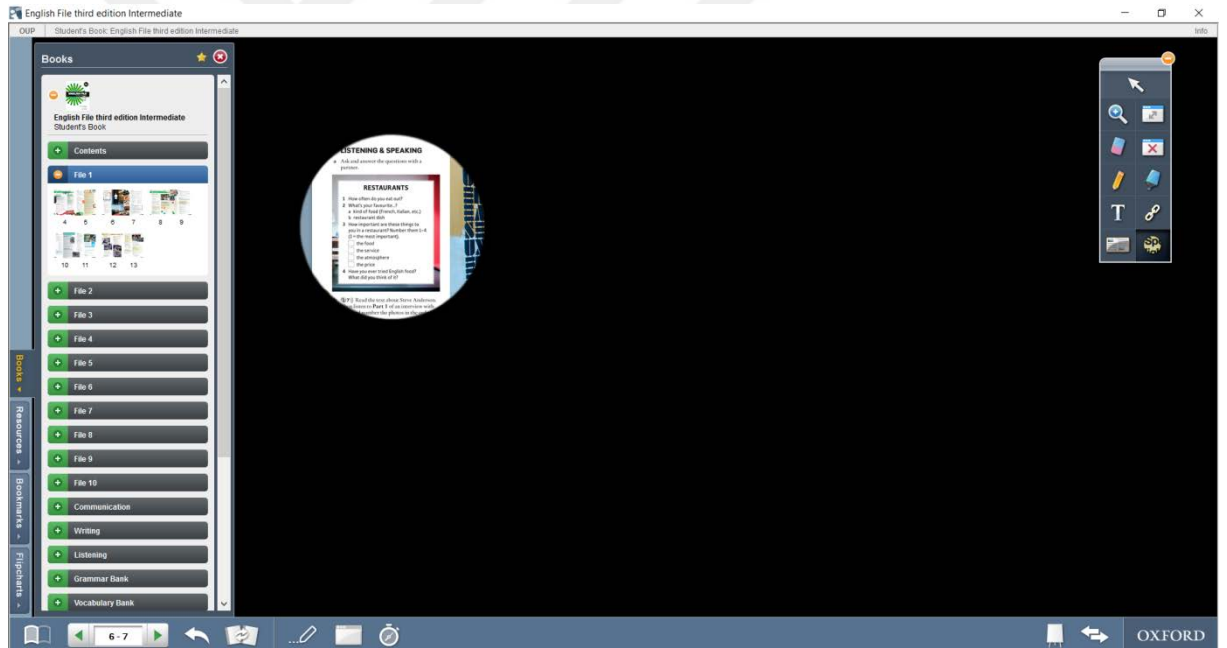
iTutor 1A 5

Şekil 23. iTools uygulamasının Gölge aracının kullanımı

23 numaralı “Sayfaya Sığdır” düğmesine tıkladığında hemen yanındaki “Büyüteç” aracıyla yapılmış büyültmeler sıfırlanmakta sayfa ilk açıldığı hâle geri gelmektedir.

24- numaralı “Temizle” düğmesine tıkladığında ekrana alınmış notların tamamı

silinmekte ilgili sayfa ilk başta açıldığı hâline geri dönmektedir. 25 numaralı “Boyama Kalem” düğmesine tıkladığında sayfalar üzerinde boyama, altını çizme, işaretleme gibi işlemler gerçekleştirilebilmektedir. Ayrıca bu araç seçildiğinde boyamanın kalınlığını ve rengini değiştirebileceğimiz ek bir panel de açılmaktadır. 26 numaralı “Bağlantı” düğmesine tıkladığında kullanıcılar seçili sayfa üzerine bir internet bağlantısı işareti koyabilmektedirler. Özellikle dil öğretimi esnasında şarkılardan yardım alınması gerektiği durumlarda etkin bir şekilde kullanılabilir bu araç sayesinde internet sitelerindeki bir klip sayfa üzerine bağlantı olarak eklenebilir, böylece her derste kullanılabilir. 27 numaralı “Vurgulama” düğmesine basıldığında ise seçili sayfadaki bir nokta vurgulanarak kullanıcıların dikkatleri ilgili alana çekilebilmektedir. Şekil 24’te görülebileceği gibi bahse konu araçla seçili sayfa üzerinde bulunan herhangi bir alan görünür bırakılırken bu alanın dışında kalan diğer bölümler siyaha boyanmaktadır.

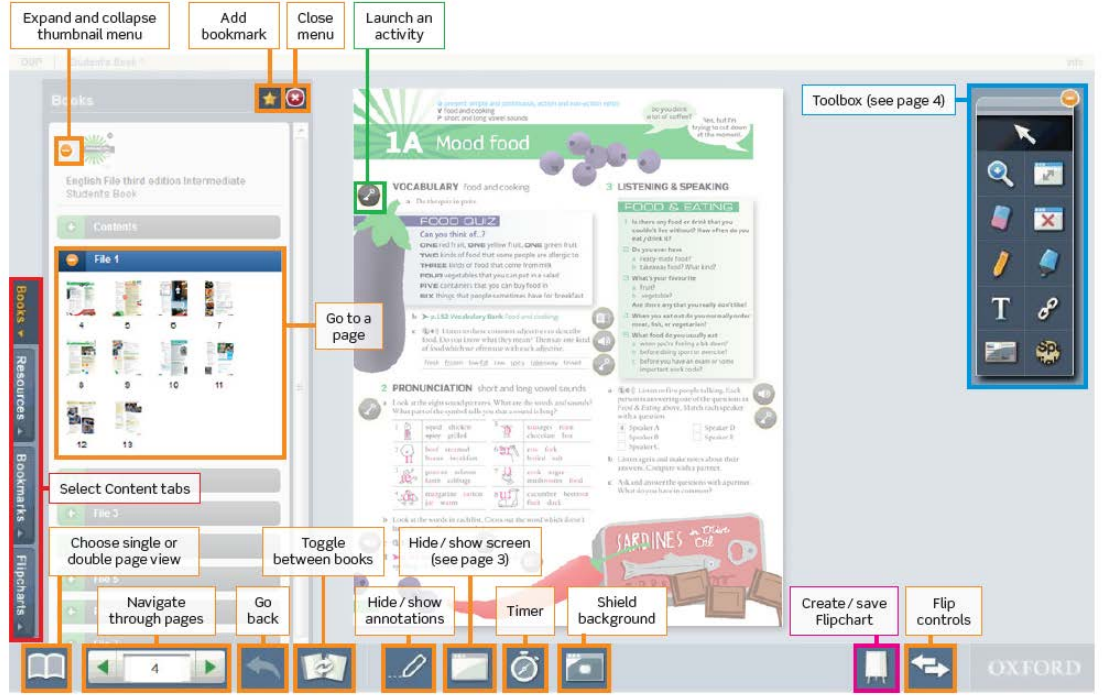

Şekil 24. iTools uygulamasının vurgu aracı

28 numaralı “Bilgi” menüsünün altında ise iTools yazılımının yardım sayfası bulunmaktadır. iTools yazılımında yardım sayfa program içerisine tasarlanmak yerine PDF formatında doküman olarak kullanıcılara sunulmuştur. Şekil 25’te görüleceği üzere yardım dokümanında sayfa yönetim araçları ayrıntılı bir şekilde tanıtılmış, ne işe yaradıkları görsellerle açıklanmıştır.

Oxford iTools

User Guide

Şekil 25. New English File iTools yazılımına ait yardım bölümünün ilk sayfası

4.8 Uygulamaların Etkinlik Şablonlarına İlişkin Bulgular

Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nda bulunan etkinlik çeşitleri incelendiğinde ders kitabındaki etkinliklerin sekiz farklı şablonla işlendiği görülmektedir.

Şekil 26'da görüldüğü gibi ilk etkinlik şablonu "Eşleştirme"dir. Eşleştirme etkinlikleri, turuncu bantlar üzerine yazılan yazılarla kutuların sürükle-bırak yöntemiyle eşleştirmesi prensibine dayanmaktadır. Etkinlik anında geri bildirim esasına göre çalışmakta yanlış eşleştirmeler sonucu eşleştirilen nesne geri yerine dönerken doğru eşleştirmelerde eşleştirilen nesne yerinde kalıp kullanıcıya sesle "doğru" bildirimini verilmektedir. Ayrıca eşleştirmeler yapıldıktan sonra ekranında sağ üst köşesinde bulunan tamamlanma sayacı da ilerlemektedir.

Ana Sayfa Ekran Klavyesi Oturumu Kapat Çıkış

YUNUS EMRE ENSTİTUSU

İçerik Listesi Videolar

53%

Tincan Öğrenci

A) FISILTI HABERLERİ

1. Okuyalım, eşleştirelim.
Genç İhtiyarlar

Göldeki Yaşlı Kurt

Yaş Yetmiş, Rekor Yetmemiş

Reklamların Yeni Yüzü

Dünyanın Çatısındaki Adam

Hasan Kınalı milli bir atlet. 72 yaşında ama yarışmalarda birinciliği kimseye bırakmıyor. Odası madalya ve kupalarla dolu. Yarışmalara katılmaya devam ediyor. Sağlığını dengeli beslenerek koruyor. Her sabah spor salonuna gidiyor. Spor salonundayken herkes onun performansına şaşıyor.

ABD'li George Blair sporu ve spor yapmayı çok seviyor. İlginç rekorlar denemeyi de ihmal etmiyor. 2002 yılında Florida eyaletindeki Florence Gölünde ilginç bir rekor denemesi yaptı. 87 yaşındaki Blair tam beş dakika boyunca gölde su kayağı yaparak inanılmaz başarı. Raporajda "Gençken daha iyilerini yapıyordum." dedi.

Haberin Var mı? - 1. Ünite 10

3/15

Şekil 26. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması eşleştirme şablonu

Şekil 27’de görüldüğü gibi Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması’nın ikinci şablon türü “Tamamlama Şablonu”dur. Tamamlama şablonlarında kelime ya da ek boyutunda klavye destekli yazma etkinliği yapılmaktadır. Tamamlama şablonlarında doğru cevaplar belli olduğu için uygulama harf temelli doğru-yanlış kontrolü yapmaktadır. Kullanıcı tarafından girilen harfler tek tek kontrol edilerek doğru eşleşen harfler yeşil yanlış eşleşen harfler kırmızı ile gösterilir. Bu şablonda da kullanıcıya anında geri bildirim verilmektedir. Bu özellik sayesinde kullanıcı etkinlikleri yaparken de öğrenme süreci devam etmektedir. Şekil 27’de 1 numaralı bölüme bakıldığında kullanıcının yanlış girdiği harflerin kırmızıyla belirtildiği 2 numaralı bölüme bakıldığında ise doğru harf girişlerinin yeşil renk ile belirtildiği görülmektedir. Ayrıca uygulamada, bütün harflerin doğru giriş yapılmasından sonra otomatik olarak bir sonraki boşluğa geçme özelliği de bulunmaktadır.

Şekil 27’de 3 numaralı bakıldığında ise sadece bilgi girişi yapılan soruların seslendirme özelliklerinin devreye girdiği görülmektedir. Bu özellik sayesinde kullanıcıların doğru cevapları dinleyerek bulmalarının önüne geçilmiştir. Yine kullanıcının deneme yapmasına rağmen doğru cevabı bulamaması durumunda etkinliği yapmadan geçmemesi için seslendirmelerin açılması doğru cevap kontrolüne değil bilgi girişine bağlanmıştır. Şayet kullanıcı denemesine rağmen doğru cevabı bir türlü

bulamıyorsa dinleyerek doğru cevaba yönlendirilmektedir. Bu etkinliklerin sınamadan çok öğretme özelliğini ön plana çıkarmaktadır.

The screenshot shows the Yunus Emre Enstitüsü Z-Kitap Uygulaması interface. At the top, there is a navigation bar with 'Ana Sayfa', 'Ekran Klavyesi', 'Oturumu Kapat', and 'Çıkış' buttons. The user's name 'Tincan Öğrenci' is displayed in the top right corner. Below the navigation bar, there are buttons for 'İçerik Listesi' and 'Videolar'. The main content area is titled '3. Tamamlayalım.' and contains a list of 10 sentences for completion. The sentences are numbered 1 through 10. The first three sentences have colored circles (1, 2, 3) next to them, indicating they are the focus of the activity. The background of the content area features a large, stylized illustration of an open book with various letters and symbols scattered around it. At the bottom of the screen, there is a control bar with icons for home, edit, full screen, and a progress indicator showing '5/15'. The text 'Haberin Var mı? - 1. Ünite 11' is visible in the bottom right corner of the content area.

Şekil 27. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın tamamlama şablonları

Şekil 28'de görüldüğü gibi Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın üçüncü şablonunu işaretleme etkinlikleri oluşturmaktadır. Diğer şablonlardan farklı olarak bu etkinliklerde kullanıcıya anında geri bildirim verilmemektedir. Kullanıcı okuduğu ya da dinlediği metne göre işaretlemelerini yaptıktan sonra Şekil 28'de 1 numaralı bölümde gösterilen "Kontrol Et" düğmesine basmakta ardından kullanıcının doğru işaretlediği seçenekler yeşil, yanlış işaretlediği seçenekler ise kırmızı olarak gösterilmektedir.

Şekil 28. Yedi İklim Z-Kitap Uygulaması'nın işaretleme etkinlik şablonu

Şekil 29'da görüldüğü gibi Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın dördüncü şablonu "Yazma Şablonu"dur. Yazma şablonları "Bağımsız Yazma" ve "Güdümlü Yazma" adıyla iki farklı şekilde Z-Kitap uygulamasında yer almaktadır. Bağımsız yazma şablonları, yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik hazırlanan beceri etkinliklerinde yer alırken güdümlü yazma şablonları tamamlama, cevaplama, yazma adı altında farklı becerilerin geliştirilmesine yönelik hazırlanan etkinliklerde kullanılmaktadır. Her iki yazma şablonunda da kullanıcıya geri bildirim verilmemekte yazdıkları herhangi bir şekilde kaydedilmemektedir. Sadece öğrenci yazma alanıyla etkileşime girdiğinde tamamlanma sayacı arttırılmaktadır.

Şekil 29. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın yazma etkinlik şablonları

Şekil 30’da görüldüğü gibi Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması’nın beşinci şablonu dil bilgisi kalıplarının öğretildiği “İnceleyelim” adlı bölümler olduğu görülmektedir. Bu bölümlerde verilen örnek cümleler seslendirilmekte sesle uyumlu bir şekilde cümlelere animasyon uygulanmaktadır. Cümlelerin veya cümlelere bağlı görsellere tıklanmasıyla harekete geçen seslendirme ve animasyon, Şekil 30’da görüldüğü üzere çift cümlelerde iki cümlenin arasında çalan bir uyarı sesiyle (Dong!) bölünmektedir.

Şekil 30. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması’nın inceleyelim şablonları

Şekil 31’de Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması’nın altıncı şablonu olan “Dinleme Şablonu” görülmektedir. Dinleme etkinliklerinde ekranın üst kısmında bir kaydırma çubuğu görünmektedir. Bu kaydırma çubuğunun yanındaki “Oynat” düğmesine basıldığında seslendirmeler oynatılmakta kaydırma çubuğu vasıtasıyla da ileri geri hareket ettirilebilmektedir. Şekil 31’de görüldüğü gibi dinleme beceri simgesinin altında “Metni Göster” düğmesi bulunmaktadır. Yalnız bu düğme, kullanıcının ilgili dinleme metnine bağlı etkinlikleri yapması ve ardından kontrol et düğmesine basmasının ardından görünmektedir. Çünkü kullanıcı dinleme etkinliğini dinlemeden, sadece metni okuyarak soruları cevaplayabilir. Bu durum dinleme becerisinin geliştirilmesine olumsuz etki yapacaktır. Bu sebeple bahse konu düğmenin görüntülenebilmesi bir şarta bağlandığı görülmektedir.

Ana Sayfa Ekran Klavyesi Oturumu Kapat Çıkış

YUNUS EMRE ENSTİTUSU

İçerik Listesi Videolar

60%

Tincan Öğrenci

8. Dinleyelim, işaretleyelim.
Etem Çalışkan'la Sohbet

Etem Çalışkan'ın;

	VAR	YOK
1. emekli olma nedeni	✓	✓
2. farklı alfabelerdeki çalışmaları	✓	✓
3. doğum yeri ve yılı	✓	
4. üniversite mezuniyet tarihi	✓	
5. ailesindeki hattat kişileri	✓	
6. gazetede görevi		✓
7. üniversitedeki derslerinin adı		✓

Hat sanatının anlamı

	VAR	YOK
1. Hat sanatının anlamı	✓	
2. Ünlü hattatların eserleri		✓
3. Hat sanatının bugünkü değeri		✓
4. Hattatların gelirleri	✓	

Kontrol Et

Yorumlar ve Gözlemler - 2. Ünite 31

10/15

Şekil 31. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın dinleme etkinlik şablonları

Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın yedinci etkinlik şablonu ünite sonlarındaki değerlendirme bölümlerinde kullanılan "Test" şablonudur. Şekil 32'de görüldüğü gibi ünite sonu değerlendirme bölümlerinde 10 soru yer almaktadır. Test şablonunda kullanıcı istediği soruyu çözebilmekte, işaretlediği soruları daha sonra "Sınavı Bitir" düğmesine basmadığı sürece değiştirebilmektedir. İşaretlemeler hem "Cevap Anahtarı" üzerinden hem de soruların altındaki seçeneklerden yapılabilmektedir.

Şekil 32. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın test şablonu

Kullanıcı tüm soruları yanıtladıktan sonra "Sınavı Bitir" düğmesine basarak sınavı sonlandırmaktadır. Şekil 33'ün 1 numaralı penceresinde görüldüğü gibi sınavın tamamlanmasını müteakip kullanıcıya başarı oranını ve doğru-yanlış sayısını gösteren bir pasta grafiği gösterilmektedir. Ekranın alt kısmında yer alan "Gözden Geçir" düğmesine basıldığında ise 2 numaralı pencerede görülen soruların doğru cevaplarının verildiği ekrana geçilmektedir.

Şekil 33. Yedi İklim Z-Kitap Uygulaması'nın test sonuç ekranları

Doğru cevapların listelendiği ekranın altında bulunan "Sorular" düğmesine basıldığında ise Şekil 34'te görülen test şablonu tekrar açılmaktadır. Test üzerinde kullanıcının doğru cevapları yeşil ile gösterilirken yanlış cevapları ise kırmızı ile

gösterilmektedir. Ayrıca yanlış yaptığı sorularda doğru cevabı görüp öğrenebilmesi amacıyla doğru cevaplar da yeşil ile verilmektedir.

Şekil 34. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın doğru-yanlış analiz ekranı

Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın son etkinlik şablonu ise "Video Şablonu"dur. Video şablonları içerisinde yer alan videolar şu anda A1 ve A2 seviyesi için hazırlanmış 32 adet kısa filmde oluşmaktadır. Bu videolar ilgili ünite de işlenen temalar ve dil bilgisi yapıları dikkate alınarak hazırlanmıştır. Videoların bulunduğu ünite deki dil bilgisi yapılarını öğrenen bir kullanıcının bahse konu videoları zorlanmadan anlaması beklenmektedir. Bu sebeple söz konusu videoların ünite sonlarında işlenmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Video bölümleri izleme öncesi, izleme esnası ve izleme sonrası olmak üzere bir dizi etkinlik serisinden oluşmaktadır. Z-Kitap uygulamasında ekranların üst kısmında bulunan video düğmesine tıklandıktan sonra açılan listeden bir video seçilince Şekil 35'deki gibi bir ekran gelmektedir. Bu ekranda sol üst köşede ilgili video için yapılması gereken etkinlikler sırasıyla verilmektedir. Tamamlanan etkinliklerin simgeleri kırmızıya dönerken henüz yapılmamış etkinliklerin simgeleri turuncu olarak kalmaktadır.

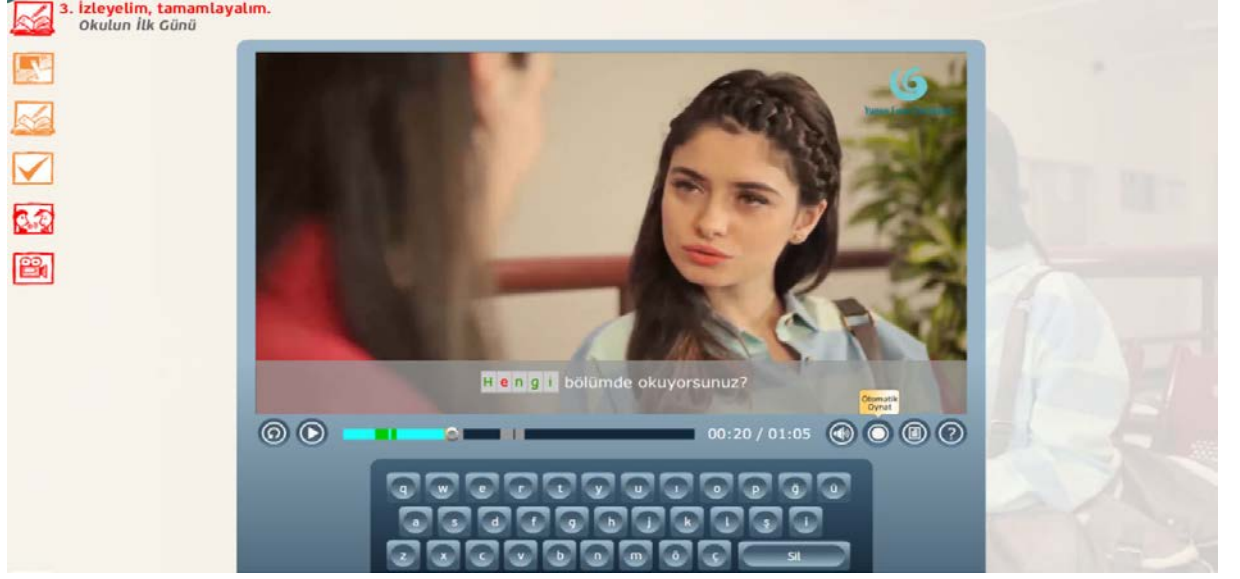
Şekil 35. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın video etkinlik bölümleri

Şekil 35'de 1 numaralı düğmeye basıldığında görselde olduğu gibi izleme öncesi etkinlik yer almaktadır. Bu etkinliklerde videodan kesilmiş fotoğraflarla kullanıcıya birtakım sorular yöneltilmekte kullanıcının video öncesi hazırbulunuşluk düzeyi yükseltilmeye çalışılmaktadır. Hazırlık sorularının ardından 2 numaralı düğmeye basıldığında Şekil 36'de olduğu gibi video oynatılmaktadır. 1 numaralı bölümde görüldüğü gibi videolarda alt yazı özelliği bulunmaktadır. Şekil 36'te sırasıyla 1 ve 2 numaralı bölümlerde görüldüğü üzere okunan alt yazılar yeşil ile okunmayan alt yazılar gri ile gösterilmektedir. 3 numaralı düğme aracılığıyla da alt yazılar isteğe bağlı açılıp kapatılabilmektedir.

Şekil 36. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın video oynatma ekranı

Video izlendikten sonra Şekil 35'deki 3 numaralı düğmeye basıldığında izleme esnasında yapılacak etkinlikler açılmaktadır. Şekil 37'te görüldüğü gibi izleme etkinliklerinde kullanıcılar videoyu bir kez daha izlemektedir. İlkinden farklı olarak kullanıcılara videonun ortasında belirlenen konuşmaların ardından sorular yöneltilmektedir. Tamamlama etkinliği gibi tasarlanan bu bölümlerde kullanıcılar doğru cevapları verdiğinde video otomatik olarak devam etmektedir. Ayrıca yazma alanlarında renklerle kullanıcılara anında geri bildirim verildiği gibi bir önceki video oynatma penceresinde bulunan özellikler bu bölümde de bulunmaktadır.

Şekil 37. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın video izleme etkinlikleri

Şekil 35'de sırasıyla 4, 5 ve 6 numaralı etkinliklerde ise video sonrası 3 farklı tamamlama etkinliği yer almaktadır. Videoda işlenen konunun anlaşılıp anlaşılmadığıyla ilgili sorular içeren bu bölümlerin de tamamlanmasının ardından video bölümleri bitirilmiş olur.

New English File iTools uygulaması etkinlik şablonları çeşitleri açısından incelendiğinde beş farklı etkinlik şablonuna sahip olduğu görülmektedir. iTools uygulamasında, etkileşimli etkinliklerin tamamı için sayfalarındaki yıldız (★) işaretine basılması gerekmektedir.

iTools uygulamasının ilk şablon türü test şablonudur. Kitabın son kısmında yer alan "Grammer" bölümlerinde kullanılan test şablonları, aynı Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nda olduğu gibi ünite sonunda öğrenilen yapıların değerlendirilmesinde kullanılan araçtır. Şekil 38'de görüleceği gibi kullanıcılar seçenekleri işaretledikten sonra "Check answers" düğmesine bastığında doğru ve yanlış işaretlemelerini görmektedir. Şekil 38'de olduğu gibi yanlış cevap verilen soruların yanında çarpı işareti çıkarken doğru cevap verilen soruların yanında tik işareti görünmektedir. Kullanıcı "See all answers" düğmesine basarak testteki bütün soruların doğru cevaplarını da görebilmektedir.

1A Grammar Quiz.

1 James _____ tea and toast for breakfast.
 has usually is usually having usually has

2 What _____ to cut down on at the moment?
 you are trying you try are you trying

3 She _____ dinner with him right now.
 had 's having has

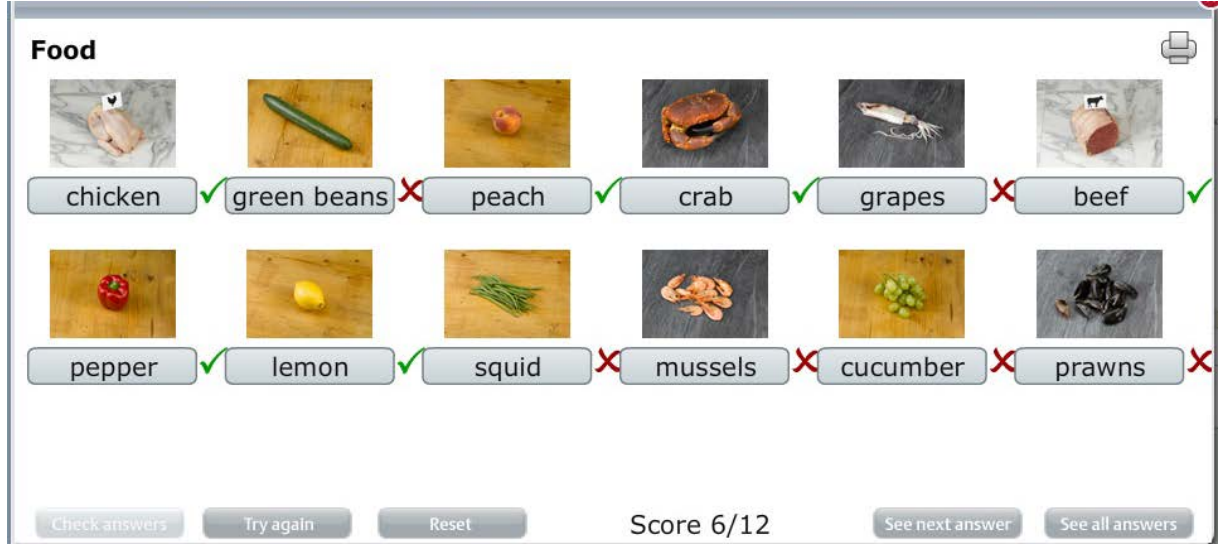
4 _____ chocolate every day?
 Are you eating Do you eat You eat

5 Which flavour ice cream _____?
 do they prefer they prefer are they preferring

Score 1/5

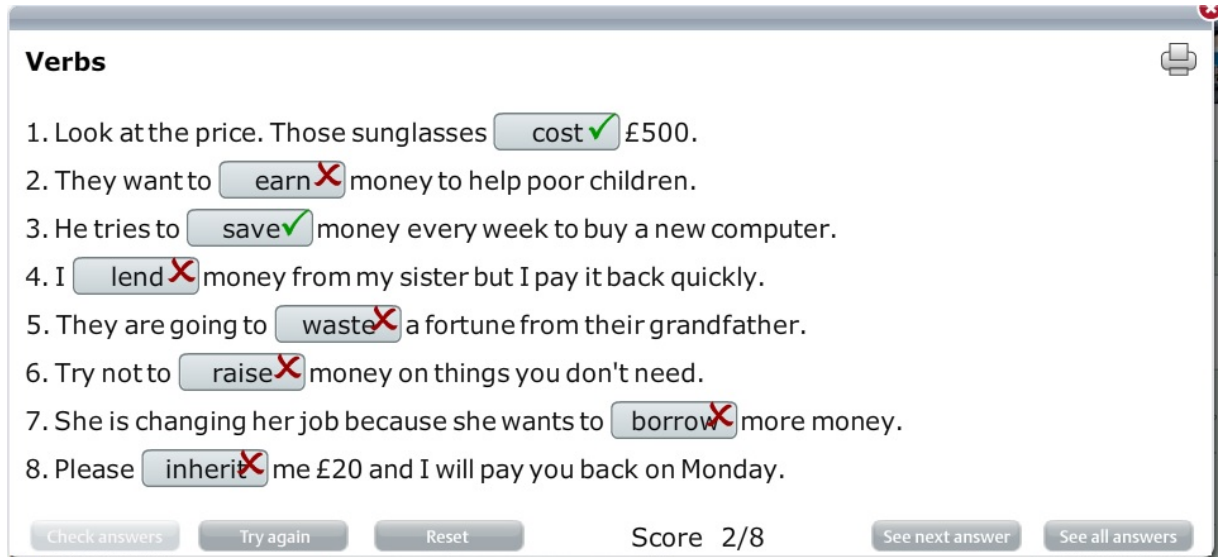
Şekil 38. New English File iTools Uygulaması'nın test şablonu

Araştırmamıza konu olan iTools uygulamasının incelediğimiz ikinci şablonu “Eşleştirme” şablonudur. Bu şablonlar ağırlıklı olarak “Vocabulary” bölümlerinde bulunmaktadır. Şekil 39’da görüldüğü gibi bir önceki bölümde incelediğimiz test şablonuyla aynı pencere eşleştirme şablonları için de kullanılmıştır. Kullanıcı, eşleştirmeleri yaptıktan sonra “Check answers” düğmesine basarak yaptığı eşleştirmeleri kontrol etmekte, yanlış yaptığı ya da yapamadığı eşleştirmeleri ise “See all answers” seçeneğiyle görmektedir. Eşleştirme etkinliklerinde bazen bir görsel ile kelime ya da cümleler eşleştirilebildiği gibi bazen de kelime-cümle ya da kelime-kelime eşleştirmesi yapılabilmektedir. Şekil 39’da görüldüğü gibi New English File iTools Uygulaması'nın etkinlik şablonlarında sağ üst köşede bulunan yazdırma düğmesi aracılığıyla etkinlikler yazıcıdan çıktı alınabilmektedir.

Şekil 39. New English File iTTools Uygulaması'nın eşleştirme şablonları

New English File iTTools Uygulaması'nın incelediğimiz üçüncü şablonu "Tamamlama" şablonlarıdır. Şekil 40'ta görüldüğü gibi bu şablonlar için de aynı şablon penceresi kullanılmıştır. Penceredeki düğmelerin fonksiyonları ve yerine getirdikleri görevler aynıdır. Cümle içerisinde boş bırakılan kelimeler yan taraftaki kelime havuzundan sürükle-bırak yöntemiyle ilgili yere sürüklenmektedir. Kullanıcı tamamlamaları yaptıktan sonra "Check answer" düğmesine basarak cevaplarını kontrol etmektedir. Yapamadığı tamamlamaları da yine "See all answers" seçeneğiyle görebilmektedir.

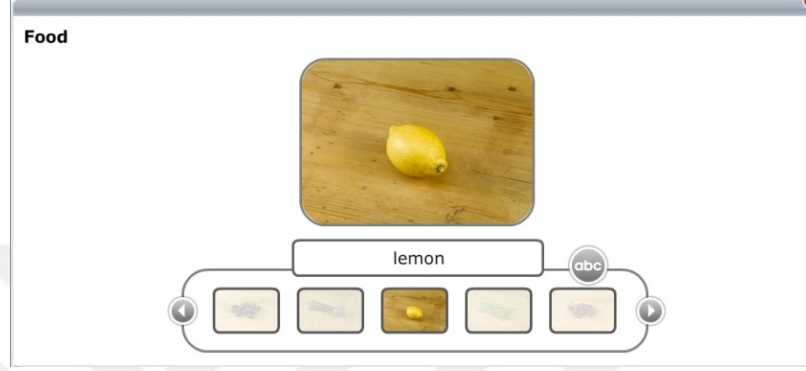
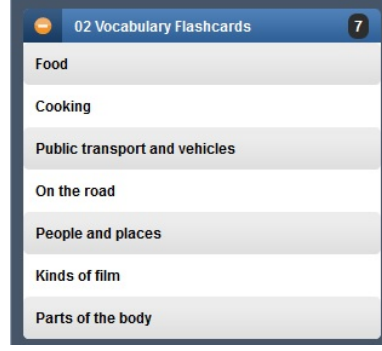
Şekil 40. New English File iTTools Uygulaması'nın tamamlama şablonları

New English File iTools Uygulaması'nın dördüncü şablon türü bir resim ya da fotoğraf üzerinde işaretlenmiş objelerin ismini bulmaya yarayan eşleştirme şablonların değiştirilerek yapılmış "Resimden Bul" şablonudur. Şekil 41'de görüldüğü gibi bu etkinlik şablonlarında tek parça olarak verilen bir görseldeki kelimeler kenarına çizilmiş kutucuklarla eşleştirilmesi gerekmektedir. Kullanıcı daha önceki etkinlik şablonlarında olduğu gibi eşleştirmelerini yaptıktan sonra "Check answers" seçeneği ile cevaplarını kontrol etmekte "See all answers" ya da "See next answers" seçeneği ile cevapları görebilmektedir.

Şekil 41. New English File iTools Uygulaması'nın resimden parça bulma şablonu

New English File kitap setinde olmamasına rağmen iTools uygulamasının içerisinde bulunan Flash Card bölümleri araştırmamızdaki beşinci şablon türüdür. Şekil 42'de görüldüğü gibi Flash Card şablonu kelimeleri görselleriyle birlikte göstermeye yarayan bir şablondur. Kullanıcı sağ-sol oklarıyla görseller arasında ileri geri giderek kelimeleri öğrenmektedir. Ayrıca kelimeler tematik olarak verilmektedir.

Şekil 42. New English File iTTools Uygulaması Flash Card şablonu

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde; tespit edilen bulguların yorumlanmasına, çıkarılan sonuçlara ve çeşitli önerilere değinilmiştir.

5.1 Sonuçlar

Bu çalışmada, Yedi İklim Türkçe Zenginleştirilmiş Kitap (Z-Kitap) Uygulaması ile New English File iTool Uygulaması çalıştığı platform, barındırdığı içerik, içeriklerin güncellenebilirliği, internet gereksinimleri, dosya boyutu ve taşınabilirlik, kullanıcı deneyimlerinin kaydedilmesi, sayfa yönetim araçları ve yardım ekranları ile etkinlik şablonları açısından incelenmiştir.

Platform açısından elde edilen bulgular incelendiğinde Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın HTML5 olarak hazırlanmasından dolayı cep telefonu, tablet ve bilgisayar platformlarında çalışabildiği; New English File iTools Uygulaması'nın ise Flash Tabanlı ve kurulum gerektiren bir bilgisayar programı olarak tasarlandığı için sadece bilgisayarlarda çalışabildiği görülmüştür. Bu doğrultuda Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nda kullanılan HTML5 tasarımının, kullanıcıların uygulamaya her türlü platformdan ve bu platformlara bağlı olarak değişik mekânlardan ulaşabilmesi ve hazırlanan içeriklerin bilgisayar yazılımcılarına ihtiyaç duyulmaksızın düzenlenebilir olmasından dolayı daha kullanışlı olduğu tespit edilmiştir.

Uygulamaların barındırdığı içerikler açısından elde edilen bulgular incelendiğinde Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nda kaynak Türkçe öğretim setinin sadece ders kitaplarının z-kitap uygulamasına dönüştürüldüğü New Engslih File iTools Uygulaması'nda ise ders, çalışma, öğretmen kitaplarının tamamının z-kitap uygulamasına dönüştürüldüğü görülmüştür. Bu durum kullanıcıya daha fazla içerik

sunması açısından New English File iTools Uygulamasının daha kullanışlı olduğu yönünde değerlendirilmektedir.

Güncellenebilirlik açısından elde edilen bulgular incelendiğinde New English File iTools Uygulaması'nın Flash Tabanlı olmasından kaynaklı alan uzmanları tarafından güncellenemeyeceği sadece bilgisayar yazılımcıları tarafından yeniden yapılabileceği görülmektedir. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması ise gerek HTML5 kodlanması gerek Tin Can standardında paket olarak hazırlanmasından dolayı alan uzmanları tarafından kolay bir şekilde güncellenebileceği görülmüştür. Bu durum Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın özellikle okutmanlar açısından kullanışlılığını artırmaktadır.

İnternet gereksinimleri açısından elde edilen bulgulara bakıldığında Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın çalışabilmesi için internetin bağlantısının zorunlu tutulması kullanıcı açısından bir dezavantaj olduğu görülmektedir. Her ne kadar uygulamanın çevrimdışı çalışabilen masaüstü uygulaması yapılmış olsa da bahse konu uygulamanın da Yunus Emre Enstitüsü tarafından belirlenen sürede tekrar internet bağlantısı istemesi bu dezavantajı ortadan kaldırmaya yetmediği düşünülmektedir. Diğer taraftan hiçbir internet bağlantısı ihtiyacı duymaksızın çalışabilen New English File iTools Uygulaması bu yönüyle kullanıcılara kesintisiz ve daha hızlı z-kitap deneyimi sunmaktadır.

Dosya boyutu ve uygulamanın taşınabilirliği noktasında elde edilen bulgular incelendiğinde New English File iTools Uygulaması'nın 3,4 GB'lık dosya boyutunun programı taşınabilir olmaktan uzaklaştırdığı ayrıca kurulum gerektirmesi ve kurulum işleminin kolay olmaması sebebiyle uygulamanın kullanışlılığını düşürdüğü görülmüştür. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması ise 80 MB'lık dosya boyutuyla gerek internet gerek taşınabilir bellekler aracılığıyla kolayca taşınabilmektedir. Uygulamanın kurulum gerektirmemesi, taşınabilir belleklerin içerisinde taşınabilmesi, erişilebilirlik ve kullanışlılık gibi özellikler Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nı daha kullanışlı hâle getirmektedir.

Kullanıcı deneyimlerinin kaydedilmesi noktasında New English File iTools uygulamasından bu yönde bir özellik bulunmamaktadır. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap

Uygulamasını ise gerek okutman kullanımlarını gerek öğrenci kullanımlarını kaydetmekte, kullanıcıların sistem üzerinde ne kadar zaman harcadığı, hangi etkinliklere ne kadar zaman ayırdığı, hangi etkinliklerin yapılıp yapılmadığı noktasında ayrıntılı bir şekilde rapor sunmaktadır. Bu doğrultuda okutmanlar tarafından öğrencilerin öğretim süreçlerini takip edebilme anlamında Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması daha kullanışlı olduğu görülmektedir.

Sayfa yönetim araçları ve yardım ekranlarına ilişkin bulgular incelendiğinde New English File iTools Uygulaması'nın gerek kullanım kolaylığı gerek sınıf içerisinde ihtiyaç duyulabilecek birtakım araçlar açısından daha kullanışlı olduğu görülmektedir. Geri sayım aracı, kitabın belli bölümlerini kapatabilme, beyaz tahta uygulaması, tek sayfa ve çift sayfa özellikleri uygulamanın sınıf içerisindeki kullanılabilirliğini artırmaktadır. Ayrıca iTools Uygulaması için hazırlanan yardım ekranlarında program içerisinde yer alan düğmeler ve sistem özellikleri ayrıntılı bir şekilde resimli olarak anlatılmıştır. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması ise sadece içeriğin kontrol edilebilmesine ilişkin bazı kontrolleri bünyesinde barındırmakta yardım sayfası olarak tek sayfalık bir animasyon ekranı verilmektedir. Bu doğrultuda New English File iTools Uygulaması özellikle sınıf içi kullanımda okutmanlara daha geniş imkânlar sunmaktadır.

Etkinlik şablonları açısından elde edilen bulgular incelendiğinde Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın ders kitabındaki bütün içeriği etkileşimli hâle getirdiği, öğrencilerin etkinliklerle yaşantı geliştirmesine imkân verdiği, etkileşimli etkinlikler sayesinde öğretmenin olmadığı ortamlarda bile kullanıcıya geri bildirim verilebildiği, içeriklerin kitap tasarımında bağımsız olarak etkinlik şeklinde verildiği görülmektedir. New English File iTools Uygulaması'nda ise kitapların içeriği etkileşimli hâle getirilmemiş sadece konu aralarında bazı alıştırmaya çalışmaları yapılmıştır. Etkinlik cevapları ve ses dosyalarını içerisinde bulunduğu uygulamada ayrıca kitapta yer almayan bazı bilgisayar oyunları ve ders notları bulunmaktadır. Bu doğrultuda Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın kullanıcılara etkinlikle doğrudan etkileşime geçebilmesi açısından avantaj sağladığı görülmektedir.

Elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda özet şekilde gösterilmiştir.

Alt Problemler	Yedi İklim Türkçe	New Ensligh File
1. Platform	Çoklu Cihaz, HTML5	Bilgisayar, Windows, Linux, MAC OS
2. İçerik	5 Ders Kitabı (A1'den, C1'e kadar)	B1 Ders, Çalışma ve Öğretmen Kitabı
3. Güncellenebilirlik	Uygulama ve içerik güncellemesi	Yok
4. İnternet gereksinimi	İnternet gerekiyor	İnternet gerekmiyor
5. Dosya boyutu ve taşınabilirlik	Portatif ve düşük boyutlu	Kurulum gerektiriyor ve taşınamıyor
6. Kullanıcı deneyimi	TİNCAN	Yok
7. Sayfa yönetimi	Standart sayfa yönetim araçları barındırıyor	Standart ve özel sınıf içi araçlar barındırıyor
8. Etkinlik şablonları	8 farklı etkileşimli etkinlik şablonu	5 farklı etkileşimli etkinlik şablonu

5.2 Öneriler

Bu çalışmanın temel amacı Türkçe yabancı dil olarak öğretimi üzerine ilk kez Yunus Emre Enstitüsü tarafından geliştirilen Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulamasının dünyadaki örnekleriyle karşılaştırılarak ilgili uygulamanın eksik yanlarının tespit edilmesi, mevcut yapısının geliştirilmesi ve diğer kurumlar tarafından yapılacak z-kitap uygulaması geliştirme süreçlerinde üreticilerin farklı bakış açıları kazanmaları hedeflenmiştir.

Bu bağlamda, yukarıda ifade edilen amaçlar doğrultusunda ve araştırmada elde edilen bulgular ile sonuçlar ışığında şu önerileri geliştirmek yerinde olacaktır:

1. Yedi İklim Türkçe kitap setlerinin bilgisayar ortamına aktarılmasıyla meydana gelen z-kitap uygulamasının içeriği genişletilerek çalışma ve öğretmen kitaplarının da z-kitap uygulamasına dönüştürülmesinin kullanıcılar açısından daha faydalı olacağı düşünülmektedir.
2. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın internet gereksinimleri kurumun politikaları ile örtüşecek şekilde tekrar gözden geçirilerek güvenlik önlemleri gözden geçirilmelidir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında yapılan ve hâlihazırda ilk ve tek olma özelliğini taşıyan bir uygulamanın daha fazla yaygınlaştırılması korsan kullanımın önüne geçilmesinden daha önemlidir.
3. Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'na sınıf içerisinde okutmanların kullanımlarını kolaylaştırıcı birtakım araçlar eklenmelidir. Z-kitap uygulamasını kullanan okutmanların mümkün olduğunca az üçüncü parti diye tabir edilen başka programlara ihtiyaç duymaları sağlanmalıdır.
4. Sadece Windows işletim sistemlerinde çalışan Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulaması'nın, özellikle yurt dışında birçok kullanıcısı bulunan İOS işletim sistemlerinde de çalışabilir bir sürümünün çıkarılması gerekmektedir.

Araştırmaya konu olan Yedi İklim Türkçe Z-Kitap Uygulamasının dışında alanda yapılacak diğer z-kitap çalışmalarına örnek olması açısından alt problem durumları göz önünde bulundurularak ise şu önerileri getirmek mümkündür:

1. Z-Kitap uygulamalarının platform açısından dünyada kullanılan bütün teknolojik aletlerde çalışabilmesi sağlanabilir. Bu sayede geliştirilecek olan uygulama ve içeriklerin, web tabanlı, responsive ve gerektiğinde çevrimdışı çalışabilmesinin önü açılmış olacaktır. Bu durum öğretmenlerin yanı sıra öğrencilerin de istedikleri an, ellerinde bulunan her türlü cihazla uygulamaya ve içeriklere erişebilecekleri anlamına gelmektedir.
2. Z-Kitap uygulamaları geliştirmek zaman alıcı ve ciddi maliyetler gerektiren eğitim projeleri olduğu için hazırlanan uygulamalara sadece ders kitaplarını değil öğretmen ve çalışma kitaplarını da dahil etmeli, ders materyallerinin yanı sıra yardımcı materyal açısından da kullanıcılara içerikler sunulmalıdır. Bu sayede geliştirilen uygulamaların içerik yönünde mümkün olduğunca

öğretmenin ve öğrencinin ihtiyaçlarını giderecek şekilde, geniş bir içerik yelpazesine sahip olması sağlanabilir.

3. Malumunuz olduğu üzere teknolojik gelişmeler son derece hızlı ilerlemekte, bugün geliştirilen bir teknoloji yarın kullanım dışı olabilmektedir. Bu sebeple geliştirilen içeriklerin belli standartlara sahip olması ve ihtiyaç duyulduğunda yeniden düzenlenerek kullanılabilirdir. Bu sebeple z-kitap uygulamaları için hazırlanan içeriklerin güncellenebilir olması söz konusu emeklerin kısa süre içerisinde kullanılamaz hâle gelmesini önleyecektir.
4. İnternetin artık her cihazda ve yazılımda önemli ihtiyaçlar arasında bulunduğu malumdur. Bu sebeple yeni geliştirilecek olan Z-Kitap uygulamaları internetin sağladığı güncelleme, kullanıcı denetimi, içerik kontrolü gibi imkânları kullanabilir, ihtiyaç duyulduğunda internet üzerinden birtakım işlevleri yerine getirebilir. Ancak günümüz öğretim ortamlarının tamamında internetin henüz olmadığı düşünüldüğünde internetsiz de çalışabilecek yazılımlar geliştirmenin faydalı olacağı da unutulmamalıdır.
5. Teknolojinin gelişmesi hemen hemen her alanda faydalı özellikler sunsa da her geçen gün artan hafıza ihtiyaçları bazı yazılımlar için bir dezavantaja dönüşebilmektedir. Bu durum göz önüne alındığında geliştirilecek olan z-kitap uygulamalarının boyutu kontrol altında tutulmalı, istenildiğinde bazı içerikler silinerek uygulamada yer açılabilir. Bu özellik uygulamanın taşınabilirliğine olumlu yönde katkı sağlayabilir.
6. Yeni geliştirilecek z-kitap uygulamaları, sadece öğrenci hareketlerini değil aynı zamanda öğrenci cevaplarını da kaydedecek şekilde tasarlanmalıdır. Öğrenci cevaplarının görülmesi, öğrencilerin yaptığı hataların tespit edilip düzeltilmesi noktasında öğretmenlere büyük kolaylıklar sağlayacağı unutulmamalıdır.
7. Her geçen gün teknoloji yeni teklifler sunsa da unutulmamalıdır ki z-kitap uygulamaları, öğretmenler için içeriği etkileşimli tahta üzerinde sunan yazılımlardır. Bu temel özellik göz önünde bulundurulduğunda bir z-kitap uygulamasından beklenen en önemli özellik en başta içeriğin kullanılabilirlik açısından sorunsuz ve kullanıcı dostu bir yapıda hazırlanmasıdır. Bu noktada devreye giren sayfa ve içerik yönetim araçları öğretmen ve öğrenciler

düşünülerek hazırlanmalıdır. Bu sebeple geliştirilen uygulamalar belli bir süre pilot olarak uygulanmalı, yazılımı kullanan öğretmen ve öğrencilerden geri bildirimler alınmalı, alınan geri bildirimlerle uygulamanın kullanılabilirliği artırılmalıdır.

8. Yeni geliştirilecek z-kitap uygulamaları mümkün olduğunca etkinlik şablonu açısından zengin olmalıdır. Z-kitap uygulamalarının öğrenciye sağladığı en önemli avantajın, öğrencinin yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlaması ve öğrenilen bilgilerin kalıcı hâle gelmesi olduğu unutulmamalıdır. Bu sebeple hazırlanacak uygulamaların kitapları sadece PDF olarak ekrana yansıtılmaktan öteye geçmesi gerekmektedir.
9. Son olarak yeni nesil z-kitap uygulamalarında kullanıcıların gördüğü önyüz çalışmalarının yanı sıra arka tarafta çalışabilen bir yönetim paneli yapılmalıdır. Bu sayede eğitimcilerin yazılımcılara ihtiyaç duymaksızın kendi z-kitap içeriklerini geliştirebilmelerinin önü açılacaktır. Her ne kadar içerik geliştirebilen araçlar hazırlamanın maliyeti içerik geliştirme maliyetlerinden çok yüksek olsa da hazırlanan araçlar sayesinde istenilen her türlü eğitim materyalinin z-kitap içeriğine dönüştürülebileceği göz önünde bulundurulduğunda sarf edilen emeklerin uzun vadede maliyetleri düşüreceği göz ardı edilmemelidir. Özellikle de içeriği düzenli olarak güncellenen Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi materyallerinin eğitimciler tarafından etkileşimli hâle getirilmesinin son derece önemli bir konu olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Tufan, Gürbulak, Neşe, Sayıçayır, Hakan, “Akıllı Tahtalar ve Öğretim Uygulamaları”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 8, Sayı 15, 2011 s. 457-471.
- Ağıldere, S. T., “XVIII. yüzyıl Avrupa’ında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Önemi: Osmanlı İmparatorluğu’nda İstanbul Fransız Dil Oğlanları Okulu (1669-1873)”. *Turkish Studies*, Sayı 5(3), 2010 s.693-704.
- Akbulut, Yavuz, Ataizi, Murat, Doğanay, Ahmet, Salı Balaban, Jale, Şimşek, Ali, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, 2012, Ali Şimşek (Ed.), 1. Baskı, Anadolu Üniversitesi: Eskişehir.
- Akdoğan, G., Özkan, A. ve Kurt, C., “Türkiye’de Türkçe’nin yabancı dil olarak öğretimi ve Ankara Üniversitesi TÖMER”, 2001, (Erişim) <http://turkcede.org/yabancilara-turkceogretimi/253-turkiyede-turkcenin-yabanci-dil-olarak-ogretimi-ve-ankara-universitesitomer.html> adresinden 20.06.2013 tarihinde alınmıştır.
- Akyüz, H., *Türk Eğitimcileri I*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 2001.
- Alyılmaz, Cengiz, “Türkçe Öğretiminin Sorunları”, *Turkish Studies*, Sayı 5(3), 2010, s. 728-749.
- Ankara Üniversitesi, “Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi”, 2016, (Erişim) <http://tomer.ankara.edu.tr/hakkimizda/>, adresinden 17.07.2016 tarihinde alınmıştır.

- Aramak, Kürşat, Balcı, Mustafa, Gündüz, Fikriye, Gönültaş, Gül, ***Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yöntem ve Uygulamalar 1***, 2016, Hayati Develi vd. (Ed.); *Tarihî Seyirde Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi II: Cumhuriyet Dönemi ve Sonrası Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi - Yunus Emre Enstitüsü*, 1. Baskı, Kültür Sanat Basımevi: İstanbul, ss.53-79.
- Atalay, B., ***Divanü Lûgat-it Türk/Kâşgarlı Mahmud***. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2013.
- Avşar, Uğur, ***Müeyyiretü'l-Ulum (Bergamalı Kadri)***, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 1996.
- Aydın, C., Ç., Biroğul, S., “E-Öğrenmede Açık Kaynak Kodlu Öğretim Yönetim Sistemleri ve Moodle”, ***Bilişim Teknolojileri Dergisi***, C:1, S:2, 2008 s. 31-36.
- Aydın, C., Açıkgöz, M. (2014), “***Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde, Sınıf İçerisinde Yeni Teknolojinin Kullanımı: “Z-Kitap” Örneği***” [Bildiri], Uluslararası Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sempozyumu: “Teknoloji Tabanlı Öğretimi”, Ankara, Türkiye, 22-23 Aralık 2014.
- Balcı, Mustafa, (2016). “***Tarihi Seyrinde Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi I: Cumhuriyet Dönemi Öncesi Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi***”. (Ed: Hayati Develi vd.). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yöntem ve Uygulamalar. Kültür Sanat Basımevi, Ankara, 2016.
- Balcı, Mustafa, “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Temel Kavramlar”, Editör: Hayati Develi vd., ***Uygulamalı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi El Kitabı***, Cilt 1, 2017 s. 13-42.
- Balkaş S., R., Barış M., F. “Etkileşimli Akıllı Tahta Kullanımının Öğretmen Rollerine, Sınıf İçi Etkileşime ve Öğrenci Motivasyonuna Etkisi”, ***Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi***, C:4, S:8, 2015, s. 206-222.

- Barın, Erol, “Yabancılara Türkçe Öğretimi Amacıyla Yazılan “Ecnebilere Mahsus” Elifbâ Kitabı Üzerine”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, Sayı XXVII / Bahar 2010 s. 121-136.
- Baskın, Sami, “Memlûk Dönemi Türkçe Sözlüklerinin Yapısı”, *Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı, 2012 s.23-40.
- Bayraktar, Nesrin, “Yabancılara Türkçe öğretiminin tarihsel gelişimi”. *Dil Dergisi* 119, 2003, s. 58-71. (Erişim) http://turkoloji.cu.edu.tr/DILBILIM/bayraktar_01.php adresinden 20.01.2013 tarihinde alınmıştır.
- Biçer, Nurşat, “Hunlardan Günümüze Yabancılara Türkçe Öğretimi”, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı 1/4 2012 s. 107-133.
- Brooks G., M. G. Brooks. “The Courage to be Constructivist.”, *Educational Leadership*, Kasım 1999 s. 18-24.
- Brooks, J. G., Brooks, M. G., "In Search of Understanding : The Case For Constructivist Classrooms (revised edition)", *VA: Association for Supervision and Curriculum Development* 1999.
- Börekçi, M., "Türk dilinin en büyük sorunlarından biri: Dil bilimin dil öğretimine yansımamış olması.", *Dil Dergisi*, Cilt 56, Sayı 2, 1997 s. 12-17.
- Caferoğlu, A., *Türk Dili Tarihi I-II*, Enderun Yayınevi, İstanbul, 1984.
- Coşkun, Osman, “Ders Araç ve Gereçleri, Materyal Tasarımı Dil Eğitiminde Bilişim Teknolojileri ve Sosyal Medya Kullanımı”, Ed: Hayati Develi vd., *Uygulamalı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi El Kitabı*, Cilt 1, 2017 s. 237-324.
- Çakıroğlu, Ü., Akkan, Y., & Güven, B., “Analyzing the Effect of Web-Based Instruction Applications to School Culture with in Technology Integration”, *Educational Sciences: Theory & Practice*, Sayı12, 2012 s.1043-1048.

- Çankaya, S.,Karamete, A., “Eğitsel Bilgisayar Oyunlarının Öğrencilerin Matematik Dersine ve Eğitsel Bilgisayar Oyunlarına Yönelik Tutumlarına Etkisi”, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 4, Sayı 2, 2008 s.115-127.
- Çubukçu, Zühal, Tosuntaş, Şule Betül, “Teknoloji Destekli Eğitim Ortamlarında İletişim: Bir Sınıf Etkileşim Analizi Çalışması”, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 5, Aralık Özel Sayısı, 2016 s. 192-199.
- Demiral, Hilmi, Yavuz, Şeyma, “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Ders Dışı Öğrenme Ortamları”, *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*, Cilt 7, Sayı 13, 2016 s. 129-146.
- Demirel, Özcan, *Öğretme Sanatı*, Pegem A Yayınları, Ankara, 2007.
- Doğan, Selçuk, “*Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Etkileşimli Bilgisayar Oyunlarından Yararlanma*” [Bildiri], Uluslararası Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sempozyumu: “Teknoloji Tabanlı Öğretimi”, Ankara, Türkiye, 22-23 Aralık 2014.
- Doğusoy, B.,& İnal, Y. “*Çok Kullanıcı Bilgisayar Oyunları ile Öğrenme*” [Bildiri], VII. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara, Türkiye, 7-9 Eylül 2006.
- Erdem, İ., “Yabancılara Türkçe Öğretimiyle İlgili Bir Kaynakça Denemesi”, *Turkish Studies*, Sayı 4(3), 2009 s.888-937.
- Göçer, A. ve Moğul, S., “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi İle İlgili Çalışmalara Genel Bir Bakış”. *Turkish Studies*, Sayı 6(3), 2011 s.797-810.
- Gönül, A., A., Sarıkaya, E., Doğan, S., Özdeniz, S. (2016). “*Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yöntem ve Uygulamalar I*”, Hayati Develi vd. (Ed.); Yunus Emre Enstitüsü Ders Araç-Gereçlerinin Yunus Emre Enstitüsü Modeline Göre Değerlendirilmesi, 1. Baskı, Kültür Sanat Basımevi, İstanbul, s.337-370. 2016.

- Güner, Galip, “İlk Türkçe Gramer: Müyessiretü’l-Ulûm”, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 15, 2003 s.151-166.
- Gültekin İ., Arhan S., “Türkçe Dersi İlköğretim Programlarında Benimsenen Tematik Yaklaşımın Metin Seçimine Etkileri Yönünden Değerlendirilmesi”, *Millî Eğitim Dergisi*, Sayı 199, 2013 s.5-31.
- Gültekin, İbrahim, Balcı, Mustafa, “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Siyaseti ve Stratejileri”, Editör: Hayati Develi vd., *Uygulamalı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi El Kitabı*, Cilt 1, 2017 s. 43-135.
- Gültekin, İbrahim, “20. Yüzyıl Başlarında Afganistan Coğrafyasında Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Üzerine Hazırlanan Bir Kitap: Sarf-ı Türki”, *Kesit Akademi Dergisi*, Sayı 6, 2016 s.61-83.
- Gültekin, İbrahim, “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yardımcı Okuma Kitaplarından ve Metinlerinden Yararlanma”, Editör: Hayati Develi vd., *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yöntem ve Uygulamalar 1*, Cilt 1, 2016 s.399-454.
- Güzel, Abdurrahman, Barın, Erol, *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2013.
- Hacettepe Üniversitesi, Türkçe ve Yabancı Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, 2016, (Erişim) http://www.turkiyat.hacettepe.edu.tr/selin_turkiyede.shtml adresinden 08.08.2017 tarihinde alınmıştır.
- Hands On Turkish, 2013, (Erişim) <http://handsonturkish.com/about-2/> adresinden 09.08.2017 tarihinde alınmıştır.
- İbili, E., Bayram, F., Hakkari, F., Kantar, M., Doğan, M., “*SCORM Uyumlu Eğitim Yönetim Sisteminin Tasarlanması ve Üniversite Bazında Uygulanması*” [Bildiri], XI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa, Türkiye, 11-13 Şubat 2009, s. 277-286.

- İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, **2016 Türkiye Göç Raporu**, Ankara, 2017, s. 43-44.
- İşcan, Adem, “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi”, **Turkish Studies International Periodical Forthe Languages, Literatureand History of Turkishor Turkic**, Sayı 6 (3), 2011 s.939-948.
- İşcan, Adem, “Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Tarihçesi”, **Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kuramlar, Yaklaşımlar, Etkinlikler**, Editör: Abdullah Şahin, PEGEM Akademi, Ankara, 2014.
- İşman, Aytekin, **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, Değişim Yayınları, İstanbul, 2013.
- İTiLT, “Dil Öğretiminde Etkileşimli Teknolojiler”, İTiLT Projesi Eğitim Kılavuzu, 2011, (Erişim) <http://www.itilt.eu> adresinden 30.05.2016 tarihinde alınmıştır.
- Kaya, Ceval, “*Dîvânu Lügâti't-Türk Araplara Türkçeyi Öğretmek İçin mi Yazıldı?*”, III. Uluslararası Türkoloji Kongresi Ortak Dil, Tarih ve Alfabe Oluşturma Sürecinde Geçmişten Geleceğe Türkolojinin Meseleleri, Türkistan, 18-20 Mayıs 2009, Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Yayını: III, s.145-148.
- Keser, H., Çetinkaya, L., “Öğretmen ve Öğrencilerin Etkileşimli Tahta Kullanımına Yönelik Yaşamış Oldukları Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, **Turkish Studies International Periodical Forthe Languages, Literatureand History of Turkishor Turkic**, Sayı 8 (6), 2013 s.377-403.
- Melanlıoğlu, Deniz, “Ortaokuldaki Dinleme Eğitiminin Niteliğine İlişkin Fenomografik Bir Araştırma”, **Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları Dergisi**, Cilt:1, Sayı :1, 2013 s.34-44.
- Odabaş, Hüseyin, “İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim ve Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri”, **Türk Kütüphaneciliği**, Sayı 17, 2003 s.22-36.

- Odabaşı, Ferhan (1998). “Bilgisayar Destekli Eğitim”, Yaşar Hoşcan (Ed.); *Açıköğretim Bilgisayar Dersi Kitabı*, 1. Baskı, Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir, 1998. s.133-147.
- Oğuzkan, Ferhan, *Eğitim Terimleri Sözlüğü*, Emel Matbaacılık, Ankara, 1993.
- Oruç, Nesrin, Yavuz, Berna, “Yabancı Dil Öğretiminde Ders Kitabı Seçimi”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 6, Sayı 27, 2013 s. 398-407.
- Ozan, Özlem, “*Öğrenme Yönetim Sistemlerinin (Learning Management Systems-LMS) Değerlendirilmesi*” [Bildiri], XIII. Türkiye’de İnternet Konferansı Bildirileri, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara, Türkiye, 22-23Aralık 2008, s.61-65.
- Özbay, Murat, Melanlıoğlu, Deniz, “Türkçe Eğitiminde Kelime Hazinesinin Önemi”, *Yüzcüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: V, Sayı:1, 2008 s.30-45.
- Pamuk, S., Çakır, R., Ergun, M., Yılmaz, H. B. & Ayas, C., “Öğretmen ve Öğrenci Bakış Açısıyla Tablet Pc ve Etkileşimli Tahta Kullanımı: Fatih Projesi Değerlendirmesi”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, Sayı:13(3), 2013 s.1799-1822.
- Semerci, Çetin, “İlköğretim Türkçe ve Matematik Ders Kitaplarını Genel Değerlendirme Ölçeği”, *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 28, Sayı 1, 2004 s. 49-54.
- Taş, İ.E. ve Kestellioğlu, G., “Halkla İlişkilerde İnternetin Yeri ve Önemi”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İİBF Dergisi*, Sayı: 11, 2011 s.73-92.
- Tatar, E., Zengin, Y., Kağızmanlı, T. B., “Dinamik Matematik Yazılımı ile Etkileşimli Tahta Teknolojisinin Matematik Öğretiminde Kullanımı”, *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, Sayı:4 (2), 2013 s.104-123.

Türel, Yalın Kılıç, “Öğretmenlerin Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Olumsuz Tutumları: Problemler ve İhtiyaçlar”, *İlköğretim Online*, Sayı: 11(2), 2012 s.423-439.

Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011.

Ungan, S., “Avrupa Birliğinin Dil Öğretimine Karşı Tutumu ve Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 15, 2006 s.217-226.

Vesellinov, R., Grego, J., *Duolingo Effectiveness Study*, Yayınlanmamış Bitirme Tezi, City University of New York, New York, 2012.

Yıldız, Nurettin, "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Öğretimi Yöntemlerinin Okuduğunu Anlamaya Etkisi", *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 2, Sayı 3, 2016 s. 98-112.

Yunus Emre Enstitüsü, Kurumsal, 2016, (Erişim) <http://www.yee.org.tr/tr/yunusemreenstitusu> adresinden 17.07.2016 tarihinde alınmıştır.

Yunus Emre Enstitüsü, 2013, (Erişim) <http://yee.org.tr/turkiye/tr/turkoloji> adresinden 05.11.2013 tarihinde alınmıştır.

Yunus Emre Enstitüsü, 2014, (Erişim) <http://www.aa.com.tr/tr/s/431828--yunus-emre-enstitusunden-15-bin-gence-turkce-egitimi> 8 Aralık 2014.

Yüce, Nuri, “Mukaddimetü'l-Edeb”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, Cilt 31, 2006 s.120-121.

